«Două iubiri au durat două cetăți: una a iubirii de Dumnezeu duse până la uitarea de sine, alta a iubirii de sine duse până la uitarea de Dumnezeu.»

Fericitul Augustin

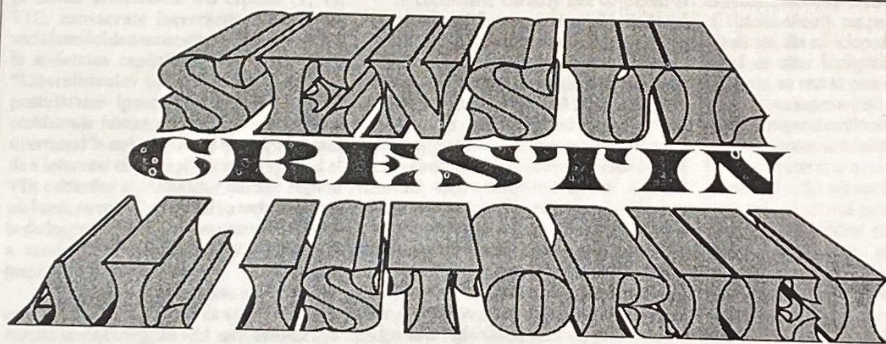
credință
iubire
speranță

PUNCTE CARDINALE

ANUL VIII
Nr. 8/92
August
1998
16 pag. - 3000 lei

PERIODIC INDEPENDENT DE ORIENTARE NAȚIONAL-CREȘTINĂ

Circulație în afara României: AUSTRIA, GERMANIA, FRANȚA, ELVEȚIA, DANEMARCA, SUEDIA, SPANIA, CANADA, STATELE UNITE, AUSTRALIA

Asupra Istoriei s-a meditat îndelung, din vechime până azi, atât de pe poziții filosofice, cât și de pe poziții teologice. Prima și cea mai cunoscută încercare majoră de *teologie creștină a istoriei*, rădăcină din care s-au dezvoltat mai toate «discursurile» creștine despre sensul istoriei, cu precădere în Occidentul postmedieval (de la abatele Bossuet până la un H.-I. Marrou), a aparținut Fericitului Augustin și este expusă în lucrarea *De Civitate Dei* (*Despre Cetatea lui Dumnezeu*), redactată între anii 412-426.

Istoria este înfățișată ca o luptă preponderent spirituală între două puteri antagonice, întruchipate de *Civitas Dei* și *Civitas terrena*; prima reprezintă *ordinea dumnezeiască* (păzită de urmașii spirituali ai lui Abel), iar cealaltă – *ordinea pământească* (slujită de urmașii spirituali ai ucigașului Cain). De-a lungul istoriei (autorul distinge, pe temeiuri biblice, *șase epoci istorice*: 1. de la Adam la Potop; 2. de la Noe la Avraam; 3. de la Avraam la David; 4. de la David până la Exil; 5. de la Exilul babilonian până la Hristos; 6. de la întâia până la a doua venire a Domnului) cele două «cetăți» coexistă și se dozează în chip felurit (sunt *perplexae* și *permixtae*, în termeni augustinieni), urmând a se separa definitiv la sfârșitul veacurilor, după Marea Judecată.

«Cetatea lui Dumnezeu» (întemeiată pe adevăr – *veritas* – și stând sub semnul lui «a fi») va triumfa atunci pentru totdeauna asupra celei pământești (întemeiate pe deșertăciune – *vanitas* – și stând sub semnul lui «a avea»). În centrul istoriei, dându-i acesteia sensul adevărat (acela de anticameră a mântuirii), se află Întruparea lui Hristos și lucrarea Sa mesianică. Iisus Hristos este biruitorul păcatului și al morții, deci al timpului devorator. Învierea Lui marchează începutul sfârșitului istoriei.

Istoria este concepută, așadar, ca fiind finită și irepetabilă (în opoziție cu miturile arhaice ale «eternei reîntoarceri», caracteristice «religiilor cosmice» precreștine), pătrunsă de grația divină și călăuzită de un țel transcendent. Ea nu trebuie însă văzută simplist, într-o oarecum fatală linearitate ascendentă, ne avertizează P. Evdokimov. «Materia istorică se vădește foarte complexă [...]. Nu există progresie în linie dreaptă [...]. Ritmul este rupt chiar între epocile apropiate; istoricii descoperă, paralel cu mersul înainte, și un progres în regres» (*Ortodoxia*, tr. rom., Ed. Institutului Biblic..., București, 1996, pp. 342-343). În mersul sau devenirea ei, în care se amestecă elemente istorice și meta-istorice, divine și umane, individuale și colective, istoria este o taină ireductibilă la scheme raționale. «Succesiunii regresive a căderii (*akolouthia*), Dumnezeu i-a opus succesiunea ordonată, ordinea progresivă prin dinamica lăuntrică, a mântuirii. Astfel, istoria este o dialectică a inițiativelor lui Dumnezeu și a răspunsurilor omului, interacțiunea celor doi Adam, dialogul celor doi "fie". Sinteza ultimă a mișcărilor ascendente și descendente este deja dată în Hristos, și numai Hristos are deja cheia sensului istoriei», pentru că El este «măsura absolută a teandrismului universal» (*ibidem*, pp. 345-346).

Teoforică și hristocentrică în ciuda naturii sale corupte, istoria poate fi înțeleasă și prin ceea ce am putea numi *dinamica axiologică a iubirii*. «Două iubiri au durat două cetăți: una a iubirii de Dumnezeu duse până la uitarea de sine, alta a iubirii de sine duse până la uitarea de Dumnezeu» (*De Civitate Dei*, XIV, 28). «Noul Ierusalim», «Ierusalimul ceresc» al viziunii ioanice, împărăția slavei, a «luminii neînserate», se va întemeia, înainte de toate, pe desăvârșirea «asemănării» omului cu Dumnezeu, Care este *adevărata Iubire* (*I Ioan* 4, 8): iubirea care *iese din sine*, iubirea care *se deschide spre celălalt*, întru *comuniune* și *neuitare*. Dumnezeului *în-omenit din iubire*, înlăuntrul istoriei, este chemat să-i răspundă omul *în-dumnezeit prin iubire*, dincolo de istorie.

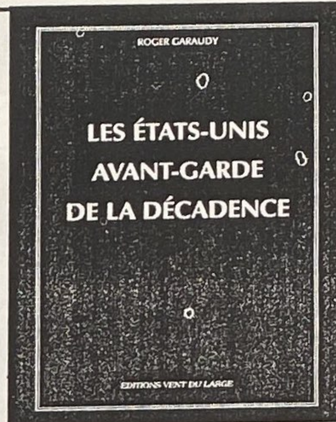
Iubirea este «Alfa și Omega» Creației. Totuși, după cuvântul Sfântului Isaac Sirul (*apud* Vladimir Lossky, *Teologia mistică a Bisericii de Răsărit*, tr. rom., Ed. Anastasia, București, [1992], p. 263), iubirea divină va deveni chin de neîndurat pentru cei ce au respins-o sau au înjosit-o: «Pe câți vor sta în gheena focului, biciul iubirii îi va biciui... Căci dându-și aceia seama că au păcătuit împotriva iubirii, cad pradă unei suferințe mai mari decât cea pe care le-ar putea-o pricinui orice alte înfricoșătoare chinuri. Durerea unei inimi vinovate față de iubire întrece toate chinurile care se pot închipui. Păcătoșii din iad nu sunt nicidecum lipsiți de dumnezeiasca iubire... Numai că iubirea lucrează în două chipuri deosebite: ea li se face osândiților suferință, iar preafericiților bucurie». Iadul nu mai este, astfel, «neputința de-a mai iubi» (Dostoievski), ci chinul interior al unei mari *iubiri zădărnicite* – consecință eternă a unei șanse ratate *în istorie*.

În concluzie, din perspectivă creștină, istoria nu reprezintă un teren neutru, ci un stadiu necesar și hotărâtor în economia mântuirii. Omul își construiește el însuși, liber și responsabil, destinul etern, în sânul comunității din care face parte (fiecare va fi judecat, ne avertizează Apostolul Pavel, «în rândul cetei sale»), beneficiind de harul dumnezeiesc în măsura în care se deschide acestuia. Părăsim lumea de aici în condiția pe care ne-am agonisit-o: fie «oi», fie «capre»; nemitarnicul Judecător nu va face decât să pecetluiască o stare de fapt. Că-Și poate îmblânzi dreptatea prin milă, este adevărat; dar aceasta este o taină pe care n-o putem sonda până la capăt. Dumnezeu nu este nici drept până la a fi nemilos, dar nici milos până la a fi nedrept. De aceea se cuvine a ne lua seama, «până mai este vreme».

Răzvan CODRESCU

AVANGARDA DECADENȚEI (IV)

Prezentarea cărții *Les États-Unis: avant-garde de la décadence* de Roger Garaudy

Continuăm prezentarea cărții lui Roger Garaudy, *Les Etats-Unis avant-garde de la décadence*, apărută în 1997 la Paris, în Editura "Vent du large".

Reamintim cititorilor că primele trei capitole, consacrate ascensiunii Statelor Unite și depistării, în istoria acestui "nou imperiu mondial", a germenilor decadenței morale și spirituale care amenință, la acest sfârșit de mileniu, întreaga omenire, au fost prezentate în numărul 1/85 al revistei noastre, din ianuarie 1998. În numărul din februarie-martie 1998 am prezentat capitolul al IV-lea, intitulat "Colonizarea Europei și a Lumii a Treia", consacrat eforturilor pe care le depune Statele Unite pentru a-și aservi Europa și întreaga lume zisă "a Treia", precum și mijloacelor pe care le întrebuințează pentru atingerea acestui scop. În sfârșit, în numărul din iunie 1998, am prezentat următoarele trei capitole (V, VI, VII), consacrate încercărilor eșuate ale socialismului de a se constitui într-o alternativă la societatea capitalistă creată de dogma "Liberalismului economic" (capitolul V); postulatelor ipocrit umanitare ale lumii occidentale (democrația, drepturile omului, libertatea) în numele cărora își arogă dreptul de a interveni oriunde și oricând (capitolul al VI); culturilor și credințelor din alte regiuni ale lumii, cu care Occidentul va trebui să intre în dialog pentru a realiza acea unitate simfonică a lumii indispensabilă salvării omenirii (capitolul VII).

Reamintim, de asemenea, cititorilor, că este foarte expresiv și sună ca un avertisment, motoul acestei cărți, un text care datează din 1943 și aparține Simonei Weil (1909-1943): "Știm foarte bine că, după război, americanizarea este un foarte mare pericol și știm la fel de bine ce vom pierde dacă acest lucru se va produce... O americanizare a Europei va pregăti, fără îndoială, americanizarea întregului glob pământesc... Umanitatea își va pierde trecutul".

După cum am amintit deja, ultimele trei capitole ale cărții sunt consacrate găsirii unor soluții și stabilirii unor strategii care să scoată lumea din impasul în care a fost adusă de ambiția acestui "nou imperiu colonial" de a crea o "Nouă Ordine Mondială" care să-i servească interesele.

În cele ce urmează vom prezenta capitolul VIII, intitulat "Comment en sortir?", în care Garaudy își pune o serie de întrebări, la care răspunde din punctul lui de vedere: "Cum se poate ieși din contradicțiile și impasurile unui sistem care nu poate duce decât la moarte?"; "Care poate fi strategia care să ne permită să construim, pentru secolul XXI, o lume cu față umană?". Părerea lui este că pentru a putea purcede la edificarea unei lumi diferite de cea existentă este necesar, mai întâi, "să ieșim dintr-o falsă dilemă: mai întâi schimbăm omul pentru a schimba lumea, sau schimbăm structurile și un «om nou se va naște» cu necesitate. «Moraliștii» și îndeosebi creștinismul paulian, angajați pe primul drum, nu au reușit, nici în două mii de ani ca, prin predicile lor, să elibereze oamenii de sub stăpâniri, de exclusivismele și de războaiele pe care acestea le generează. Alții, crezându-se mai realiști, s-au angajat pe al doilea drum. «Mesianismul» sovietic a fost, timp de două treimi de secol, purtătorul unei iluzii asemănătoare cu prima: să schimbăm infrastructurile economice, desființând proprietatea privată asupra mijloacelor de producție, și «un om nou se va naște». Nu s-a născut însă și restaurarea capitalismului a permis apariția unei mafii ale cărei averi speculative și parazitare cresc cu viteza ciupercilor veninoase, precum și extinderea mizeriei, a corupției, a prostituției, a consumului de droguri și a tuturor viciilor caracteristice decadenței «liberale»".

"Este clar - continuă el - că cele două demersuri nu pot fi separate... Credința și acțiunea nu sunt decât interiorul și exteriorul unui om total; o credință separată de acțiune se evaporă într-o pură pietate personală, o acțiune separată de credință întoarce omul la animalitatea sa primară".

Garaudy repetă, obsesiv aproape, importanța pe care o are, în lupta pentru schimbarea structurală a omului, dialogul dintre diversele culturi și credințe și conștientizarea unității "mistice" a lumii. Căci iată ce spune în continuare: "Trebuie să avem permanent în vedere scopurile ultime ale acțiunii noastre, unitatea noastră «mistică» cu TOTUL,... trebuie să fim permanent conștienți de faptul că întreaga natură este corpul nostru și că spiritul nostru este populat, în permanență, de toate culturile umanității și de întreaga lor istorie, nu numai de un EU izolat. De asemenea, trebuie să avem conștiința că credința noastră, dincolo de cultura în care ne-o exprimăm, este convergentă cu credința altora, trăită și exprimată în alte culturi..."

În continuare, Garaudy este de părere că "lupta pentru edificarea unei lumi diferite de cea actuală trebuie dusă pe trei nivele: educație, arte, politică. Și această luptă trebuie dusă de așa manieră încât actul de credință, actul de creație artistică și acțiunea politică să formeze un tot".

A. În ceea ce privește educația, el sugerează că, în acest domeniu, "nu este vorba de o reformă, căci conținutul și structurile învățământului actual nu sunt de reformat, ci de revoluționat". Actualul sistem de învățământ reflectă - subliniază Garaudy - concepția celui care l-a creat, adică a lui Napoleon, "a cărui preocupare principală a fost, atunci când a creat «învățământul liceal», funcțională: formarea de cadre pentru armată, pentru administrație și pentru perpetuarea acestui învățământ". Multiplele reforme pe care acest sistem le-a suferit ulterior "au fost făcute pentru a răspunde mai bine nevoilor sistemului social, ținând cont de evoluția acestuia și de noile sale necesități. De exemplu, odată cu dezvoltarea industriei, care reclama din ce în ce mai mulți tehnicieni de toate nivelurile, s-a «democratizat» și școala,... ceea ce a dus la o reformă de conținut, înlocuindu-se latina, care constituise până atunci «eticheta» omului cultivat, cu matematica, știință de bază a tuturor tehnicilor noi".

Toate aceste adaptări succesive la noile nevoi ale sistemului social nu a vizat niciodată esențialul, adică "o mutație radicală a conținutului și a structurii educației". Pornind de la aceste considerente, Garaudy trage concluzia că acum "nu mai este vorba doar de reformarea sistemului de învățământ, ci de inversarea lui completă. Și aceasta nu se poate realiza prin încă o reformă impusă sau votată, ci prin transformarea mentalităților care perpetuează un sistem nu are altă finalitate decât creșterea produsului național brut, a consumului, a puterii, precum și cucerirea piețelor de desfacere". Și această transformare a mentalităților nu este posibilă decât printr-o "mutație radicală a conținuturilor și structurilor educației", conchide Garaudy. În concepția lui, școala nu trebuie să se limiteze doar la pregătirea de specialiști: "dentiști, măturători, militari, ci trebuie să se preocupe și de formarea oamenilor cu fire umană, adică de umanizarea lor". Și aici Garaudy revine la obsesia lui: necesitatea cunoașterii **celuilalt** și a dialogului dintre culturi. Într-o epocă în care oamenii circulă mult și vin în contact unii cu alții în proporție de masă, prin turism, imigrări, emigrări etc., este necesar ca fiecare să se inițieze și să se străduiască să cunoască cât mai multe despre cultura, tradiția și credința celorlalți. Pentru ca această acțiune de inițiere "în cunoașterea și înțelegerea celuilalt și a bogățiilor spirituale al căror purtător este acesta, să fie eficientă și să aibă caracter de masă, ea trebuie să înceapă încă din școală, dar trebuie să fie continuată și dincolo de școală. Numai așa vom conștientiza că avem câte ceva de învățat de la acesta și că nu mai trebuie să încercăm, de la înălțimea eurocentrismului nostru, să-l asimilăm sau să-l integrăm decadenței noastre, în care știința a devenit scientism, tehnica tehnocrație și politica machiavelism". În continuare, Garaudy explică pe rând cele trei aserțiuni:

"Scientismul este o formă de superstiție, sau mai curând de integrism totalitar, fondat pe acest postulat: știința poate rezolva toate problemele. Ceea ce nu se poate măsura, experimenta și prevedea, nu există. Acest pozitivism simplificator exclude cele mai înalte dimensiuni ale vieții: dragostea, creația artistică, credința".

"Tehnocrația este acea formă de somnambulism a unei tehnici pentru tehnică, care nu-și pune niciodată problema finalităților... Este o religie a mijloacelor".

"Machiavelismul este o politică caracterizată printr-o tehnică de accedere la putere și nu, cum ar fi firesc, printr-o cântărire atentă a țelurilor societății și apoi folosirea mijloacelor adecvate pentru atingerea acestor țeluri".

O importanță deosebită în lupta de schimbare a mentalităților și a atitudinilor față de alte culturi și civilizații o are, în viziunea lui Garaudy, rescrierea istoriei. Căci iată ce spune el: "Istoria oficială, cea pe care noi o învățăm la școală sau din enciclopedii, a fost întotdeauna scrisă de către învingători. Aceștia, în toate timpurile, au vrut să demonstreze că dominația lor se datora superiorității culturii lor și nu doar armelor, în așa măsură încât dintre toate realizările omenirii nu contează decât ale celor care triumfă și că istoria este doar a celor care stăpânesc". Și pentru a-și întări afirmațiile, el spune: "Istoria este produsul cel mai periculos pe care chimia intelectului l-a elaborat. Ea îmbată popoarele și le face să o ia razna... provocându-le delirul grandorii sau pe cel al persecuției..."

Din aceste motive, Garaudy pledează pentru rescrierea istoriei și pentru utilizarea altor criterii de considerare a progresului decât cel tehnic, și deci și de periodizare a ei. Căci, spune el, "în perspectivă occidentală, toată istoria este marcată prin descoperirile tehnice. Chiar preistoria este împărțită într-o epocă a pietrei cioplite, în una a pietrei lustruite, una a bronzului, una a fierului etc. De asemenea, istoria modernă este împărțită în epoca mașinei cu abur, în cea a electricității și în cea nucleară". Dacă s-ar lua în considerare pentru măsurarea progresului "arta, de exemplu, sau morala și religia, cronologiile și ierarhiile ar fi cu totul altele".

B. Un alt mijloc prin care se poate acționa pentru edificarea unei lumi diferite de cea actuală, este arta, pe care Garaudy o consideră ca fiind "istoria sfântă a omenirii". În concepția lui ,arta are, în formarea omului ca om, aceeași importanță ca și instrucția și educația.

După ce denunță impostura artei moderne decadente ("discotecile cu 120 decibeli se înscriu în istoria zgomotului, nu a muzicii" - spune el), Garaudy subliniază că "adevărata formare estetică a omului se face încă din copilărie, din primele clase. Învățării desenului și dansului trebuie să i se acorde, încă din primii ani, aceeași importanță și același loc printre obiectele de studiu ca și cititului, scrisului, socotitului și întrebuințării calculatorului... Dar în structura sa, educația nu se poate face nici numai în școală, nici numai la începutul vieții. Dezvoltarea atât de rapidă a științei și tehnicii, precum și a raporturilor dintre indivizi și popoare la scara întregii lumi, impune tuturor, începând cu muncitorii din industrie și până la cei din muncile de creație, o ucenicie permanentă". Deci și îndeletnicirile artistice trebuie avute permanent în vedere. Posibilități, în această privință, sunt. Trebuie numai inițiativă și perseverență. Căci iată ce spune mai departe Garaudy: "Cu mijloacele de reproducere actuale, este posibil de a se pune în mâna tuturor, pentru a-i dezintoxica de nonsensurile și ororile «efectelor speciale» și violențelor Hollywoodului de pe micile ecrane, capodoperele picturii și sculpturii din întreaga lume, la prețuri accesibile". Și Garaudy conchide: "Important este să i se redea artei vocația ei inițială, aceea de a crea posibilități noi de realizare a unității umane. Arta încetează de a mai fi artă când își pierde conștiința acestei misiuni profetice și când încetează de a mai face apel la transcendență..."

C. Al treilea nivel pe care se poate acționa pentru construirea unei lumi diferite de cea în care trăim este nivelul politic. În acest subcapitol, Garaudy, mai mult decât soluții politice concrete de luptă, ne prezintă răul împotriva căruia trebuie să luptăm: pretenția Statelor Unite de a cuceri întreaga lume, precum și mijloacele pe care le întrebuințează această superputere mondială pentru realizarea acestui scop. Iată ce spune Garaudy în această privință: "Pretenția la dominația mondială a Statelor Unite este atât de evidentă (prin deteriorarea vieții pe care pretinde să o exporte și să o impună întregii lumi) încât a stârnit mânia tuturor. Însăși Europa, care este totuși oarecum privilegiată, începe să se trezească din lunga toropeală care a împiedicat-o să ia cunoștință că ea este pe cale de a deveni dependentă, dacă nu chiar colonizată". Și mai departe: "În interiorul țărilor vasale, conducătorii sioniști, care sunt inspiratorii și stăpânii politicii americane, au puterea de a manipula opinia publică prin acapararea mediilor de informare, de la cinema la edituri, de la radioteleviziune la presa scrisă. În felul acesta ei pot să mascheze pentru un timp devierile periculoase ale politicii de dominație americane căreia îi fixează ținte succesive... împotriva tuturor celor care refuză dictatele ucigătoare ale FMI".

În continuare, Garaudy prezintă exemplul Mexicului, expunându-ne pe larg metodele prin care economia acestei țări a fost înfeudată Statelor Unite, metode pe care le simțim acum și noi, pe propria noastră piele. Garaudy a ales acest exemplu pentru că el "prefigurează ceea ce s-ar putea întâmpla la scară planetară dacă conducătorii americani ar realiza proiectul lor imperial de mondializare". Și a mai ales exemplul Mexicului pentru că aici a avut loc prima revoltă împotriva exigențelor FMI și a politicii de dominare a Statelor Unite, revoltă pe care Garaudy o consideră "prototipul exploziilor sociale care vor fi generate de această politică de așa-zisă «libertate economică», care permite celor puternici să domine și să exploateze pe cei slabi". Din acest punct de vedere, experiența Mexicului "ne arată, de asemenea, și drumul spre libertate: unirea tuturor forțelor materiale și spirituale împotriva opresiunii".

"Soluționarea problemelor lumii contemporane, fie că e vorba de foamea din Sud, fie că e vorba de șomaj sau de încercarea de colonizare a Europei, depinde de capacitatea noastră de a reuni toate victimele dominației americane într-un nou Bandoeng (Bandung)" (aluzie la Conferința de la Bandung, din 1955, a țărilor din Asia și Africa, unde, printre altele, s-au pus bazele luptei comune împotriva colonialismului), îndreptat, de data aceasta, împotriva colonialismului american.

Toate aceste soluții de schimbare a lumii avansate de Garaudy sunt cel puțin tot atât de utopice ca și cele pe care el le amendează încă de la început. Căci este foarte greu de crezut că revoluționarea sistemului educațional, în sensul preconizat de el, să aibă sorți de izbândă într-o epocă atât de pragmatică și pozitivistă ca a noastră. De asemenea, este greu de crezut că poți să îmblânzești cu ajutorul operelor de artă hoardele de isterizați de muzica *hard rock*, după cum iarăși este greu de crezut că un nou Bandung ar putea fi de ajuns pentru a determina popoarele să se unească împotriva celor care construiesc "Noua Ordine Mondială".

Prezentare de
Demostene ANDRONESCU

TEORIILE EVOLUȚIONISTE ȘI GÂNDIREA LUI IOAN PAUL II

*PĂRINTELE GRECO-CATOLIC **TERTULIAN LANGA** RĂSPUNDE PĂRINTELUI ORTODOX **GHEORGHE CALCIU***

Stimați cititori ai *Punctelor Cardinale*,

Desigur, mulți dintre Dvs. ați citit articolul "Papa Ioan Paul acceptă evoluția", publicat în această revistă, sub semnătura Preacucernicului Părinte Gheorghe Calciu. Lectura articolului Părintelui Calciu și confruntarea lui cu Mesajul pe care Ioan Paul II l-a adresat Academiei Pontificale de Științe de la Roma impune concluzia că autorul articolului nu a avut în față textul integral și autentic al Mesajului incriminat, ci s-a bazat doar pe unele comentarii apărute în presa ce urmărește învrăjbirea creștinilor, producând o gravă denaturare a gândirii Suveranului Pontif și totodată o regretabilă dezinformare a cititorilor. În plus, acestui articol Redacția i-a adăugat și niște ignobile imagini (în spiritul frățietății și al dorului de unitate?), cu o vădită intenție difamatorie.

De aceea, din respect față de adevăr, față de bunul renume la care are dreptul orice om (chiar și Papa!), precum și din respect față de dreptul Dvs. la adevăr, respect pe care fără îndoială îl are și redacția *Punctelor Cardinale*, vă pun la dispoziție textul integral și autentic al Mesajului pe care Ioan Paul II l-a adresat Academiei de la Roma. Astfel, singuri vă veți putea da seama care sunt pasajele omise, denaturate, trunchiate sau străine, induse prin *mass-media* în bagajul informațional al vrednicului Părinte Gheorghe Calciu, de care mă leagă o adâncă prețuire pe care, astăzi, o manifest prin respectarea dreptului de a cunoaște adevărul.

Am toată certitudinea că, în virtutea legitimului drept la replică, revista *Puncte Cardinale* va acorda tot spațiul necesar acestor rânduri adresate Dvs., scrisorii adresate Preacucernicului Gheorghe Calciu, precum și textului Mesajului pontifical. Cu acest prilej, reiterez statornica și sincera prețuire pe care o am pentru serioasa și înalta ținută românească pe care Redacția o asigură *Punctelor Cardinale*, în veacul cenușiu pe care îl trăim.

Cu dragoste, al Dvs.,
Pr. Tertulian LANGA

Iubite și dureros Părinte Gheorghe Calciu,

După doritele și fericitele noastre întâlniri de la Princeton și Timișoara, a înflorit speranța că ceea ce nu au realizat Bisericile noastre din Țară ne va fi dat nouă să începem, cu credincioșii noștri din America, cu Preaînaltul și luminosul Mitropolit Corneanu al Banatului și Arhiereii noștri nedespărțiți de Roma. Noi, slujitori ai celor două Biserici românești, am "depășit pragul speranței", ca să ne regăsim ca frați adevărați în Domnul. La Princeton, eliberați de avatarurile comuniste mereu stăruitoare, am fost la fel de liberi să ne iubim și să ne înfrățim, așa cum fiecare am făcut-o în închisori, acolo unde, în suferință, iubirea ne era eliberată de învrăjbirea și intoleranța alimentate insidios și virulent de slugile satanei.

Peste trăirea unității din închisori și de la Princeton, articolul semnat de Dvs. în *Puncte Cardinale* a așternut o negură apăsătoare. mai dureroasă decât cea care încă dăinuie în Țară. în care nu ne mai vedem ca frați și nu mai deslușim cărări pe care să mergem unul către altul. De peste tot vuiește doar corul calomniilor în care drăcește clocotește ura care ne varsă-n creieri învrăjbirea. Azi nu soldații de la Malmaison le cântă schingiuiților, ci noi le-am preluat refrenul "Pân' la unul o să piară dușmanii poporului!").

Acestui cor năucitor i s-a adăugat și vocea Dvs., atât de dureros iubit Părinte Calciu, prin cele scrise în *Puncte Cardinale*, acolo unde niciodată nu mi-aș fi putut închipui că vor fi acceptate calomnia și neadevărul.

Citindu-vă articolul "Papa Ioan Paul acceptă evoluția", pe care îl publicaseți în *Buletinul Parohiei*, de Dvs. editat în Statele Unite, republicat în Țară concomitent cu vizita pe care urma s-o faceți Patriarhului, mărturisesc că am rămas perplex. Acesta este oare iubitul Gheorghe Calciu? Tot ce clădisem la "Romfest"-ul din Princeton, tot ce preconizasem cu dătătorul de speranțe Mitropolit Corneanu și tot ce am nădăjduit să facem la "Romfest"-ul din România pentru apropierea diasporei de Țara care o repudiase, pentru acea dorită unitate a Neamului și a Bisericii, articolul din *Puncte Cardinale* a spulberat fără apel, precum un vânt din stepele rusești. Căci nici în Țară înveninata presă de sorginte moscovită nu cuprindea ireverențe și denaturări mai vehemente și mai nefundate decât cele prin care rândurile Dvs. ne înnoroiau speranța.

Pentru ca cele de mai sus să nu pară fără temei celor ce vor citi, citez doar câteva din cele scrise negru pe alb de mâna Dvs., deși, pe cât se vede, nu ați avut la îndemână vreun text oficial al Vaticanului. Și totuși afirmați că:

1. Papa afirmă că problema evoluției este mai mult decât o teorie.

2. Această grabă a Papei de a infirma Biblia și învățătura Sfinților Părinți a zguduit profund lumea creștină, catolică și necatolică, punând sub semnul întrebării creștinismul real al lui Ioan Paul II.

3. Afirmațiile Papei, lepădând orice legătură cu Biserica și cu învățătura cristică, restrâng rolul lui Dumnezeu numai la crearea sufletului.

4. Mesajele pontificale indică o anumită incapacitate de a gândi corect logic și teologic.

5. De multă vreme, în catolicism nu a existat un Papă atât de destoinic artizan al unui imperiu ecleziastic ca Papa Ioan Paul II, care încearcă să stimuleze atașamentul credincioșilor față de conceptul de sfințenie papală.

6. Papa Ioan Paul II a încercat să înghită toate Bisericile greco-catolice fără menajamente, trimițând la greco-catolici cât mai mulți preoți de rit romanic.

7. Papa i-a "reciclat" pe toți greco-catolicii, dându-le dreptul de a sluji în ambele rituri.

8. Papa se arată de la început subordonat grupurilor necreștine și anticreștine.

9. După părerea Papei, trupul omului este consecința evoluției oarbe a materiei, iar sufletul a început a fi creat de Dumnezeu cândva într-un timp nedeterminat.

10. Înconjurat din ce în ce mai mult de rabini, de oameni de știință atei, de masoni și alte personaje nefaste, Papa alunecă spre agnosticism, negând Biblia fără nici un menajament, reducând rolul lui Dumnezeu la aproape nimic, în timp ce rolul Papei crește infinit, spre distrugerea credinței.

11. În timpul unui serviciu special pentru cei morți în holocaust, Papa a negat dreptul la rugăciune și la pomenire al creștinilor ortodocși, dar și al necreștinilor budiști și musulmani.

12. Acest Papă se dovedește contradictoriu în gândirea teologică și chiar față de Sfânta Scriptură.

13. Profitând de dogma infailibilității papale, afirmația Papei distruge învățătura Bibliei despre creație.

14. Autoritatea Papei, pentru catolici, trece peste autoritatea Bisericii. Aceasta este cea mai mare rătăcire a vremurilor noastre; ea poate fi ultima, despre care ne vorbește Scriptura.

(urmare în pag. 6)

MESAJUL SANCTITĂȚII SALE, PAPA IOAN PAUL II, CĂTRE ACADEMIA PONTIFICALĂ DE ȘTIINȚE

(text oficial integral, tradus în românește de Pr. Prof. Tertulian Langa)

Cu mare plăcere vă adresez salutul meu, Dumneavoastră, Domnule Președinte, și tuturor celor care constituie Academia Pontificală de Științe, cu ocazia Adunării Dumneavoastră plenare. În mod particular, adresez urările mele noilor Academicieni veniți pentru prima dată să participe la lucrările Dumneavoastră. Țin, de asemenea, să-i evoc pe Academicienii decedați în anul ce a trecut, pe care îi încredințez Stăpânului vieții.

1. A servi adevărul

Celebrând cea de a șaizecea aniversare a reîntemeierii Academiei, îmi este plăcut să reamintesc intențiile predecesorului meu, Pius XI, care a voit să se înconjoare de un grup ales de savanți, așteptând de la ei să informeze Sfântul Scaun, în deplină libertate, cu privire la dezvoltările cercetării științifice și să-l ajute astfel în reflecțiile sale.

Celor pe care îi plăcea să-i numească Senatus scientificus *al Bisericii, el le cerea să servească adevărul. Aceasta este și invitația mea pe care astăzi v-o reînnoiesc, cu certitudinea că vom putea obține un profit din "fecunditatea unui dialog între știință și Biserică" (din* Discursul la Academia de Științe *ținut de Paul VI, la 28 octombrie 1986).*

2. "Adevărul nu poate contrazice adevărul"

Mă bucur că prima temă pe care ați ales-o este cea a originii vieții și a evoluției, temă esențială, ce interesează în mod deosebit Biserica, deoarece Revelația, din partea sa, cuprinde învățături referitoare la originea și natura omului. Cum se pot întâlni concluziile la care ajung diferitele discipline științifice cu cele cuprinse în mesajul Revelației? Și dacă, la prima vedere, s-ar părea că se ivesc contradicții, în ce direcție trebuie căutată soluționarea lor? Căci știm că adevărul nu poate contrazice adevărul (cf. *Leon XIII,* Enciclica Providentissimus Deus*). De altfel, pentru a lămuri mai bine adevărul istoric, cercetările voastre în ce privește raporturile Bisericii cu știința, între secolele XVI și XVII, sunt de o mare importanță.*

În cursul acestei sesiuni plenare veți face o "reflecție asupra științei în zorile celui de al treilea mileniu", începând prin determinarea principalelor probleme născute de științe, care au avut o incidență asupra viitorului umanității. Prin demersul vostru veți determina calea soluțiilor ce vor fi benefice pentru întreaga comunitate umană. În domeniul naturii inanimate, evoluția științei și aplicațiile sale au născut noi întrebări. Biserica va putea să le sesizeze importanța în măsura în care le va cunoaște mai bine aspectele esențiale. Astfel, potrivit misiunii sale specifice, ea va putea oferi criteriile pentru discernerea comportamentelor morale ale fiecărui om chemat la mântuirea integrală.

3. Intervențiile anterioare ale Papilor

Înainte de a vă propune câteva reflecți mai cu seamă asupra temei originii vieții și a evoluției, aș dori să vă amintesc că Magisteriul Bisericii a fost pus în situația de a se pronunța în această privință, în cadrul propriei sale competențe. Voi cita aici două intervenții.

În enciclica sa Humani generis *(1950), predecesorul meu, Pius XII, afirmase că nu există opoziție între evoluție și învățătura credinței despre om și vocația sa, cu condiția să nu se piardă din vedere câteva puncte ferme (*cf. *A.A.S. 42, 1950, p. 575-576).*

*În ceea ce mă privește, primindu-i în 31 octombrie 1992 pe participanții la Adunarea plenară a Academiei Dumneavoastră, am avut ocazia ca, în legătură cu Galilei, să atrag atenția asupra necesității de a interpreta corect, printr-o ermeneutică riguroasă, cuvântul inspirat. Este bine să delimităm bine sensul propriu al Scripturii, îndepărtând interpretările induse ce vor să spună ceea ce nu s-a intenționat a se spune. Pentru a sublinia domeniul lor propriu, exegetul și teologul trebuie să fie bine informați referitor la rezultatele la care conduc științele naturii (*cf. *A.A.S., 85, 1993, p. 764-772;* Discurs la Comisia Biblică Pontificală, *23 aprilie 1993, prin care se anunța documentul referitor la* Interpretarea Bibliei în Biserică, *A.A.S., 86, 1994, p. 232-243).*

4. Doctrina neschimbată a enciclicii "Humani generis"

Ținând seamă de stadiul cercetărilor din acel timp, precum și de exigențele proprii teologiei, enciclica Humani generis, *considera doctrina "evoluționismului" ca fiind o ipoteză serioasă, vrednică de o investigație și de o aprofundare egală cu a ipotezei opuse* (1). *Pius XII adăuga două condiții de ordin metodologic:* să nu se adopte *(subl. n.) această opinie ca și cum ar fi vorba de o opinie certă și demonstrată și ca și cum s-ar putea face abstracție totală de Revelație în legătură cu întrebările pe care ea le ridica. În același fel, el enunța condiția cu care această opinie ar fi putut fi compatibilă cu credința creștină, punct asupra căruia voi reveni.*

5. O "teorie științifică serioasă", căreia nu i s-au stabilit limitele

Astăzi, la aproape o jumătate de secol după apariția enciclicei, noi cunoștințe ne îndeamnă să recunoaștem în teoria evoluției mai mult decât o ipoteză. Este remarcabil că această teorie s-a impus progresiv spiritului cercetătorilor, în urma unor descoperiri făcute în diferitele discipline ale cunoașterii. Convergența câtuși de puțin căutată, sau provocată, a rezultatelor lucrărilor desfășurate independent unele de altele, constituie prin ea însăși un argument semnificativ în favoarea acestei teorii.

Care este importanța unei asemenea teorii? A aborda această problemă înseamnă a intra în domeniul epistemologiei (2). *O teorie este un elaborat metaștiințific, distinct de rezultatele observației, dar care îi sunt omogene.*

(urmare în pag. 6)

CONTINUARE DIN NUMĂRUL ANTERIOR

CODREANU

ŞI «FENOMENUL LEGIONAR»

CONTINUARE DIN NUMĂRUL ANTERIOR

În volumul *Spiritul dreptei*[1], am încercat câteva precizări de principiu cu privire la trecutul legionar, dar şi la anumite manifestări neolegionare (pendulând, de regulă, între nostalgie şi teribilism), din perspectiva mai largă a dreptei creştine româneşti. Îmi îngădui să reiau aici o parte din ele, adăugând şi unele observaţii noi.

Legionarismul a avut, ca orice înjghebare istorică, *virtuţile* şi *viciile* lui, din care avem deopotrivă de învăţat. Experienţă complexă, în acelaşi timp *spirituală* şi *politică*, el poartă inevitabil pecetea unui anumit *context istoric*, intern şi internaţional. Altfel spus, legionarismul trebuie înţeles ca *o expresie istoriceşte determinată a dreptei creştine româneşti* (care nu începe şi nu se sfârşeşte cu marea şi insolita «aventură» legionară). Pe de altă parte, dacă Mişcarea aceasta a avut un asemenea răsunet în epocă (nici o altă grupare politică sau spirituală românească n-a mai atras în aceeaşi măsură atenţia străinătăţii şi n-a mai mobilizat atâtea energii naţionale) şi dacă, în ciuda diabolizării la care a fost supusă, continuă să aibă ecouri vii până azi, faptul se datorează şi numeroaselor «capete strălucite ale culturii noastre contemporane» (ca să împrumut o sintagmă a d-lui Andrei Pleşu)[2] pe care a ştiut să şi le atragă (ca membri sau doar ca simpatizanţi) şi care, principial vorbind, o vor «gira» în eternitate.

Din cele de mai sus decurg câteva consecinţe importante, a căror ignorare poate fi foarte păgubitoare atât pentru corecta abordare istorică a problemei legionare, cât şi pentru eventuala constituire a unei noi drepte creştine româneşti (care nu poate face abstracţie de experienţele trecutului).

În primul rând, este la fel de greşit şi nefolositor să fie exaltate, în mod unilateral, virtuţile legionarismului ca şi să fie evidenţiate, obsesiv, numai viciile lui. Din punctul de vedere al unei posibile drepte actuale, inconsecvenţele sau erorile istorice ale legionarismului nu trebuie eludate, tocmai pentru *a nu fi cumva repetate*. Iar faptul că anumite inconsecvenţe sau erori se aglomerează, cronologic vorbind, după 1938-39, nu este neapărat, din unghiul de vedere al generaţiei de azi, rezultatul vreunei tendenţiozităţi («antisimiste» sau de alt gen), ci o constatare *obiectivă*, ce reclamă o judecată corespunzătoare.

În al doilea rând, Mişcarea Legionară s-a deosebit esenţial de toate celelalte formaţiuni din viaţa publică românească tocmai prin *dimensiunea ei spiritualistă*, foarte evidentă şi foarte productivă până la dispariţia lui Corneliu Codreanu (1938). Unora le-a putut crea chiar impresia de a fi fost mai mult o mişcare spirituală («mistică» chiar, după M. Eliade[3]) decât una politică sau socială. Martirajul lui Ionel Moţa şi Vasile Marin, ca şi cel al lui Corneliu Codreanu, apoi martirajul luptătorilor anticomunişti din munţi şi al unor adevăraţi «sfinţi» ai închisorilor postbelice, întăresc această imagine. Până şi un creştin de origine evreiască, precum regretatul N. Steinhardt, vine să o confirme[4]. Aceeaşi a fost, pe de altă parte, şi concluzia câtorva serioşi analişti occidentali ai fenomenului legionar (Eugen Weber, Armin Heinen etc.). În absenţa unei reale educaţii şi trăiri creştine, legionarismul nu poate fi nici înţeles, nici reactualizat. Împotmolirea în *politic* a unor nostalgici ai Legiunii arată formalismul şi neputinţa lor lăuntrică. Proliferarea «partidelor» sau «cuiburilor» neolegionare, fără o suficientă platformă moral-spirituală, este pură «aflare în treabă».

În al treilea rând, legionarismul nu mai este repetabil ca atare, adică în *formele* lui originare. Mai întâi că nu toate aceste «forme» (de la structurile organizatorice şi până la un anumit tip de discurs) au fost egal de inspirate. Apoi – şi aici este nodul problemei – formele respective, bune sau rele, funcţionale sau nefuncţionale, au fost determinate de anumite condiţii specifice, de ansamblul realităţilor epocii interbelice. Fiecare epocă generează, dacă este vie şi creatoare, forme politice sau culturale *proprii*. Maimuţăreala epigonică nu poate fi formulă de supravieţuire. Este o lipsă de realism care frizează iresponsabilitatea să nu ţii seama, astăzi, de schimbarea totală a contextului, atât pe plan intern, cât şi pe plan extern. Mentalitate, limbaj, structură socială, raporturi de forţe – toate sunt altele. Nu mai există marele context european de dreapta. Nu mai există – după 50 de ani de comunism – nici «poporul» şi nici «elitele» de altădată. Nu mai există nici măcar «harisma» vreunui «Căpitan»... Ba mai mult decât atât: comuniştii au reluat şi au compromis definitiv anumite astfel de «forme» («tabăra de muncă» sau «munca voluntară« , «şedinţa», «uniforma», «cântecul patriotic», propaganda «omului nou» ş.a.). Unor generaţii crescute exclusiv în comunism *Cărticica şefului de cuib* ar putea să le trezească amintiri foarte neplăcute... Aş vrea să fim bine înţeleşi: aici nu este vorba de a renunţa la nişte *adevăruri* sau la nişte *principii* (idei, credinţe), ci la expresia perimată şi adeseori mecanică a acestora, ducând nu doar la ridicol, dar şi la o legitimă îndoială asupra realei lor asimilări.

Odată făcute aceste precizări principiale, trebuie reluate în discuţie principalele două acuzaţii care li se aduc legionarilor: *cultul violenţei* (împins până la asasinatul politic) şi *şovinismul* (identificat, în ordinea concretă, cu antisemitismul).

Că, în anumite împrejurări, legionarii s-au dedat la violenţe reprobabile, aceasta este o realitate. Că ar fi avut «cultul violenţei» sau că şi-ar fi făcut din asasinat «un punct de doctrină«, aceasta este exagerat şi chiar fals. A existat, ce-i drept, cu mult înainte de înfiinţarea propriu-zisă a Legiunii Arhanghelul Mihail (24 iunie 1927)[5], faimoasa conspiraţie tineresc-teribilistă din 1923 a aşa-numiţilor «văcăreşteni» (în fruntea căreia se aflase Codreanu însuşi); ea a rămas în stadiul unui proiect romantic de iz paşoptist («... răzbunarea nedreptăţilor şi a lungului lanţ de umiliri suportate de neamul nostru», în speţă o «listă neagră» cu personaje considerate cele mai fatidice din viaţa publică românească) şi Justiţia a decis achitarea inculpaţilor (cu excepţia lui Moţa, care trăsese în Vernichescu, trădătorul grupului complotist, rănindu-l[6]). Codreanu nu va întârzia însă să ia distanţă faţă de asemenea proceduri şi va evolua tot mai explicit spre o atitudine de rezistenţă non-violentă, împinsă până la jertfă[7]. În cărţile lui, care constituie «biblia» legionarismului, violenţa este mai degrabă dezavuată, iar de îndemnuri la asasinat nu poate fi vorba. Legiunea s-a întemeiat sub cu totul alte gânduri: «Ochii lor [ai puternicilor zilei – n.n.] stau aţintiţi asupra noastră. Ei pot să ne provoace. Am mai pornit odată tăcuţi şi liniştiţi la Ungheni şi am fost provocaţi[8] şi duşi apoi până la marginea prăpastiei... Ce vom face dacă ne vor mai provoca? Vom scoate din nou pistoalele şi vom trage[9], pentru ca să ne putrezească oasele în închisori şi planurile noastre să se sfarme? În faţa acestor perspective ce ni se deschideau, ne-a încolţit în minte *gândul retragerii în munţi*.[10] Acolo unde românul a primit lupta cu toate puhoaiele duşmane [...] Decât să ni se usuce trupurile şi să ne sece sângele din vine în închisorile urâte şi triste, mai bine să ne terminăm viaţa murind cu toţii în munţi, pentru credinţa noastră [...] Vor trimite să ne prindă şi să ne omoare. Vom fugi; ne vom ascunde; vom lupta; iar la urmă vom fi, desigur, răpuşi. Căci noi vom fi puţini, urmăriţi de batalioane şi de regimente româneşti. Atunci vom primi moartea. Sângele nostru al tuturora va curge. Acest moment va fi cel mai mare discurs al nostru adresat neamului ronmânesc; şi cel din urmă» (*Pentru legionari*, ed. cit., p. 312). Şi mai departe: «Vom merge pe *linia legilor ţării*, neprovocând, ocolind orice provocare, nerăspunzând la nici o provocare. Când însă nu vom mai putea suferi, sau când piedici de netrecut ni se vor pune în cale, drumul nostru va trebui să fie spre munte. Nu e bine să încercăm răscoale de masse, căci astăzi ar fi măcinate cu tunul şi ar fi să împrăştiem numai nenorocire şi jale. Trebuie, din contră, să lucrăm singuri, în număr restrâns şi numai pe a noastră întreagă răspundere [...] Nu se poate ca această jertfă a noastră să nu fie înţeleasă de români, să nu le cutremure sufletul şi conştiinţele şi să nu fie un punct de pornire, un punct de înviere a lumii româneşti» (p. 313; în paranteză fie spus, «lumea românească» s-a dovedit mult mai puţin sensibilă la jertfele de sânge decât şi-o închipuise, sublim-idealist, nefericitul Codreanu). «Noi nu voim să întrebuinţăm forţa. Nu voim să întrebuinţăm violenţa. Ne este suficientă experienţa din trecut, când fără voia noastră am fost atraşi pe calea violenţei. La orice violentare, noi nu mai răspundem în nici un fel: suportăm» (*Circulara Nr. 148*). Lui Iorga (care-i numise pe legionari «suflete de asasini») îi scrie: «Datoria elementară a unui om corect este ca să se informeze şi la omul pe care-l judecă, nu numai la agenţii mincinoşi ai Domnului Armand Călinescu (care lansaseră ieri pe piaţă zvonul că 16 echipe, sub conducerea lui Alexandru Cantacuzino, vor să-l omoare pe D-sa). [...] Voi, care ne acuzaţi de violenţă, după ce aţi întrebuinţat împotriva noastră *cele mai mari violenţe*[11],

☞

[1] Răzvan Codrescu, *Spiritul dreptei. Între tradiţie şi actualitate*, Ed. Anastasia, Bucureşti, 1997 (pentru problema legionară, a se vedea mai ales pp. 149-174).

[2] În rev. *Dilema*, nr. 154/1995, p. 3.

[3] V. *Memorii*, vol. II, Ed. Humanitas, Bucureşti, 1991, pp. 26-27. Iată şi răspunsul pe care-l dăduse tânărul Eliade la o anchetă pe tema «De ce cred în biruinţa legionară?» (răspuns publicat în *Buna Vestire* din 17 decembrie 1937 şi care a fost viu discutat şi în timpul procesului lui Codreanu din mai 1938): «Astăzi lumea întreagă stă sub semnul revoluţiei, dar în timp ce alte popoare trăiesc această revoluţie în numele luptei de clasă şi al primatului economic (comunismul) sau al Statului (fascismul) sau al rasei (hitlerismul), mişcarea legionară s-a născut *sub semnul Arhanghelului Mihail*, şi va birui prin harul dumnezeiesc; de aceea, în timp ce toate revoluţiile contemporane sunt politice, *revoluţia legionară este spirituală şi creştină*. În timp ce toate revoluţiile contemporane au ca scop cucerirea puterii de către o clasă socială sau de către un om, *revoluţia legionară are drept ţintă supremă mântuirea neamului, împăcarea neamului românesc cu Dumnezeu...*» (subl. n.). Pentru legăturile lui M. Eliade cu legionarismul, a se vedea, de pildă, Claudio Mutti, *Mircea Eliade şi Garda de Fier*, Ed. Puncte Cardinale, Sibiu, 1995, mai ales primele patru capitole) sau *Penele Arhanghelului. Intelectualii români şi Garda de Fier*, cu o prefaţă de Philippe Baillet, Ed. Anastasia, Bucureşti, 1996 (unde cap. al doilea îi este dedicat lui M. Eliade).

[4] *Jurnalul fericirii*, Ed. Dacia, Cluj, 1991 (*passim*).

[5] «Astăzi, vineri 24 iunie 1927 (Sf. Ioan Botezătorul), ora zece seara, se înfiinţează «Legiunea Arhanghelul Mihail», sub conducerea mea. Să vină în aceste rânduri cel ce crede nelimitat. Să rămână în afară cel ce are îndoieli...» (a se vedea relatarea lui Codreanu din *Pentru legionari*, ed. cit., p. 295 şi urm.; tot acolo, «scopul» Legiunii este formulat astfel: «Intima noastră stare sufletească din care s-a născut Legiunea a fost aceasta: nu ne interesa dacă vom birui, dacă vom cădea înfrânţi sau dacă vom muri. Scopul nostru era altul: de a merge înainte, uniţi. Mergând împreună, uniţi, cu Dumnezeu înainte şi cu dreptatea neamului românesc, orice soartă ne-ar fi fost dăruită, înfrângerea sau moartea, ea va fi binecuvântată şi va da roade pentru neamul nostru. Sunt înfrângeri şi morţi care trezesc un neam la viaţă, după cum sunt şi biruinţe dintre acelea care-l adorm, spunea profesorul Iorga odată».

[6] Ulterior, Moţa va fi şi el achitat, în urma unui proces răsunător, devenit un «proces al trădării». Starea de spirit a epocii este excelent redată de Octavian Goga în articolele «Un caz de conştiinţă« şi «După achitarea studenţilor» (*op. cit.*, pp. 65-76).

[7] Evocând propria experienţă din lagărul pentru legionari de la Miercurea-Ciuc (de unde a avut şansa să fie scos, ca şi Nae Ionescu, înainte de fatidica «noapte a cuţitelor lungi», când legionarii din lagăre au fost mitraliaţi în masă), Mircea Eliade scria (subliniind tocmai acest misticism jertfelnic, precum şi dimensiunile represiunii antilegionare): «Printre deţinuţi se aflau oameni de tot felul: profesori şi conferenţiari universitari, medici, preoţi, învăţători, muncitori, ţărani. Majoritatea o alcătuiau intelectualii. Seara, rugăciunea colectivă era încheiată printr-un cutremurător: *Cu noi este Dumnezeu*... cântat pe 300 de voci. La ultimul etaj se afla o odaie rezervată «rugăciunii permanente» [...] Rareori în istoria creştinismului modern au fost răsplătite cu mai mult sânge posturile, rugăciunile şi credinţa oarbă în atotputernicia lui Dumnezeu. Şi mai târziu, când tragedia se consumase, unul din lucrurile care mă fascinau mai mult era să descopăr aceeaşi credinţă, neclintită, la puţinii supravieţuitori ai măcelurilor» (*Memorii*, vol. II, ed. cit., p. 30).

[8] Aluzie la un episod din 1924, când grupul de studenţi naţionalişti ce lucrau în grădina de la Ungheni («prima tabără de muncă«) a fost arestat şi schingiuit de prefectul de poliţie Manciu (a se vedea *Pentru legionari*, ed. cit., p. 203 şi urm.).

[9] Aluzie la cazul Manciu (vezi mai jos).

[10] Este greu să nu faci legătura între rândurile ce urmează şi ulterioara rezistenţă anticomunistă din munţi, bazată preponderent pe elemente cu educaţie legionară. În lumina acestor fapte, rândurile lui Codreanu capătă o tragică notă profetică.

[11] Pentru un tablou cronologic şi comparativ al violenţelor statului împotriva legionarilor şi ale legionarilor împotriva terorismului de stat, a se vedea Nicolae Roşca, *Cronica unor violenţe politice*, Editura Mişcării Legionare, Madrid, 1991 (din care rezultă *statistic* că legionarii au fost nişte mieluşei pe lângă ceea ce au avut de îndurat).

împingându-ne la disperare şi păcat, voi, cărora dacă cineva v-ar fi dat numai o palmă aţi fi reacţionat la fel cu mine, fără să mai fi trecut prin chinurile fizice şi umilinţele prin care am trecut noi, vouă, necinstiţilor sufleteşte, vă vom dovedi acum că nu vom reacţiona în nici un fel la toate provocările voastre». În faimosul «Cuvânt pentru legionari» (rostit la a zecea aniversare a Legiunii şi păstrat şi în înregistrare sonoră), îndeamnă încă o dată: «Priviţi-i drept în ochi pe toţi tiranii voştri! Înduraţi cu resemnare orice lovitură, suportaţi orice chin, căci jertfa noastră, a tuturora, va fi temelia de fier, de trupuri frânte şi de suflete chinuite, a biruinţei!». Jurnalul de la Jilava mărturiseşte în acelaşi sens.

Se ridică întrebarea: raportând cuvintele la fapte, este Codreanu ipocrit şi/sau paradoxal? Numai în aparenţă. La o analiză atentă, este un om a cărui gândire şi conştiinţă a străbătut un traseu evolutiv, de limpezire a atitudinilor într-un sens creştin, nu fără realismul şi onestitatea de a recunoaşte că «există o mare deosebire între linia pe care mergem noi şi linia Bisericii Creştine. Linia Bisericii este cu mii de metri deasupra noastră. Ea atinge perfecţia şi sublimul. Nu putem coborî această linie pentru a explica faptele noastre. Noi, prin acţiunea noastră, prin toate faptele şi gândurile noastre, *tindem* către această linie, ne ridicăm spre ea, atât cât ne permite greutatea păcatelor cărnii şi condamnarea la care am fost sortiţi prin păcatul originar. Rămâne de văzut cât am putut fiecare, prin sforţările noastre pământeşti, a ne înălţa către această linie» (*Pentru legionari*, ed. cit., pp. 420-421)[12]. Rabinului Şafran, în convorbirea de la Casa Verde (vezi mai jos), îi spune, în acelaşi sens: «Eu nu vreau să provoc ură sau răbufnire. Mi-e sufletul curat. Nu ştiu dacă toţi legionarii gândesc ca mine. Dacă un evreu a fost lovit, rănit sau jignit pe plan moral, iartă-i pe răufăcători! Nu-s nici ei decât oameni... Nu pe omul superior încercăm noi să-l şlefuim, ci pe omul om» (în cartea sa *Pentru legionari*, la p. 307, definind Legiunea, prin temeiurile ei, ca pe «o şcoală» spirituală, afirmase:»De aceea, piatra unghiulară de la care porneşte Legiunea este *omul*, nu programul politic. Reforma omului, nu reforma programelor politice. «Legiunea Arhanghelul Mihail» va fi, prin urmare, mai mult *o şcoală* şi *o oaste* decât un partid politic [...] Din această şcoală legionară va trebui să iasă *un om nou*, un om cu calităţi de erou»[13]).

Înainte de a impune altora asemenea exigenţe, Codreanu a experimentat el însuşi traseul sinuos al unei deveniri «înnoitoare» (în sensul creştin al «dezbrăcării» treptate de «omul cel vechi», al unei spiritualizări prin rugăciune, meditaţie şi asceză). E o diferenţă considerabilă (pe care numai cineva rău-voitor o poate contesta) între tânărul exaltat din perioada luptelor studenţeşti de la începutul anilor '20 şi liderul grav şi măsurat al ultimilor ani: cel cu care se întreţinuse rabinul Şafran sau pe care venise să-l viziteze la Bucureşti un Julius Evola; cel cu care Iuliu Maniu nu ezitase să încheie un important pact politic[14] şi despre care un Nae Ionescu putuse afirma (prin 1936): «Minunea pe care a făcut-o Corneliu Codreanu e aşa de mare încât de-acum îl depăşeşte şi pe el»... Cam acesta a fost, de altfel, drumul străbătut de toţi întemeietorii Legiunii. O realitate vie (fie un om, fie o mişcare) nu poate fi judecată reducţionist, printr-un stadiu sau printr-un act izolat al devenirii ei. Din păcate, pe un Codreanu şi pe un Moţa nu toţi i-au înţeles adecvat; şi nu este vorba aici de adversari (care n-au putut sau n-au vrut s-o facă), ci chiar de o parte a propriilor «camarazi». Aceştia i-au urmat, mai mult sau mai puţin conştient, cu precădere pe foştii «tineri furioşi», pătrunzându-se prea puţin (sau prea superficial) de «misticismul jertfelnic» al maturităţii lor. Opera lui Codreanu a fost înţeleasă prea puţin în latura ei *spirituală* (care o deosebea esenţial de fascismele occidentale şi mai ales de nazism); *ispita politicului* (în contextul favorizant al unei Europe de dreapta) s-a dovedit mai puternică, anticipând «devierile» de mai târziu. Horia Sima însuşi a fost exponentul acestei categorii[15]. Mişcarea Legionară a trăit mai tot timpul această tensiune între «secular» şi «spiritual», care face parte din tragedia ei internă[16].

Mircea Vulcănescu[17], om de dreapta, dar nu legionar (unii pretind că în închisoare el ar fi ajuns la o altă înţelegere a legionarismului, ceea ce scapă însă oricărui control), s-a apropiat de cheia problemei: «Eu nu cred că Moţa a plecat în Spania pentru a se impune, prin acte de eroism personal, la conducerea Mişcării, împotriva lui Codreanu – cum zic unii – şi nici c-a plecat spre a muri [...] – cum zic alţii. Eu cred că Moţa a plecat la judecată. La judecata lui Dumnezeu. Ca să răzbune o trădare, ucisese[18]. Şi, oricât ar fi fost achitat de juraţi şi oricât ar fi socotit justificat faptul, dacă omul credea în adevăr în Dumnezeu – şi sunt dovezi că Moţa era credincios – nu se poate ca faptul să nu-i fi dat căinţe amare. Lucrul acesta s-a întâmplat şi cu Corneliu Codreanu, care ucisese pe prefectul Manciu[19] şi care – credincios fiind şi el – era deseori frământat de remuşcări care-i brăzdaseră faţa cu o cută adâncă de regret şi care-i întunecaseră – sub duritatea lor obişnuită – ochii albaştri» (Mircea Vulcănescu, *Nae Ionescu – Aşa cum l-am cunoscut*, Ed. Humanitas, Bucureşti, 1992, pp. 99-100; text datând din 1942, revăzut de autor prin 1945-46).

Se repetă mereu că Mişcarea Legionară s-a născut printr-un asasinat: împuşcarea lui Manciu de către Codreanu[20]. Afirmaţia este de două ori inexactă. Mai întâi, aşa cum am văzut, n-a fost vorba de un asasinat şi în această privinţă există autoritatea lucrului judecat. În al doilea rând, Legiunea propriu-zisă s-a înfiinţat la trei ani de la episodul Manciu. Codreanu nu a mai recidivat în utilizarea personală a violenţei, nici n-a putut fi implicat în cele două asasinate comise, din iniţiativă şi pe cont propriu, de aşa-numiţii «Nicadori» (asasinii lui I. G. Duca – 1933) şi «Decemviri» (asasinii «trădătorului» Mihai Stelescu – 1936), care s-au predat de bună voie autorităţilor şi şi-au primit pedepsele cuvenite. Să notăm acest fapt: organizaţia socotită cea mai criminală din întreaga istorie a României nu a săvârşit în 11 ani (1927-1938)[21] decât două asasinate (dintre care unul a constituit o răfuială internă), şi acelea fără ştirea conducerii superioare a Mişcării; iar Corneliu Codreanu, socotit drept cel mai mare criminal al României interbelice, n-a săvârşit şi n-a fost implicat în nici o singură crimă (cu excepţia uciderii unui călău notoriu, în legitimă apărare)!

Lui Codreanu i s-a reproşat însă mai ales altceva (inclusiv la procesul din mai 1938, unde, în disperarea lipsei de probe, acuzatorii au scormonit tot trecutul celui acuzat, încercând să speculeze orice amănunt, chiar când era vorba lucruri asupra cărora Justiţia se pronunţase deja!): anume că nu s-a dezis de criminali (ceea ce ar constitui dovada indirectă a încuviinţării crimelor respective). Cazul studentului Beza (atentat pus abuziv pe seama Mişcării Legionare)[22] dovedindu-se irelevant, la proces s-a insistat pe cazul Moţa[23] (în contextul mai larg al vechiului complot al «văcăreştenilor») şi pe cele ale «Nicadorilor» şi «Decemvirilor». În ce-i priveşte pe Moţa şi pe «văcăreşteni», Codreanu a spus (declaraţie ce confirmă observaţiile de mai sus): 1) sub aspect *juridic* – «Ar putea fi invocată această chestiune contra mea de oricine, afară de cineva din Justiţie, care nu se poate ridica împotriva autorităţii lucrului judecat, pentru că s-a dezice» şi 2) sub aspect *psihologic şi moral* – «Gândiţi-vă, eram de 20-22 de ani, eram va să zică un copil şi în mentalitatea noastră de copii de pe vremea aceea aşa am văzut noi lucrurile. Dar de când omul începe să trăiască şi până când îşi termină viaţa, trece timp, se adună înţelepciunea. La început omul judecă într-un fel, i se pare că-i grozav. Sunt trepte de acestea de dezvoltare ale minţii omeneşti şi acţiuni şe care după douăzeci de ani le vezi altfel. Poate acum 20 de ani aş fi făcut un alfabet secret, tocmai pentru că era o anumită vârstă care te împinge să judeci lucrurile aşa cum le-am judecat şi eu pe vremea aceea. Dar de atunci şi până acum este o distanţă mare în timp. Se vede în atitudinea mea, care este aproape contrarie atitudinii iniţiale pe care am avut-o împreună cu toţi băieţii noştri. Este contrarie, din cauza vârstei... Dar nu poate cineva să fie urmărit permanent în viaţa sa pentru că în copilăria lui, când era visător, i se părea că ar putea să se lupte cu toată Europa. Nu cred acest lucru»[24]. În ce priveşte cazurile – mai recente şi mai problematice – ale «Nicadorilor» şi «Decemvirilor», Codreanu (care nici nu le-a ordonat, nici nu le-a încuviinţat actele comise, dar care evitase o lepădare necavalerească de nefericiţii camarazi căzuţi în păcat dintr-un spirit justiţiar şi jertfelnic rău întrebuinţat) a spus, mai sintetic (discuţia se purtase şi-n ziua anterioară): «Eu i-am luat pe ei *nu în ceea ce au făcut*, ci *în suferinţa lor*, în suferinţa unor oameni care stau în închisoare, care suferă îşi-au asumat suferinţaş pentru o credinţă»[25].

În cazul acestora din urmă, Codreanu nu a greşit, cel puţin creştineşte vorbind, atunci când s-a solidarizat cu «suferinţa» lor, dar a greşit – iar retrospectiv această greşeală apare tot mai evidentă – atunci când a îngăduit în sânul Mişcării sale un adevărat *cult* al acestora, rău văzut din afară, dar nu mai puţin primejdios şi înlăuntrul Legiunii (lăsându-se loc liber pentru confuzia nepermisă între dreptatea principială sau sacrificiul de sine al împricinaţilor şi gravitatea actelor comise – împinsă, în cazul Stelescu, până la bestialitate). Dincolo de intenţiile lui Codreanu, unii au crezut că atipicii asasini ar putea fi prefăcuţi în modele de fidelitate legionară...

În orice caz, legionarii, aceşti paradoxali cavaleri ai mucenicíei, şi-au plătit cu vârf şi îndesat atât virtuţile cât şi păcatele, judecata lor nearbitrară aparţinând, desigur, numai lui Dumnezeu (Celui cu Care năzuiseră «să împace» cândva neamul românesc). Cert este că la tragedia generică a legionarismului se adaugă – încă mai mişcătoare, prin măreţia şi complexitatea personajului – tragedia neînţelesului şi nedreptăţitului Corneliu Codreanu, acest om cu elanuri de sfânt şi cu renume de bandit...

Răzvan CODRESCU

(va urma)

---

[12] În altă parte, sintetizând: «Recunoaştem că suntem păcătoşi: aceasta este atitudinea legionară faţă de Biserică« (fragment de scrisoare, în *Circulări şi manifeste*, ed. cit., p. 105).

[13] A se vedea şi *Cărticica şefului de cuib* (prima ediţie: Bucureşti, 1933), îndreptarul meticulos al vieţii legionare, de un maximalism de tip franciscan şi de un rigorism de tip cazon (regăsibil, într-un sens mai terestru, la majoritatea mişcărilor europene de nuanţă fascistă): «Mişcarea legionară, înainte de a fi o mişcare politică [...], este *o şcoală spirituală*, în care dacă va intra *un om*, la celălalt capăt va trebui să iasă *un erou*» (*cf.* ed. a VI-a, Bucureşti, 1940, p. 65).

[14] Există mărturii că Iuliu Maniu ar fi făcut în 1943 următoarea declaraţie (reluată şi mai târziu, în închisoare): «Recunosc că Corneliu Zelea Codreanu a fost superior gândirii mele. Eu am încercat să adopt, în slujba şi salvarea ţării, căi politice; el a ales o cale superioară, şi anume să realizeze mai întâi caractere, educând un tineret care, pe căi de înălţare patriotică, să se dăruiască total, moral şi spiritual; să creeze mai întâi o elită conducătoare şi abia apoi un partid» (cit. *Din luptele tineretului român: 1919-1939*, Editura Fundaţiei Buna Vestire, Bucureşti, 1993, p. 267). A se vedea şi Traian Golea, «Raporturile istorice dintre ţărănişti şi legionari», în *Puncte cardinale*, anul VI, nr. 9-10/1996, p. 21 (apărut iniţial în broşură, la Miami Beach), cu trimitere la un articol de Nicolae Penescu (lider ţărănist, fost ministru), «Testamentul lui Maniu», apărut în *România democrată* (publicaţie ţărănistă din exil), nr. 31/1979.

[15] Cum a încercat să arate, însă cu prea multe exagerări calomnioase (prompt exploatate de adversarii Mişcării), preotul Ştefan Palaghiţă în *Garda de Fier spre reînvierea României*, carte apărută în 1951 la Buenos Aires (reed. în 1993, la Ed. «Roza Vânturilor» din Bucureşti, cu supratitlul *Istoria Mişcării Legionare scrisă de un legionar*). În acelaşi sens, a se vedea şi cartea lui Constantin Papanace (macedo-român, lider al exilului legionar antisimist) intitulată ostentativ *Fără Căpitan* (Roma, 1984, reed. anul trecut şi în ţară). Desigur, există şi o întreagă literatură «simistă«, care are partea ei de dreptate, ceea ce nu schimbă însă radical situaţia (spre exemplu, a se vedea, în ansamblu, publicaţiile lui Horia Sima însuşi, cele ale unui Faust Brădescu sau cele ale unui Traian Golea).

[16] De aici trebuie pornit şi în discuţia privitoare la reproşul curent – şi în parte îndreptăţit – care li se face legionarilor: acela că ar fi ţinut «într-o mână crucea şi într-alta revolverul». Nu trebuie scăpat însă din vedere că vecinătatea mai generală dintre «cruce» şi «sabie» nu reprezintă o noutate şi nici o excepţie în istoria de două ori milenară a creştinismului. Sabia, evocând prin ea însăşi imaginea crucii, ne obligă la o înţelegere mai complexă a acţiunii creştine în istorie. Sabia nu exclude sfinţenia, iar calendarele creştine sunt pline de sfinţi-militari sau de sfinţi-cavaleri. Evangheliile însele atestă nu doar ipostaza (desigur predominantă) a *blândului* Hristos, dar şi pe aceea a lui Hristos *biciuitorul* (*Mt.* 21, 12-13; *Mc.* 11, 15-17; *Lc.* 19, 45-46 şi mai ales *In.* 2, 14-17). Imperativele morale ale creştinismului cunosc nuanţări pe care spiritul laicizant al modernităţii le ignoră cu suficienţă. Un început de discuţie creştină pe această temă se poate găsi în vol. cit. *Spiritul dreptei*... (cap. «Demagogia toleranţei»).

[17] Mort în închisoarea comunistă de la Aiud, în 1952, cu rugămintea testamentară: «Să nu mă răzbunaţi!»...

[18] De fapt, trădătorul Aurel Vernichescu a supravieţuit, ceea ce nu schimbă însă situaţia în absolut, din punctul de vedere al răspunderii mistice a «pedepsitorului».

[19] În legitimă apărare, cum a stabilit instanţa, achitându-l. El însuşi, în conştiinţa lui profund creştină, nu s-a «achitat» însă niciodată. E şi ceea ce stă, mai mult ca sigur, în spatele cuvintelor scrise la Jilava (miercuri 15 iunie 1938; trecuseră două din cele şapte luni şi jumătate de închisoare cu care şi-a isprăvit viaţa): «Când am terminat Evangheliile, am înţeles că stau aici în închisoare din voia lui Dumnezeu; că, deşi n-am nici o vină sub latura juridică, *El mă pedepseşte pentru păcatele mele* şi-mi pune la încercare credinţa mea» (ed. cit., p. 48; subl. n.).

[20] Într-o polemică recentă cu publicistul de origine evreiască Zigu Ornea, d-l Ion Coja (*Dilema*, nr. 35/1995; a se vedea şi vol. *Legionarii noştri*, Ed. Kogaion/Fundaţia Buna Vestire, Bucureşti, 1997) îl punea pe acesta într-o «dilemă« concretă: oare gestul lui Codreanu, care ucisese în legitimă apărare (circumstanţă pe care d-l Ornea o trece sub tăcere) pe un călău înrăit al generaţiei sale (prefectul Manciu), este mai puţin de înţeles decât gestul lui Moise atunci când îl ucisese pe egipteanul ce agresase un evreu (*Ieşirea* 2, 2-11)? Se tot repetă (nu tocmai cu dreptate, dacă avem în vedere împrejurările în care s-a comis fapta şi absolvirea lui Codreanu de către justiţia vremii) că Legiunea s-a întemeiat pe un asasinat. Dar mozaismul nu se află în aceeaşi situaţie? «Păstrând proporţiile [...], cele două «asasinate» – al lui Moise (asupra egipteanului «torţionar») şi al lui Corneliu Zelea Codreanu (asupra torţionarului Manciu) – nu sunt oare, totuşi, comparabile?»... De ce se aplică două măsuri diferite pentru două fapte echivalente? Răspunzând în numărul următor («Dezamăgirile d-lui Coja»), d-l Ornea va ocoli orice raportare la exemplele concrete (vădit incomode) şi va trage discuţia într-o abstracţiune vaporoasă (evocarea generică a «Holocaustului», invocarea retorică a «drepturilor omului» etc.).

[21] Aşa cum am arătat, asasinatele din toamna lui 1940 (66 de victime) constituie un alt capitol, de care Codreanu şi vechii legionari nu pot fi făcuţi răspunzători. Să observăm că în toate cazurile anterioare, «pedepsitorii» legionari se predaseră şi-şi recunoscuseră/asumaseră faptele, pe când asasinii din 1940 s-au purtat ca nişte criminali de rând (cei mai mulţi dintre ei fugind şi fiind condamnaţi în contumacie). Ultimul asasinat comis «în stilul legionar» al anilor '30 a fost cel asupra lui Armand Călinescu (septembrie 1939), când «Răzbunătorii» s-au deplasat la sediul Radio-ului, l-au ocupat, au anunţat ştirea («Ne-am făcut o dureroasă datorie din a pedepsi pe călăul Căpitanului...») şi apoi s-au predat autorităţilor (care i-au împuşcat fără judecată şi i-au expus pe caldarâmul Bucureştilor, prilej cu care Iorga a făcut acel gest impardonabil de a lovi cu piciorul în cadavre; N. Steinhardt însuşi relatează acest caz în *Jurnalul fericirii*, ed. cit., p. 387).

[22] Macedoneanul (mai târziu bănuit de a fi complotat împotriva lui «Căpitanului») trăsese, în iulie 1930, asupra subsecretarului de stat Constantin Angelescu.

[23] Codreanu declarase: «Noi toţi ne solidarizăm cu Moţa» (cf. *Pentru legionari*, ed. cit., p. 191).

[24] Trimitem aici, pentru mai marea ei accesibilitate, la cartea *Din luptele tineretului român (1919-1939)*, ed. cit., p. 326 (declaraţie din ziua a doua a procesului – marţi, 24 mai 1938).

[25] *Ibidem*, p. 327 (subl. n.).

TEORIILE EVOLUȚIONISTE ȘI GÂNDIREA LUI IOAN PAUL II

continuare din pag. 3.

15. Papa este mai știutor al adevărului divin decât Însuși Duhul Sfânt. El știe ce a făcut Dumnezeu la începutul creației - când de fapt nu făcea nimic -, iar când a început să lucreze, a făcut suflete pe care le-a pus fie în maimuțe, fie în niște oameni care au apărut fără nici un amestec al Tatălui ceresc și pe care evoluția darwinistă I le-a pus la dispoziție.

16. Ereziile veacului nostru au putere de dogmă în catolicism, datorită autorității papale, care apare mai mare decât cea a Sfintei Scripturi.

Mă opresc aici cu cele preluate direct dintr-o xerocopie a articolului "Papa Ioan Paul acceptă evoluția", pe care l-ați publicat în *Buletinul Parohiei*, editat de Dvs. în America. Din titlu am înțeles că vreți să criticați evoluționismul acceptat (?) de Papa. Însă, de fapt, vă revărsați într-o globală contestare difamatorie a papalității și a catolicismului. Alături de această incongruență, nu pot să nu menționez stupoarea pe care mi-a produs-o o mână neagră din redacția *Punctelor Cardinale* care, alături de textul Preacucerniciei voastre, a așezat niște ignobile imagini, vrând parcă, prin acestea, să sporească semnificația articolului Dvs. E vorba de un urangutan în crengi, vecin cu poza Papei. Pe aceeași pagină se află o fotografie reprezentând figura Suveranului Pontif, schimonosită de un spasm produs de boala care se știe că îl chinuie, ca și o alta în care Papa - după modelul lui Cristos - săruta picioarele celor chemați la Preoție. Chiar și sărutul lui Cristos să fie vrednic de deriziune?! Cui să fi folosit aceasta?

Că cele scrise de Preacucernicia voastră sunt în perfectă consonanță cu stilul "unei anumite prese" din lagărul socialist (nici iehoviștii nu-s departe), e ceva de domeniul evidenței. Totuși mă-ntreb, care să fie nivelul intelectual al celor cărora le este adresat textul semnat de Preacucernicia voastră, ca să îl poată digera? Îmi e penibil să răspund. Poate că nimeni, nici Preacucernicia voastră, nu a avut în față textul adevărat al Sfântului Părinte, ci doar denaturările și contrafacerile unor condeie fără scrupul, care mizează pe incultura cititorilor și pe autoritatea de fetiș a slovei așternute pe hârtie. În beneficiul acestora ofer, alăturat, Mesajul autentic și integral al Papei Ioan Paul pe care l-ați încriminat. În notele de la subsolul textului pe care vi-l trimit, spre cuvenita publicare, aceștia vor putea vedea ce este o "teorie", un "epifenomen", o "emergență", și vor reține faptul că Papa, ca și predecesorii săi, se întemeiază pe principiul că "adevărul (științei) nu poate contrazice adevărul (Bibliei)". Dar în același timp, străin obscurantismului, încurajează cercetarea științifică, pentru ca și aceasta să ajungă finalmente la confirmarea adevărurilor din Sfânta Scriptură.

Cât despre cele scrise de Dvs. în legătură cu atitudinea Pontifului față de greco-catolici, nu mă surprind inadvertențele, fiind prea evident că n-ați avut la îndemână Decretul conciliar *Orientalium Ecclesiarum*, în care se spune, "expresis verbis": *Toți orientalii să aibă certitudinea că pot și trebuie să-și păstreze necontenit riturile liturgice legitime și propria disciplină canonică... de vreme ce acestea se ilustrează prin venerabila lor antichitate și sunt mai conforme cu obiceiurile credincioșilor și par mai capabile să asigure binele sufletelor.* Este destul de limpede? De altfel chiar mie, personal, într-o audiență particulară, mi-a spus: "Păstrați-vă tradițiile, nu vă uitați trecutul, fiți tari în credință și speranță, dar rugați-vă mult". În ce-i privește pe preoții și misionarii romano-catolici, aceștia "trebuie să folosească ritul comunității pe care o păstoresc, iar dacă în comunitatea latină există credincioși de alt rit, atât preoții cât și credincioșii trebuie să știe că primirea, chiar și îndelungată, a sfintelor Sacramente în ritul latin (din lipsa de preoți ai acelui rit) nu schimbă aparteneța la ritul de origine". Înseamnă aceasta, Părinte Calciu, o "înghițire a credincioșilor greco-catolici", cum vă exprimați Dvs.?

Aveți, Părinte Calciu, în America, mai multă libertate decât noi, mai multe posibilități decât noi de a intra în posesia documentelor oficiale ale Bisericii Catolice. Bazați-vă pe acestea, când vreți să vorbiți despre Biserica Catolică, iar nu pe ce spun masonii, ateii sau presa de scandal. Făcând astfel, nu veți fi contrazis de adevăr.

Ar fi prea mult să pun pe masa de disecție acele 16 puncte extrase din articolul ce ne-a prilejuit această regretabilă revizuire. De aceea vă propun să revenim la ceea ce atât ne-a însuflețit nu prea demult: "Romfest"-ul celebrat în România.

Vă întreb, cu tot respectul, cu dragostea și cu onestitatea pe care ne-o vrem temelie: pot cele de mai sus să-l crediteze pe autorul lor ca partener valabil în cadrul unui dialog care, cu bună credință, ar urmări apropierea Bisericilor și unitatea de credință și de neam? Cele cuprinse de rândurile publicate în *Puncte Cardinale* și în *Buletinul Parohiei* vă pot califica drept un apostol al iubirii și al adevărului?

Științdu-vă o dureroasă victimă, nu numai a torționarilor de la Pitești (fapt pentru care vă admir imens), ci și a unei dezinformări majore, activă în America, și al unei normale dependențe de tot ce ați învățat la cursuri (anticatolice în mare parte), sunt ultimul ce și-ar permite să vă judece, căci Însuși Domnul spune: "Nu judecați ca să nu fiți judecați" și "Iubiți pe vrăjmașii voștri, grăiți de bine pe cei ce vă grăiesc de rău, faceți bine celor ce vă urăsc și rugați-vă pentru cei ce vă asupresc" (*Mt* 5, 44). Ci Preacucernicia voastră n-a spus nimic rău despre mine. Dimpotrivă... Deci eu, personal, referitor la mine, nu am să vă imput nimic, nimic n-am de iertat, deși în ultima scrisoare îmi spuneți că nu știu să iert. În situația la care s-a ajuns, problema e cu totul alta: ați provocat o incompatibilitate absolută între Dvs. și orice persoană care este în comuniune cu Papa Ioan Paul, atunci când s-ar trata problema apropierii și a unității dintre Bisericile noastre. Discuțiile se pot purta între aceia care își recunosc o legitimitate reciprocă și se respectă ca atare. Ce cordialitate s-ar putea zidi pe calomnie, pe o contestare absolută, precum cea care rezultă din textul publicat în *Buletinul Parohiei*?

Episcopii Uniți cum și-ar putea ignora comuniunea cu cel pe care Preacucernicia voastră îl necinstiți și-l defăimați nestăvilit? Și cum l-aș mângâia pe blândul Mitropolit Corneanu pentru filipica nemilostivă pe care ați scris-o împotriva Papei?

Ați spulberat, ați subminat și șansa cea mai palidă ca întâlnirea de la "Romfest"-România să poată fi realizată. O scamă de speranță s-ar mai găsi în retractare, așa cum ați fost sfătuit de prietenii comuni. Dar publicul în fața căruia v-ați formulat opiniile difamatorii nu este cel din Aulă, în fața căruia, chipurile, ați fi retractat, care nici nu știa de cele scrise în *Buletinul Parohiei*. Iar cele comunicate mie, laconic-sibilinic, printr-un Fax - "Dacă am fost greșit informat, retractez" - n-au fost citite de largul public din America și nici de cititorii *Punctelor Cardinale*. E vorba deci doar de o retractare simulată. O retractare reclamă o anulare, punct cu punct și explicită, a celor 16 elemente pe care le-am extras din textul Preacucerniciei voastre, *care să fie publicată în* ***Buletinul Parohiei****, în* ***Puncte Cardinale*** *și, eventual, în* ***Cuvântul Românesc****. O astfel de retractare*, în demnitate, în onoare și în adevăr, mi-ar da putința să mă prezint în fața Episcopilor mei (și ei ultragiați la modul indirect), apoi să mă asociez Mitropolitului Banatului în invitația de a participa alăturea de Dânsul la "Romfest"-România, unde să încercăm un prim pas de escaladare majoră a zidului care desparte Țara de diaspora și cele două Biserici românești între ele.

Îmi e penibil să vă amintesc că, mult mai mult decât aserțiunile pseudoștiințifice și falsificatoare pe care le-ați preluat din presă, m-au întristat propriile Dvs. ingrediente toxice cu care ați asezonat filipica antipapală. În ele nu mai este vorba de o eroare informațională indusă prin *mass-media*, ci este vorba de intima Dvs. atitudine profund anticatolică, în ciuda faptului că spiritul dreptății v-a îndemnat să militați pentru restituirea bisericilor confiscate de comuniști în România. Pentru această măreață și dreaptă militanță, ce se înscrie pe aceeași linie cu verticalitatea rezistenței Dvs. în fața celor fără Dumnezeu, cuvintele de prețuire oricând rămân sărace. Dar conținutul articolului Dvs. rămâne un grav contencios, care se cere rezolvat în dragoste și adevăr.

Ne mai permite timpul care a mai rămas până la așteptatul "Romfest"?

Al Preacucerniciei voastre, întru iubire și durere, frate întru Iisus Hristos,

Pr. Tertulian LANGA

continuare din pag. 3.

Datorită ei, un ansamblu de fapte și de date independente între ele, pot fi legate sau interpretate într-o explicație unitivă. Teoria își dovedește validitatea în măsura în care este susceptibilă de a fi verificată; ea este constant măsurată prin valoarea faptelor; acolo unde ea încetează să mai poată fi raportată la fapte, ea își manifestă limitele și inadaptarea. Atunci ea trebuie regândită.

6. Teoriile ce explică evoluția sunt în dezacord între ele și se referă la filozofii diferite

Peste tot, elaborarea unei teorii precum cea a evoluției, în respectul exigenței omogenității cu datele observației, împrumută anumite noțiuni de la filozofia naturii.

Și, la drept vorbind, este mai potrivit să avem în vedere teoriile *evoluționiste decât* teoria *evoluționistă. Această pluralitate ține, pe de o parte, de diversitatea explicațiilor propuse în legătură cu mecanismul evoluției și, pe de altă parte, de diferitele filozofii la care se face referință. Astfel, există lecturi materialiste și reducționiste, după cum există și lecturi spiritualiste. În acest domeniu, judecata este de competența filozofiei și, dincolo de aceasta, de cea a teologiei.*

7. Doctrina revelată despre originea ontologică a omului

Magisteriul Bisericii este direct interesat de chestiunea evoluției, pentru că aceasta atinge concepția despre om, în legătură cu care Revelația ne învață că acesta a fost creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu *(cf. Gn 1, 28-29). Constituția conciliară* Gaudium et spes *a expus în mod magnific această doctrină, care este una dintre axele gândirii creștine.*

Ea amintește că omul este "singura creatură de pe pământ pe care Dumnezeu a voit-o pentru ea însăși" (nr. 24). În alți termeni, individul uman nu poate fi redus la rolul de a fi un simplu mijloc sau un simplu instrument, nici în raport cu specia sa și nici în raport cu societatea; el are valoare pentru el însuși. El este o persoană. *Prin inteligența și prin voința sa, el este capabil să intre în relație de comuniune, de solidaritate și de dăruire de sine cu semenul său. Sfântul Toma observă că asemănarea omului cu Dumnezeu rezidă mai cu seamă în inteligența sa speculativă, căci relația sa cu obiectul cunoașterii se aseamănă cu relația pe care Dumnezeu o întreține cu opera Sa (*Summa theologica *I-II, q. 3a. 5, ad. 1). Dar, mai mult, omul este chemat să intre într-o relație de cunoaștere și de iubire cu Dumnezeu Însuși, relație ce își va afla deplina înflorire dincolo de timp, în veșnicie. În misterul lui Cristos înviat ne este revelată toată profunzimea și toată măreția acestei vocații (cf.* Gaudium et spes, *nr. 22). În virtutea sufletului său spiritual, persoana întreagă, inclusiv trupul, posedă o astfel de demnitate. Pius XII a subliniat acest punct esențial: dacă trupul uman își are originea în materia vie preexistentă lui, sufletul spiritual este creat în mod nemijlocit de către Dumnezeu (*«animas enim a Deo immediate creari catholica fides nos retinere iubet», *enciclica* Humani generis, *A.A.S. 42, 1950, p. 575).*

8. Insuficiențele filozofiilor emergenței și a conștiinței ca "epifenomen"

În consecință, teoriile evoluționiste care, în funcție de filozofiile ce le inspiră, consideră că spiritul este o emergență (3) *a forțelor materiei vii sau un simplu epifenomen* (4) *al acelei materii, sunt incompatibile cu adevărul despre om. Ele, de altfel, sunt incapabile să fundamenteze demnitatea persoanei.*

9. Conflict între continuitatea fizică și discontinuitatea ontologică?

Cu problema omului ne aflăm deci în fața unei diferențe de ordin ontologic, în fața unui salt ontologic, s-ar putea spune. Dar suscitarea unei asemenea discontinuități ontologice nu înseamnă a ne opune continuității fizice care pare să fie firul conducător al cercetărilor în privința evoluției, iar aceasta începând cu planul fizic și terminând cu cel chimic? Luarea în considerare a metodei utilizate în diferitele domenii ale cunoașterii permite punerea în acord a două puncte de vedere ce păreau ireconciliabile. Științele bazate pe observație descriu și măsoară, cu tot mai multă precizie, multiplele manifestări ale vieții și le înscriu pe linia timpului.

10. "Momentul" trecerii scapă disciplinelor empirice

Momentul trecerii la spiritual nu este obiectul unei observații de acest tip, care totuși poate decela, la nivel experimental, o serie de semne foarte prețioase ale specificității ființei umane.

11. Lumina metafizică și lumina teologică

Însă experiența cunoașterii metafizice a conștiinței de sine și a propriei reflexivități, cea a conștiinței morale, ba chiar și a experienței estetice și religioase, sunt de resortul analizei și reflecției filozofice, pe când teologia le deslușește sensul ultim potrivit planurilor Creatorului.

În încheiere, aș dori să evoc un adevăr evanghelic în măsură să aducă o lumină superioară la orizontul cercetărilor Dumneavoastră asupra originilor și desfășurării materiei vii. Căci Biblia este purtătoarea unui extraordinar mesaj de viață. Referitor la viața care caracterizează formele cele mai înalte ale existenței, ea ne dă o viziune de înțelepciune. Această viziune m-a călăuzit în enciclica pe care am consacrat-o respectului vieții umane și pe care am intitulat-o Evangelium vitae.

Este semnificativ că, în Evanghelia Sfântului Ioan, viața desemnează lumina divină pe care ne-a împărtășit-o Cristos. Suntem chemați să intrăm în viața veșnică, adică în veșnicia beatitudinii divine.

Pentru a ne preveni împotriva tentațiilor majore ce ne pândesc, Domnul Nostru citează marele cuvânt al Deuteronomului: *"Nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul ce iese din gura lui Dumnezeu" (8, 3; cf.* Mt *4, 4).*

Mai mult decât atât, viața este unul din titlurile cele mai frumoase pe care Biblia I le recunoaște lui Dumnezeu: El este Dumnezeul viu.

Din toată inima invoc asupra voastră, și a celor ce vă sunt aproape, îmbelșugarea Binecuvântărilor divine.

IOAN PAUL II

Note

1. Pius XII nu făcea nici o obiecție la faptul că *doctrina evoluției este îndreptățită să cerceteze dacă trupul omenesc ar provenid într-o materie preexistentă și vie, întrucât credința catolică ne obligă să susținem creația nemijlocită a sufletelor de către Dumnezeu. În stadiul actual al științelor și al teologiei, se cere ca opiniile, atât cele favorabile cât și cele potrivnice evoluționismului, să fie judecate cu seriozitatea necesară, cu moderație și cu măsură, pentru ca toți să fie gata să se supună judecății Bisericii, căreia Cristos i-a încredințat misiunea de a interpreta în mod autentic Sfânta Scriptură și de a apăra dogmele de credință* (*Humani generis*, partea a 3-a).

2. Aici. Epistemologia este studiul critic al principiilor, al ipotezelor și al rezultatelor diferitelor științe bazate pe observație și pe experiență, în vederea determinării originii lor logice, a valorii teoretice și a importanței lor obiective (*cf.* Meyerson, *Identitate și Realitate*).

3. Termen folosit, la origine, de biologiștii englezi și americani pentru a desemna ceva ce "urmează să fie" și dotat cu o calitate caracteristică unui complex superior mediului său de origine. Astfel, potrivit acestora, sufletul ar fi o nouă calitate a vieții, cu metodele sale proprii, dar totuși fără a fi un efect în sensul în care o cauză produce în mod necesar un efect.

4. Epifenomenul, în general, este un element accesoriu, fără importanță pentru producerea fenomenului esențial luat în considerare. Dacă spiritul ar fi un epifenomen al materiei, așa cum fosforescența este a fosforului, el ar dispare ca orice simplu element de însoțire.

IPOTEZĂ. În limbajul filozofic, termenul este folosit pentru a determina o formă de cunoaștere încă provizorie, care cere o ulterioară verificare și, eventual, considerare.

TEORIE. În limbajul filozofic, noțiunea are două valențe semantice principale: una în opoziție cu cunoașterea vulgară, iar cealaltă în opoziție cu practica. În primul caz, este vorba de o concepție metodică organizată în mod sistematic și riguros (aceasta e valabil atât în domeniul filozofiei, cât și în cel al științei); în cel de-al doilea, teoria semnifică ceea ce este obiectul unei cunoașteri dezinteresate, în mod independent de aplicațiile sale, tocmai acestea fiind cele care îi confirmă sau îi infirmă validitatea.

TEZĂ. Termenul indică, în general, o aserțiune filozofică, științifică, teologică și estetică, enunțată pentru a susține validitatea unei afirmații în raport cu o aserțiune contrară, nici una dintre aserțiuni nereprezentând o certitudine.

EMERGENȚĂ. Apariția, mai mult sau mai puțin previzibilă, a unui fenomen, a unui fapt real sau a unei idei. Apariția în sine este o evidență, dar argumentarea ei poate trece dincolo de limitele logicii curente sau profane.

INFERNUL

Cîntul al cincisprezecelea

Pătrunzînd în al treilea brîu (*girone*) al cercului al șaptelea, unde se chinuiesc, sub o neîncetată ploaie de foc, *violenții împotriva lui Dumnezeu* (precum legendarul Capaneu, aspru dojenit de Vergilius în Cîntul anterior), *împotriva firii* (din această a doua categorie face parte, ca sodomit, și Brunetto Latini, dascălul lui Dante) și *împotriva artei* (concepute ca «imitație a naturii»), Dante are prilejul de a sta de vorbă cu «ser Brunetto», care-i profețește viitorul și face un aspru rechizitoriu al decăderii florentine. Poetul capătă veste și despre alți cîțiva osîndiți din ceata lui Brunetto Latini. În final, acesta îi cere lui Dante să-i pomenească, la întoarcerea în lumea celor vii, numele și opera – ... *il mio* Tesoro *nel quale io vivo ancora* (a se vedea și notele finale).

Ca și în numărul trecut, pagina este ilustrată cu o gravură a lui Gustave Doré (redînd momentul în care Dante își recunoaște cu uimire dascălul osîndit – ... *Siete voi qui, ser Brunetto?!*).

Treceam de-a lungul malului stîncos
 și aburinda rîului suflare
 gonea din preajmă focul dușmănos.
Precum flamanzii-naltă stăvilare
 de la Wissand și pîn' la Bruges, s-abată
 urgiile iscate dinspre mare,
și cum așijderi padovanii cată
 de apa Brentei case și palate
 să-și cruțe, cînd Carintia-i umflată,
așa păreau și-acele țărmuri, poate
 că doar ceva mai strîmte și mai joase,
 oricine-i cel de care-au fost durate.
În urmă hăt pădurea ne rămase
 și cît cu ochii-aș fi putut cuprinde,
 n-aș mai fi dat de poalele-i umbroase;
ci cum țineam a rîului decinde,
 un pilc de duhuri ne ieși-n cărare,
 zgîindu-se spre noi, așa cum prinde
prin beznă om cu om să se măsoare,
 sau cum vreun meșter mai în vîrstă cată
 prin ac un fir de ață să strecoare.
Și astfel măsurîndu-mă, deodată
 din ele unul de veșmînt mă prinse,
 strigînd: «O, ce-ntîmplare minunată!».
De cum văzui că brațul și-l întinse
 spre poala mea, la chipu-i luai aminte,
 ce chiar și ars de flăcările-ncinse,
îmi deșteptă icoana lui în minte.
 «O, ser Brunetto, dumneata aci?!»,
 zisei, tinzîndu-mi mîna înainte.
Iar el: «Cu supărare nu ți-o fi
 dacă Brunetto, fiule, cu tine
 de ceata lui puțin s-o răzleți».
«Cît pot, te rog să stărui lîngă mine»,
 grăit-am eu, «de-o fi să se-nvoiască
 și-acesta, care-n paza lui mă ține».
«O, fiul meu, de-ar fi să se oprească
 din ceata-mi careva, un veac ar zace,
 neputincios de foc să se ferească!
Deci tu mergînd, eu soț al tău m-oi face
 și-apoi voi da, să-i prind din urmă, zor
 pe cei ce plîng și-n veci nu gustă pace».
Eu nu-ndrăzneam din drum să mă scobor,
 spre-a-i merge-alături, dar l-urmam smerit,
 plecîndu-mi fruntea-n chip curtenitor.
«Ce soartă-n jos te mînă», mi-a grăit,
 «nainte ca sorocul să îți vină?
 Și au de cine ești călăuzit?».
«Acolo sus, în viața cea senină»,
 răspuns-am eu, «m-am rătăcit pe-o vale,
 chiar cînd s-ajung la vîrsta mea deplină.
Lăsînd-o-n spate ieri, mi-ieși în cale
 acesta, chiar cînd dam a mă-nturna,
 și-acum mă țin de pasul umbrei sale».
Și-acela: «De urma-vei steaua ta,
 nepieritoare faima o să-ți fie,
 de-am priceput, pe cînd trăiam, ceva».
Să nu-mi fi fost pieirea timpurie,
 văzînd că-n cer ți-e scris atîta bine,
 ți-aș fi-nsuflat prisos de vrednicie.
Dar neamu-acela cu porniri haine,
 ce din Fiesole prin strămoși coboară
 și-i necioplit ca stînca de-unde vine,
ți-o răsplăti virtutea cu ocară:
 și-i drept, căci între sorbii străpeziți
 smochinul dulce are viață-amară.
De gura lumii «orbi» au fost numiți,
 căci lacomi sunt, pizmași și ocoși foarte:
 tu pilda lor nicicum să n-o imiți!
Fiindu-ți dat să ai de faimă parte,
 și unii și-alții curte or să-ți facă,
 dar de ospăț rămîne-vor departe.
Cireada fiesolanilor, buiacă,
 nutreț din sine facă-și, dar ferească
 (dacă vreuna le răsare-n cloacă)
tulpina-n care va să odrăslească
 sămînța sfîntă-a Romei, cîtă mase
 cînd răul prinse-n ei să se puiască!».
«O, de-ar fi fost cum inima-mi sperase»,
 zisei atunci, «și astăzi dumneata
 tot om ai fi, în carne și în oase!
Cu dor în mine stărui a purta
 icoana sfîntă-a vremii cînd, patern,
 nu pregetai pe lume-a-mi arăta
cum poate omul deveni etern
 și se cuvine, cîtu-s încă viu,
 în slove prețuirea să-mi aștern.
Cîte-ai grăit, în mintea mea le țiu,
 cu altele, să-mi fie tîlcuite
 de-o doamnă pricepută, mai tîrziu...
Dar vreau să-ți spun, cu vorbe lămurite,
 c-atît cît n-am în cuget vreo mustrare,
 să-nfrunt sunt gata cîte mi-s sortite.
Nu-s noi de tot asemeni vești amare:
 deci Soarta-n voie învîrtească-și roata,
 cum și-omu-și face biata lui lucrare!».
Atunci Virgil, spre dreapta-ntors, cătat-a
 în ochii mei, zicîndu-mi: «Ia aminte,
 căci rostul ascultării e socoata!».
Cît îmi vorbi, eu l-am urmat cuminte
 pe ser Brunetto, iscodind de-s oare
 ilustre nume-n ceata dinainte.
Iar el: «Să-i știi pe unii bine-mi pare,
 cît despre alții-a tace se cuvine,
 căci n-ar fi timp să-l spun pe fiecare.
Într-un cuvînt, și clerici sunt cu mine,
 și literați de glorios renume,
 al căror chin de-aceeași vină ține.
În cîrdu-acela-s de văzut anume
 Priscian și Franc d'Accorso, și-mpuțita
 dihanie, hidoasă-aici și-n lume,
pe care servul servilor voit-a
 din Arno-n Bacchiglione să-l strămute,
 unde-l răpuse pofta lui, cumplita.
Ți-aș spune încă vrute și nevrute,
 dar scurtul meu răgaz de-acum se curmă,
 căci văd în zare năluciri temute.
Nu-i chip s-adast cu nou ivita turmă;
 al meu *Tezaur* nu-l lăsa-n uitare,
 că-n el sunt viu: e tot ce-ți cer la urmă!».
Ci-o și tuli, ca veronezii care
 aleargă-n cîmp după stindardul verde;
 iar dintre-aceia, semăna mai tare
cu cel ce-nvinge, nu cu cel ce pierde.

NOTE

Versul 5: Guizzante sau *Guzzante* din textul dantesc ar trimite la toponimul flamand Wissand (Witsand) sau, după alții, Cadsand.

Versul 9: În original: *Chiarentana*. Rîu din care se desprinde Brenta.

Versul 12: Fie că sunt opera inițială a puterii divine (v. Cîntul III, 4-6), fie că puterea demonică a intervenit ulterior, dîndu-le înfățișarea actuală.

Versul 29: Este vorba de **Brunetto Latini** (1220?-1294), vestit cărturar florentin, pe care Dante îl consideră dascălul său cel mai de seamă.

Versul 36: Se referă la Vergilius.

Versurile 49-54: Rezumat al celor relatate pe larg în Cîntul introductiv al *Infernului*.

Versul 61 și urm.: În orig.: *Ma quell'ingrato popolo maligno...* – poporul florentin, descins în parte, după o tradiție legendară, din ținutul sălbatic Fiesole (unde se afla o străveche cetate etruscă).

Versul 65: Sintagma «sorbii străpeziți» este împrumutată din traducerea românească în proză a italienistului interbelic Alexandru Marcu.

Versul 71: După unii, fiesolanii de origine barbară și florentinii de veche origine latină; după alții, Albii și Negrii (cele două tabere politice ale guelfilor).

Versul 90: Beatrice.

Versurile 98-99: Traducere interpretativă; în original, cuvintele lui Vergilius sunt: *Bene ascolta chi la nota*.

Versul 108: Păcatul sodomiei.

Versul 110: **Priscian** – gramatic latin (sec. V), dacă nu cumva este vorba de o confuzie cu apostatul Priscillianus (sec. VI); **Francesco d'Accorso** (m. 1294) – jurist florentin.

Versurile 111-114: Personajul evocat este **Andrea de' Mozzi**, episcop strămutat pentru sodomie, din poruncă papală, de la Florența (pe unde curge rîul Arno) la Vincenza (pe unde curge rîul Bacchiglione), pe la 1294 sau 1295.

Versul 119: Li Livres du Trésor, principala lucrare a lui Brunetto Latini, redactată în limba franceză (prima enciclopedie într-o limbă vulgară). În italiană a redactat așa-numitul *Tesoretto*.

Versurile 121-122: Aluzie la cei ce alergau dezbrăcați, în cadrul întrecerilor (atestate pînă în secolul al XIX-lea) pe care veronezii le organizau, probabil după o tradiție păgînă, în prima duminică din Postul Paștelui. Cîștigătorul primea ca trofeu stindardul verde.

COMENTARIU LA CARTEA IEȘIRII

6. TRECEREA PRIN MAREA ROȘIE

După părăsirea Egiptului, Dumnezeu a cerut israeliților să-l sfințească pe toți întâii lor născuți. Salvați în chip miraculos de la moarte, aceștia vor fi de acum închinați lui Dumnezeu (*Ieș.* 13, 1-2). Poporul va prăznui veșnic Paștele, în amintirea ieșirii din robie (13, 3-6). Apoi, călăuzit de Dumnezeu, poporul a pornit prin pustie, către Marea Roșie (13, 17-18). Moise a luat cu el osemintele patriarhului Iosif, după dorința aceluia (*Fac.* 50, 25).

"Iar Domnul mergea înaintea lor: ziua în stâlp de nor, arătându-le calea, iar noaptea în stâlp de foc, luminându-le, ca să poată merge și ziua și noaptea. Și n-a lipsit stâlpul de nor ziua, nici stâlpul de foc noaptea dinaintea poporului" (*Ieș.* 13, 21-22). "Focul acela, care semăna cu un stâlp, și focul cel din rug sunt simboluri ale Luminii sfinte Care a trăit pe pământ și S-a înălțat iarăși la cer prin cruce, prin care ne-a dăruit vederea cea spirituală"[1]. Razele crucii călăuzesc poporul ce fuge de tirania păcatului, către Împărăția făgăduită.

Curând, Faraon a regretat că a lăsat pe Israel să plece și a pornit în urmărirea sa, în fruntea a 600 de care de luptă. I-a ajuns pe evrei pe lângă *Pi-Hahirot* (= loc de înnoptare), spre marea spaimă a acestora (14, 1-12). Păcatul părăsit de noi va încerca să ne ia din nou în stăpânire.

"Moise însă a zis către popor: Nu vă temeți! Stați și veți vedea minunea cea de la Domnul, pe care vă va face-o El astăzi, căci pe Egiptenii pe care îi vedeți astăzi nu-i veți mai vedea niciodată. Domnul are să Se lupte pentru voi, iar voi fiți liniștiți!" (*Ieș.* 14, 13-14). *"Cei ce încă se tem de războiul cu patimile și de năvala vrăjmașilor nevăzuți trebuie să tacă, adică să nu ia asupra lor însărcinarea de-a răspunde pentru virtute, ci să lase lui Dumnezeu, prin rugăciune, grija pentru ei"*[2].

"Atunci a zis Domnul către Moise: Ce strigi către Mine? Spune fiilor lui Israel să pornească" (*Ieș.* 14, 15). Dar Moise nu a fost înfățișat strigând! După Sfântul Grigorie Palama, deși Moise se ruga în tăcere, el totuși striga, căci avea rugăciunea minții, care suie la Dumnezeu întreaga noastră ființă[3]. Dumnezeu i-a răspuns pe dată, căci "celui ce dorește cu putere cunoștința dumnezeiască, din pricina curățeniei, i se potrivește îndrăzneala cucernică"[4].

"Iar tu ridică-ți toiagul și-ți întinde mâna asupra mării și o desparte, și vor trece fiii lui Israel prin mijlocul mării, ca pe uscat" (*Ieș.* 14, 16). "Când mintea va mântui simțirile sufletului de voile trupului și stâlpul văzut de ea le va trece și va despărți sufletul de voile trupului, văzând Dumnezeu neurușinarea patimilor pornindu-se asupra sufletului, voind să-i țină simțirile în păcat, dar mintea gândind pe ascuns neîncetat la Dumnezeu, El va trimite ajutorul Său și va pierde deodată pe toți vrăjmașii Lui"[5].

"Atunci s-a ridicat îngerul Domnului, care mergea înaintea taberei fiilor lui Israel, și s-a mutat în urma lor; și s-a ridicat stâlpul cel de nor dinaintea lor și a stat în urma lor. Astfel a trecut el și a stat între tabăra Egiptenilor și tabăra fiilor lui Israel; și era negură și întuneric pentru unii, iar pentru ceilalți lumină, noaptea, și toată noaptea nu s-au apropiat unii de alții" (*Ieș.* 14, 19-20). "Pe cei ce se îndeletnicesc cu făptuirea, rugăciunea când îi umbrește ca un nour care-i apără de gândurile arzătoare, când îi răcorește ca o rouă de lacrimi, arătându-le vederi duhovnicești"[6].

La semnul lui Moise, apele s-au despărțit și evreii au pășit prin mijlocul mării, ca pe uscat. Egiptenii au pornit în urmărirea lor, dar apele s-au închis la loc peste ei, înecând oștirea lui Faraon (14, 21-27).

"Iar apele s-au tras la loc și au acoperit carele și călăreții întregii oștiri a lui Faraon, care intrase după Israeliți în mare, și nu a rămas nici unul dintre ei" (*Ieș.* 14, 28). "Acolo, sângele mielului îndepărta pe nimicitor; aici sângele Mielului celui nevinovat, al lui Iisus Hristos, pune pe fugă pe demoni"[7].

Desigur, Dumnezeu ar fi putut scoate pe Israel din Egipt și fără ca poporul să treacă prin atâtea primejdii; însă, "cu osteneli și cu greutățile drumului, Moise îi învăța să fie răbdători și-i instruia ca, făcând experiența acelor aparente necazuri, să socotească folositoare bunătățile țării în care îi ducea, după greutățile acelui drum"[8].

"Fiii lui Israel însă au trecut prin mare ca pe uscat și apa le-a fost perete la dreapta și la stânga lor" (*Ieș.* 14, 29). "Astfel și stihiile au știut să respecte pe slujitorii Stăpânului și să-și stăpânească lucrările lor"[9]. Dar marea nu s-a supus până nu a primit semnul Creatorului ei: "Toiagul lui Moise a lovit marea în chipul crucii și a mântuit pe Israel, iar pe Faraon l-a înecat"[10].

"Așa a izbăvit Domnul în ziua aceea pe Israeliți din mâinile Egiptenilor; și au văzut fiii lui Israel pe Egipteni morți pe malurile mării" (*Ieș.* 14, 30). Marea, în cazul de față, închipuie apa Botezului. "Toți cei ce trec prin apa tainică a Botezului trebuie să omoare toată tabăra răutății în apă, și anume: lăcomia, pofta desfrânată, cugetul răpitor, patima înfumurării și mândriei, pornirea mânioasă, furia, pisma, bârfirea, toate acestea și cele asemenea"[11].

"Văzut-a Israel mâna cea tare pe care a întins-o Domnul asupra Egiptenilor, și s-a temut poporul de Domnul și a crezut în Domnul și în Moise, sluga Lui" (*Ieș.* 14, 31). Dacă Moise a izbăvit pe Israel de muncile Egiptului, Hristos, "mai mult, a izbăvit întreaga omenire de stricăciunea morții și de sub robia crudului tiran, a păcatului"[12].

"Moise, despărțind sau, ca să zic mai bine, înlăturând cu lovitura rațiunii atotputernice, al cărui simbol era poate toiagul, amăgirea celor sensibile, ca pe o mare, a oferit poporului ce se grăbea spre făgăduințele dumnezeiești pământul de dedesubt, întărit și neclătinat. Prin aceasta a arătat că firea ce cade sub simțuri poate fi bine văzută și cuprinsă de rațiunea dreaptă, și ușor de călcat și de străbătut de viața împodobită cu virtuți, și nici o primejdie nu se naște, pentru cei ce o străbat astfel, din pornirea apelor despărțite ce se agită din amândouă părțile și care mai înainte o acopereau. Căci despărțirea apelor mării gândite, printr-o rațiune mai înaltă, înseamnă desfacerea patimilor din țesătura ce le leagă între ele, desfacere pe care o pricinuiește rațiunea când le lovește din inimă și nu le îngăduie să se unească între ele în cei ce înaintează cu sârguință spre Dumnezeu"[13].

7. CÂNTAREA LUI MOISE

"Atunci Moise și fiii lui Israel au cântat Domnului cântarea aceasta și au zis: Să cântăm Domnului, căci cu slavă S-a preaslăvit! Pe cal și pe călăreț în mare i-a aruncat! Tăria mea și mărirea mea este Domnul, căci El m-a izbăvit. Acesta este Dumnezeul meu și-L voi preaslăvi, Dumnezeul părintelui meu și-L voi preaînălța! Domnul este viteaz în luptă; Domnul este numele Lui. Carele lui Faraon și oștirea lui în mare le-a aruncat; pe căpeteniile cele de seamă ale lui, Marea Roșie le-a înghițit, adâncul le-a acoperit, în fundul mării ca o piatră s-au pogorât" (*Ieș.* 15, 1-5). "Să nu crezi cumva că El doboară la pământ numai bătălii văzute"[14], ci ne întărește și în războiul cel nevăzut pe care-l aduc asupra noastră duhurile răutății. Egiptenii pogoară în fundul mării ca o piatră, căci "păcătoșii sunt grei. E vorba de pietre din acelea din care *pot să ridice pe fiii lui Avraam* (*Mt.* 3, 9); sunt acei care iubesc străfundurile și prețuiesc elementul lichid, adică aceia pe care îi înlănțuie plăcerile amare și fug de lucrurile prezente"[15].

"Cu mulțimea slavei Tale ai surpat de cei potrivnici, Trimis-ai mânia Ta și i-a mistuit ca pe niște paie. La suflarea nărilor Tale s-a despărțit apa, strânsu-s-au apele la un loc ca un perete și s-au închegat valurile în inima mării. Vrăjmașul zicea: Alerga-voi după ei și-i voi ajunge; pradă voi împărți și-mi voi sătura sufletul de războaie; voi scoate sabia și mâna mea îi va stârpi! Dar ai trimis Tu Duhul Tău și marea i-a înghițit; afundatu-s-au ca plumbul în apele cele mari. Doamne cine este asemenea Ție între dumnezei? Cine este asemenea Ție preaslăvit în sfințenie, minunat întru slavă și făcător de minuni? Întins-ai dreapta Ta și a înghițit pământul!" (*Ieș.* 15, 6-12). "Și azi mai înghite pământul pe necredincioși. Oare nu vi se pare că pământul înghite pe cel ce nu are decât gânduri și fapte pământești, pe cel care vorbește despre pământ, apără pământul, râvnește pământul și-și pune în el toată nădejdea sa, cel care nu ridică niciodată privirea sa spre cer, nu gândește la viața viitoare, nu se teme de judecata lui Dumnezeu și nici nu râvnește la făgăduințe de fericire, ci cugetă tot timpul numai la lucruri prezente și suspină după lucruri pământești?"[16].

"Călăuzit-ai cu mila Ta acest popor și l-ai izbăvit; Tu îl povățuiești cu puterea Ta, spre locașul sfințeniei Tale" (*Ieș.* 15, 13). "Nădejdea bunurilor viitoare dă liniște celor care se pocăiesc, precum nădejdea cununii îndulcește durerea rănilor celor care luptă"[17].

"Auzit-au neamurile și s-au cutremurat, frică a cuprins pe cei din Filistenia. Atunci s-au spăimântat căpeteniile Edomului; pe conducătorii Moabului cutremur i-a cuprins; și toți câți trăiesc în Canaan și-au pierdut cumpătul" (*Ieș.* 15, 14-15). După Origen, textul nu se justifică din punct de vedere istoric, popoarele canaanite având primele confruntări cu Israel mult mai târziu. Filistenii, însă, ar închipui pe cei ce se prăbușesc în mulțime de patimi, iar Edom pe cei pământești. Aceștia se agită căci, împărățiile lor fiind în iad, se tem de Acela ce le va sfărâma porțile și va elibera sufletele de sub stăpânirea morții"[18].

"Frică și groază va cădea peste ei. Și de mărețiа brațului Tău, ca pietrele vor încremeni, până ce va trece poporul Tău, Doamne, până va trece poporul Tău acesta, pe care L-ai câștigat Tu" (*Ieș.* 15, 16). "Fără îndoială că, după trecerea evreilor, neamurile vor înceta să mai fie *de piatră* și, în locul inimilor lor aspre, ele vor primi o fire cu adevărat umană și îndreptată întru Hristos"[19].

"Tu îl vei duce și-l vei sădi în muntele moștenirii Tale, în locul ce Ți l-ai făcut sălășluire, Doamne, în locașul sfânt cel zidit de mâinile Tale, Doamne!" (*Ieș.* 15, 17). "Dumnezeu nu vrea să ne sădească nici în Egipt, nici în locuri urâte și josnice, ci, pe cei pe care-i așează, vrea să-i sădească în muntele moștenirii Sale"[20].

"Împărăți-va Domnul în veacşi în veacul veacului" (*Ieș.* 15, 18). "Deci este ceva mai presus de veacuri: împărăția adevărată a lui Dumnezeu. Căci nu e îngăduit a spune că Împărăția lui Dumnezeu a început, sau că ea cade sub veacuri și timpuri"[21].

"Căci caii lui Faraon cu carele și călăreții lui au intrat în mare. Întors-a Domnul asupra lor apele mării, iar fiii lui Israel au trecut prin mare, ca pe uscat!" (*Ieș.* 15, 19). "Dacă te vei găsi în mijlocul unui neam necredincios și desfrânat, dar (vei fi) ca lumina soarelui, stârpind cuvântul vieții care îndrumă spre mărire (*Filip.* 3, 15-16), se poate întâmpla ca tu să treci prin această lume fără ca apele poftelor sau valurile tulburate ale păcatelor să te stroăpească"[22].

Aici se încheie cântarea lui Moise.

"Atunci a luat Mariam proorocița, sora lui Aaron, timpanul în mâna sa, și au ieșit după dânsa toate femeile, cu timpane și dănțuind" (*Ieș.* 15, 20). Mariam e sora lui

1. Clement Alexandrinul, *Stromate*, I, 161, 3.
2. Sf. Maxim Mărturisitorul, *Capete despre cunoștința de Dumnezeu*, 30.
3. Cf. *Despre rugăciune*, 14 (F VII, p. 242).
4. Sf. Maxim Mărturisitorul, *op. cit.*, 30.
5. Isaia Pustnicul, *29 de cuvinte*, XXV, 25.
6. Ilie Ecdicul, *Culegere din sentințele înțelepților*, 108 (F IV).
7. Sf. Chiril al Ierusalimului, *Cateheza I mistagogică*, 3.
8. Clement Alexandrinul, *Stromate*, I, 161, 3.
9. Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere*, XII, 3.
10. Sf. Ioan Damaschin, *Dogmatica*, IV, 11.
11. Sf. Grigorie de Nyssa, *Despre viața lui Moise* (p. 62).
12. Sf. Ioan Damaschin, *Dogmatica*, IV, 4.
13. Sf. Maxim Mărturisitorul, *Ambigua*, 14.
14. Origen, *Omilii la Cartea Ieșirii*, VI, 2.
15. *Ibid.*, VI, 4.
16. *Ibid.*, VI, 5.
17. *Ibid.*, VI, 6.
18. *Ibid.*, VI, 7.
19. *Ibid.*
20. *Ibid.*, VI, 9.
21. Sf. Maxim Mărturisitorul, *Capetele gnostice*, 186 (F II).
22. Origen, *op. cit.*, VI, 12.

urmare în pag. 13

Eugenia GHIMICI
Ioan USCA

DOSAR PENAL 423/98 PENTRU FRAUDAREA ADMITERII LA FACULTATEA DE TEOLOGIE BUCUREŞTI

● E vremea să fie ruptă tăcerea care s-a aşternut, în ultimele trei luni, asupra corupţiei de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Bucureşti.

● Securitatea examenului de admitere în învăţământul universitar devine o problemă de interes naţional.

● Compatibilitatea învăţământului românesc cu cel european nu poate fi asigurată în condiţii de fraudare a examenelor universitare.

● Măsluirea (de proporţii inimaginabile) a tezelor de la admiterea 1997 a ajuns pe masa Parchetului şi în cercetarea Poliţiei.

● Hotărârea Sfântului Sinod al B.O.R. a fost încălcată de către Decanatul Facultăţii de Teologie.

● Liga Studenţilor din Universitatea Bucureşti şi Clubul Facultăţii de Teologie protestează, cerând demiterea cadrelor didactice compromise

● Ancheta M.E.N. şi a Rectoratului Universităţii, dispusă de ministrul Marga, a sfârşit prin simple amenzi "administrative".

● Prestigioasa revistă de informare SOP (*Service Orthodoxe de Presse*) a mediatizat, în întreaga lume creştină, scandalul corupţiei de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Bucureşti.

Ministrul Marga a aşteptat intervenţia Sfântului Sinod

În februarie a.c., presa centrală dezvăluia cu lux de amănunte modul în care s-a operat fraudarea examenului de admitere la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Bucureşti, în toamna lui 1997. După publicarea în facsimil a zeci de teze măsluite şi după darea în vileag a membrilor Comisiilor de organizare a concursului de admitere şi de corectare a tezelor candidaţilor, ministrul Andrei Marga a cerut Patriarhiei şi Sf. Sinod al B.O.R. să ia măsurile de rigoare, pentru ca apoi M.E.N. să întreprindă o anchetă, în baza Legii Învăţământului şi a Cartei Universitare, cărora li se supune şi Facultatea de Teologie Ortodoxă.

Amintim că fraudarea acelui examen de admitere a fost săvârşită prin măsluirea grosolană a notelor candidaţilor. Cei bine pregătiţi, care au scris teze de nota 8.50 sau 9.00, au primit note de 3.00 sau 4.00. Cei slab sau foarte slab pregătiţi, care meritau uneori chiar şi nota 1.00 (pentru aberaţiile scrise cu dezinvoltură!), au fost punctaţi cu note de 8.50 sau 9.00, ba chiar de 9.67!

"Trafic de influenţă şi luare de mită"?

În urma acestor dezvăluiri de-a dreptul uluitoare (titrate în presă chiar cu sintagma de ... "corupţie apocaliptică"), candidaţii nedreptăţiţi au înaintat plângeri penale pentru anchetarea, de către organele statului de drept, a fraudării examenului organizat, în toamna lui 1997, la Facultatea de Teologie din Bucureşti.

Deţinem date extrase din mai multe plângeri penale. Mai mult chiar, *publicăm mai jos pasaje dintr-o asemenea plângere penală, care constituie obiectul Dosarului penal nr. 423/1998, întocmit de Parchetul de pe lângă Judecătoria Sectorului IV-Bucureşti* şi înaintat, pentru cercetări penale, la Secţia 14 a Poliţiei Bucureşti. Iată ce se cere Parchetului de către zecile de candidaţi înşelaţi:

"Solicităm anchetarea acestui caz în care s-a săvârşit infracţiunea de abuz în serviciu. [...] Conform fotocopiilor realizate după tezele de concurs care au fost măsluite (documente ce pot fi analizate de către procurori în ancheta penală), reiese în mod clar că fraudarea examenului s-a operat prin: 1) suprapunctarea tezelor unor anumiţi candidaţi favorizaţi (teze ce conţin incredibile agramatisme, erori şi crase exemple de incultură proprii unor elevi de şcoală gimnazială); 2) depunctarea acelor teze care, în condiţiile unei corectări normale, ar fi putut obţine note de trecere, sau chiar note bune şi foarte bune. [...] Tezele candidaţilor favorizaţi au fost însemnate cu coduri de «recunoaştere»".

"Dorim să atragem atenţia că frauda comisă la acest examen atinge un număr foarte mare de lucrări, fapt confirmat şi de protectorul Universităţii, prof. Munteanu, într-o declaraţie făcută în timpul unei audienţe acordate părinţilor ai căror copii au contestat corectitudinea şi legalitatea concursului. [...] Noi credem că o fraudă de asemenea proporţii nu s-ar fi putut «orchestra» fără trafic de influenţă şi luare de mită".

Conducerea compromisă - repusă în funcţie

Sub presiunea publică, Sf. Sinod al B.O.R. redactează un "Comunicat", în termeni confuzi, pe care îl adresează Rectoratului Universităţii Bucureşti. Astfel, în textul semnat de P.F. Teoctist, patriarhul B.O.R., şi de Secretarul Sf. Sinod, P.S. Teofan Sinaitul, se arată că *" la Facultatea de Teologie Ortodoxă Bucureşti ar exista o stare de funcţionare defectuoasă şi unele iregularităţi"*, drept care *"Sf. Sinod a hotărât suspendarea conducerii actuale a facultăţii: Decan P.C. pr. prof. dr. C. Cornitescu [...] şi a numit decan interimar [...], în vederea organizării, împreună cu Rectoratul Universităţii, a unei anchete de către o comisie neutră [...]. După terminarea anchetei, se vor lua măsurile ce se impun pentru normalizarea situaţiei, inclusiv o nouă alegere regulamentară a conducerii facultăţii".*

Prin urmare, măsluirea examenului de admitere din 1997 a fost bagatelizată de către Secretariatul Sf. Sinod prin "formula" (cităm): *"stare de funcţionare defectuoasă şi unele iregularităţi"*. Mai mult chiar, deciziile Sf. Sinod, impuse prin acest comunicat, au fost călcate în picioare la Decanatul Facultăţii de Teologie Ortodoxă, întrucât, după terminarea anchetei M.E.N. şi expirarea celor 30 de zile de conducere interimară, nu s-a mai procedat la o "nouă alegere regulamentară". Ci, fapt uluitor, fosta conducere a facultăţii (decan prof. dr. C. Cornitescu) este repusă în funcţie, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat! Din acel moment, la Facultatea de Teologie din Bucureşti s-a instalat o cumplită atmosferă de dispreţ manifestat de studenţii teologi împotriva acelor cadre didactice compromise în acest scandal muşamalizat, iată, de către cel mai înalt for al B.O.R., şi anume Sf. Sinod!

Studenţii cer demiterea vinovaţilor

Alertată de muşamalizarea acestei incredibile fraude, Liga Studenţilor din Universitatea Bucureşti a redactat în luna mai un "PROTEST" faţă de (cităm) *"neregulile comise în Facultatea de Teologie Ortodoxă"*. I se alătură şi Clubul Facultăţii de Teologie şi se trece la un protest comun, afişat - tot sub formă de comunicat-apel - în holurile Facultăţii de Teologie şi ale Rectoratului. Luna mai a provocat, aşadar, o mare "fierbere" în rândurile studenţilor teologi, care şi-au exprimat astfel punctul de vedere: *"Noi nu vrem răul Bisericii şi nu suntem de acord cu curentul anticlerical promovat de mass-media. Dar ni se pare normal să luăm poziţie atunci când vedem că o facultate care ar trebui să fie model, este contraexemplu. [...] Considerăm ideea Domnului Rector, potrivit căreia, dacă situaţia nu se clarifică, Facultatea de Teologie poate fi scoasă din cadrul Universităţii, drept exagerată. Schimbările trebuie să aibă loc înăuntru şi nu în afară. Nu se poate ca o facultate care este de mai mult de 100 de ani în Universitate să-şi piardă acest Statut pe care-l merită".*

L.S.U. şi C.F.T. au cerut Consiliului Facultăţii de Teologie, în termeni ultimativi, să se facă publice *"rezultatele cercetărilor Comisiei de anchetă a M.E.N., considerând anormal faptul că de atâta vreme* [două luni - n.n.] *unii dintre profesori nu le-au aflat"*. L.S.U.B. şi C.F.T. au mai cerut să se discute măsurile care trebuie luate în urma descoperirii fraudării examenului de admitere, precizându-se - aparte - că *"studenţii nu cer pedepsirea celor găsiţi vinovaţi, ci doar îndepărtarea lor din funcţii de răspundere"*.

M.E.N. decide amendarea corectorilor

Deşi nici astăzi rezultatele anchetei M.E.N. nu au fost făcute publice, ziarul *Curentul* a reuşit să intre în posesia listei cu cadre didactice (membri ai comisiilor de organizare şi corectare la examenul fraudat) sancţionate administrativ şi pecuniar de Rectorat. După recorectarea unui anumit număr de teze, s-au descoperit: un număr de trei corectori care au punctat incorect câte 27 teze/corector; doi corectori cu câte 16 teze/corector incorect punctate; un corector cu 22 teze incorecte; un corector cu 11 teze incorecte etc. Însumate, tezele incorect punctate (majoritatea lucrărilor primiseră note de 8.50 şi 9.00, dar în realitate au meritat note de 2.00 sau chiar 1.50!!!) depăşesc suta. Amenzile pecuniare dictate de M.E.N. şi Rectorat, pentru toţi acei corectori care au depunctat sau mai ales suprapunctat teze de admitere au fost cuprinse în limitele 2,7 - 3,5 milioane lei/corector. În plus, M.E.N. a decis ca toţi membrii Comisiilor de organizare şi corectare (de la examenul măsluit în 1997) să fie suspendaţi din funcţii timp de un an. Cu alte cuvinte, peste doi ani, de pildă, cadrele didactice complice la cea mai scandaloasă fraudare de examen de admitere din istoria învăţământului teologic românesc îşi vor putea relua locul de corectori... "cinstiţi"!

S.O.P. consemnează fraudarea examenului

Dacă presa românească (obnubilată, se pare, în ultima vreme, de un alt tip de corupţie: "Ţigareta 2") a uitat de corupţia din învăţământul superior, nu acelaşi lucru s-a petrecut cu presa internaţională. Recent, prestigioasa revistă de informare S.O.P. (*Service Orthodoxe de Presse*), care este difuzată în toată lumea creştină, a dedicat un număr special (227/1998) cazului Facultăţii de Teologie Ortodoxă din Bucureşti şi învăţământului universitar din România. S.O.P. relatează că faptele relevate de presă sunt cercetate de o comisie specială de anchetă. Un loc aparte în buletinul S.O.P. îl are numele prof. dr. Constantin Cornitescu, ca reprezentant al conducerii suspendate din funcţie. Este interesant de văzut ce va scrie S.O.P. când se va afla, dincolo de "graniţele" învăţământului universitar românesc balcanizat, că hotărârile unui Sf. Sinod şi prevederile Cartei Universitare sunt ignorate...

Poliţia efectuează audieri şi interogatorii

În prezent, Secţia 14 a Poliţiei Bucureşti efectuează audieri şi interogatorii, în urma plângerilor penale depuse la Parchet de către candidaţii înşelaţi. În tot acest timp, la Facultatea de Teologie s-a instaurat un regim de prigoană împotriva cadrelor didactice necompromise, care doresc ca învăţământul teologic să se debaraseze de anumiţi indivizi corupţi. Surse din interiorul Consiliului profesoral al Facultăţii de Teologie ne-au declarat că în rândurile cadrelor didactice (profesori, corectori, organizatori de examen măsluit) compromise prin dezvăluirile apărute în presa naţională şi internaţională domneşte o stare de panică. Fiindcă se aud voci discrete care afirmă că în acest caz (de corupţie şi de compromitere a învăţământului universitar) anchetele Poliţiei şi Parchetului vor merge până la capăt. Deja o parte dintre corectorii grupaţi în jurul unui anume personaj - supranumit în mediul teologic drept "Decan onorific" - şi-au depus cereri de pensionare sau de transfer. Intervievând în zilele de miercuri şi joi (3-4 iunie a.c.) mai mulţi studenţi teologi bucureşteni despre compromiterea Facultăţii lor, aceştia au declarat: *"Această Facultate a ajuns un fel de stat în stat. Hotărârile Sf. Sinod şi ale Patriarhiei sunt nesocotite. Ruşine faţă de opinia publică nu mai există. Frică de Dumnezeu, pentru toate neregulile comise, nu mai există. Profesorii competenţi şi necorupţi sunt marginalizaţi şi ostracizaţi. Noi, studenţii, vedem şi ştim toate acestea şi nu vom sta impasibili"*.

Silviu ALUPEI

Acest material, care ne-a sosit la Redacţie după încheierea numărului nostru pe luna Iulie, a fost publicat, între timp, şi în cotidianul *România liberă*, cu mici modificări [*n.Red.*].

ÎNTRE SFÂNTA TREIME ȘI TRIUNGHIUL BERMUDELOR

Pe bună dreptate aprecia Nietzsche cultura Occidentului modern ca una "osândită să se hrănească din sângele altor culturi". Istoricismul, goana după trecutul și miturile popoarelor "exotice", dezgroparea orizonturilor de care s-au rupt complet și pe care le interpretează etnocentrist, sunt acte de vampirism ale unei civilizații spectrale ce vrea să-și prelungească prin orice mijloace existența. Când zeii proprii ajung să nu-ți mai spună nimic, încep să te pasioneze "antichitățile", ajungând chiar la furtul tradiției altora, care nu se rezumă doar la benignul jaf de opere de artă, ci, mult mai grav, această aviditate de colecționar premerge de multe ori invazia militară sau colonizarea economică.

Un alt mare nihilist, E. Cioran, decripta cu perfectă luciditate intențiile "omului civilizat", în *Căderea în timp*: "Interesul pe care civilizatul îl poartă popoarelor zise înapoiate este dintre cele mai suspecte" pentru că, de fapt, "omul civilizat... se luptă să-și transmită suferințele popoarelor refractare unor astfel de sfâșieri (...) Se va interesa deci de ele și le va «asista» (...) Complotul pe care popoarele «avansate» îl pun la cale împotriva lor este prea abil condus și ele nu izbutesc să-l dejoace...".

Abilitatea constă, desigur, în a populariza mai întâi conceptele-cheie care să asigure baza logistică a viitoarei expansiuni. Unul dintre ele este cel de "deschidere", propagat astăzi pe tot globul. Realist privind lucrurile, deschiderea totală a unui sistem către ceea ce îi sleiește energiile, înseamnă moartea lui. A te dizolva într-o structură suprastatală fără a primi decât "pâine și circ" (pe bani, firește!), este o afacere falimentară, în jargon de *business*.

Sunt însă și *deschideri* care îmbogățesc, care potențează ființa unei colectivități, cum ar fi deschiderea ei către *mesajul creștin*.

Ar trebui privită puțin mai de aproape și ideea de pluralism. Pe nesimțite, a prins rădăcini concepția, ce pare însăși normalitatea, dreptului de a gândi diferit, de a avea păreri deosebite, a "dreptului de a nu fi de acord cu mine", cum sună un argument pro-democratic al lui Churchill. Întrebarea este: se întemeiază acest "drept" pe vreun adevăr universal și peren? Pluralismul parlamentar nu-și are temeiul într-o pretinsă infailibilitate a "mediei" părerilor exprimate: mai mulți reprezentanți de diverse orientări politice nu înseamnă automat mai multă înțelepciune, ci creșterea statistică a probabilității ca în respectaiva Adunare (când nu este de-a dreptul... adunătură) să se găsească și unul-două capete luminate. Deci un criteriu pur cantitativ, aplicat unei realități prin excelență calitative. Se recurge la pluralism nu datorită "superiorității" lui trâmbițate, ci pentru că, odată cu înlăturarea societăților bazate pe ferme principii ierarhice, a rămas singurul mijloc de recrutare a "elitei" conducătoare.

Departe de noi intenția de a pretinde că e bine să gândim cu toții la fel. Dintr-o asemenea uniformitate nivelatoare, ideologic impusă, sperăm că am ieșit definitiv (deși nu pentru a intra în alta). Însă acordul asupra unui set minim de principii, modul comun de a vedea lucrurile, sunt inerente oricărei elite din fruntea unui grup. Iar această armonie a cugetelor și a intereselor nu o poate da decât credința fermă într-un anumit sistem de valori. Deci, în pofida părerii curente, o colectivitate este guvernată de elite omogene, adică cercuri ai căror membri dau dovadă de unitate în gând, simțire și faptă. Este un adevăr probat și de structura clasei politice care conduce actualmente statul român (coalizată pe interese comune), de "unitatea de monolit" a partidului unic înainte de '89. Problema nu este de a omogeniza forțat corpul social, ci ca această convergență în felul de a gândi și a pune chestiunile să fie rodul unei "afinități elective" a membrilor lui. Și este interesant că la popoarele tinere, consemna Eminescu observațiile unor antropologi, există nu numai o asemănare intelectuală, ci și *fizică*. (Afirmație pe care am putut s-o verific pe chipurile aduse în prim plan de "Memorialul Durerii", uimitor de asemănătoare, ale făgărășenilor și vrâncenilor care s-au opus colectivizării.)

Tot Eminescu avertiza: "Cu cât sunt mai multe direcțiuni ale spiritului într-o țară, cu atât merge mai rău țara și poporul acela". Or, tocmai factorii de identitate sunt minimalizați astăzi: religie, limbă, origine comună. Și, cunoscându-se mai ales forța coezivă a credinței, se încearcă subminarea ei încurajându-se sincretismele culturale, propagarea curentelor spiritualiste de tip *new-age*, responsabile de gravele des-centrări ale lumii noastre.

Despre pseudomisterele care tind să se substituie astăzi vechilor credințe atrăsese atenția marele regizor rus Andrei Tarkovski, prin mijloacele pe care i le confereau talentul și credința lui, în filmul *Călăuza*. Survine, în primele scene, o replică a unuia dintre protagoniști care trece aproape neobservată: *Nu există nici un triunghi al Bermudelor; există un triunghi ABC egal cu un triunghi A'B'C'*. Această formulare matematică este un mesaj creștin camuflat. Cenzura comunistă îl obliga pe autor, care de altfel avea să emigreze mai târziu, la o exprimare eliptică. Ea pare să spună, în fond, că nu există nici un mister al Bermudelor, ci că autentica taină este cea a Sfintei Treimi, identică, prin trinitate, cu regenta ei pământească, treimea bărbat - femeie - copil, ipostaziată în Sfânta Familie (Iosif, Maria, Pruncul).

Această propoziție-cheie este rostită anume la începutul peliculei, care e și începutul pelerinajului celor trei către misterioasa "zonă", tocmai pentru a avertiza spectatorul să nu vadă în ea un mister profan de tipul "triunghiului Bermudelor", atât de mediatizat spre satisfacerea amatorilor avizi de astfel de enigme, ci un spațiu cu adevărat *sacru*, unde e de așteptat ca Dumnezeu să Se reveleze în inima celui ce și-o deschide.

FLOREA TIBERIAN

(Ultima parte a textului a apărut și în Theosis, *suplimentul revistei eparhiale* Călăuza ortodoxă, *editat de ASCOR Galați)*

O MĂRTURIE DEMISTIFICATOARE

În abordarea onestă a istoriei legionare, istoricul de azi sau de mâine nu se va putea dispensa, dincolo de alte izvoare documentare, de mărturiile directe ale celor angajați în marea aventură legionară, începând cu literatura «clasică« a legionarismului (în fruntea căreia stau scrierile lui Codreanu, Moța și Marin) și terminând cu scrierile de dată recentă, cum este și volumul semnat de d-l **Dumitru Funda**, *După 60 de ani, mistificarea continuă! Cui folosește?* (cu o prefață de Răzvan Codrescu, Editura Fundației «Buna Vestire», București, 1998, 240 pp.).

Eventuala acuzație de «subiectivism» nu poate funcționa generic și aprioric, fie și numai pentru că nu se poate renunța la principiul *audiatur et altera pars*. Supraviețuitorii vechilor structuri legionare (fie că este vorba de persoane angajate «la vârf» în desfășurarea evenimentelor, fie că este vorba de simpli «ostași» ai Mișcării, nivelurile de percepție fiind complementare) au și dreptul și datoria de a se face ascultați, mai ales că adeseori este vorba de oameni de înaltă ținută morală și intelectuală, mărturisitori nu doar cu vorba sau cu condeiul, dar și cu întreaga lor viață de jertfelnică luptă anticomunistă, de fidelitate creștină și națională. Desigur, nota de «subiectivitate» este implicită, dar numai prostia sau reaua-voință poate confunda principial subiectivismul cu mistificarea tendențioasă. Discursul «subiectiv», câtă vreme este onest și întemeiat pe probe/argumente, nu este nici nefolositor, nici neavenit. În fond, ce înseamnă «obiectivitatea», dincolo de concretețea diferiților «subiecți»? În fața unui «punct de vedere» nu trebuie să ne întrebăm dacă este «obiectiv» sau «subiectiv», ci dacă este *onest* și *coherent*.

Legionar vechi, de origine macedo-română (n. la Hrupiștea, în Macedonia grecească), format de timpuriu în spiritul lui Codreanu, autorul acestei cărți, inginerul Dumitru Funda («Tache», cum îi spun cei apropiați și cum este cunoscut în cercurile legionare), a fost nu doar martorul, ci și protagonistul multor evenimente importante de după asasinarea «Căpitanului» (1938), mișcându-se în structurile superioare ale Legiunii. Deși octogenar, omul impresionează prin vitalitate și luciditate, iar memoria sa pare să funcționeze fără greș. Toți cei ce-l cunosc, legionari sau nu, pot mărturisi despre exemplaritatea trecutului său anticomunist, fie că este vorba de luptele legionare din preajma lui 1940, fie că este vorba de înfruntarea prigoanei bolșevice de după 1945 (a fost deținut politic și deportat în Bărăgan, între 1948 și 1964), fie că este vorba de hărțuielile neîncetate ale Securității de după 1964. Desigur, asemenea tuturor «machedonilor», paginile sale vădesc o evlavie cu totul deosebită față de «Căpitan» (a cărui «linie», în primul rând moral-spirituală și numai în al doilea rând politică, se regăsește în noțiunea de «codrenism») și o oarecare inaderență față de așa-numitul «simism» (care pare a fi inversat raportul, punând în primul plan obiectivele politice imediate). Polemicile interlegionare nu lipsesc nici din volumul în dicuție, dar ele își păstrează un aspect de echilibru și urbanitate, caracteristic întregului scris al autorului. De altfel, după 1989, inginerul D. Funda s-a numărat printre cei ce au făcut eforturi în direcția unei medieri (din nefericire eșuate, cel puțin deocamdată) în conflictul păgubos dintre cele două tabere legionare (conflict adâncit și întreținut mai ales de mediile legionare din Exil, acutizat în țară abia după 1990, cu riscul de a fi lăsat moștenire și noii generații de aderenți ai «crezului legionar»). Probabil că dacă mai mulți vechi legionari influenți ar fi manifestat «disponibilitatea la dialog» (ca să întrebuințez o sintagmă la modă) a autorului acestei cărți, atunci conflictul ar fi fost în mare măsură dezamorsat, mai ales după moartea «Comandantului» (1993). În orice caz, portretul pe care i-l face, spre exemplu, regretatului Gheorghe Brahonschi (m. 1997), «simist» notoriu, dar legionar ireproșabil, onorează atât pe cel evocat cât și pe cel care evocă, demonstrând că adevărata calitate umană depășește conjuncturile și netezește calea armoniilor esențiale, în acel duh creștin pe care, altminteri, toți legionarii îl revendică discursiv (și în absența căruia legionarismul, cu împlinirile sau cu neîmplinirile lui, n-ar mai fi decât o «bisericuță» politică între altele...).

Textele reunite în proaspătul volum sunt diverse și incitante; unele au mai fost publicate în anii din urmă (mai ales în *Cuvântul românesc* din Canada și în *Puncte cardinale*), dar de această dată capătă parcă o nouă însuflețire, ca notele disparate când se regăsesc într-o simfonie. Unele zugrăvesc evenimente la care autorul a luat parte (ridicarea, de la Spitalul Militar din Brașov, a celor sortiți decimării, în ajunul carlistei «nopți a cuțitelor lungi»; arestarea în Cadrilater a maiorului Dinulescu, asasinul «Căpitanului»; darul de trei sute de oi făcut lui Codreanu de vajnicii macedoneni ș.a.m.d.), altele se constituie în memorabile portrete (Corneliu Codreanu, Petre Țuțea, Petre Pandrea, Corneliu Coposu, Nicolae Cojocaru, Gheorghe Brahonschi etc.), iar câteva țin de registrul polemicii de idei și principii (cei vizați fiind fie legionari cu vederi divergente, fie adversari de cele mai diverse categorii: Regele Mihai I, Andrei Pleșu, Virgil Măgureanu ș.a.). Biografia autorului (căreia i se pot identifica, pe baza textelor antologate, următoarele etape: rădăcinile și formația intelectuală, luptele legionare ale primei tinereți, experiența închisorilor și lagărelor comuniste, surogatul de «libertate» de până în 1989, apoi polemicile post-decembriste, cu o atenție deosebită nu doar asupra ultimelor înjghebări de sorginte legionară, dar și a situației mai generale din A.F.D.P.R.) se topește, practic, în destinul obștesc al unei Românii martirizate. Semnatarul cărții este tăiat, fără îndoială, din stofa celor care pot fi zdrobiți, dar niciodată înfrânți, atestând, o dată în plus, uriașa forță formativă și mobilizatoare a «școlii spirituale» create de geniul lui Codreanu.

Scrisul «apologetic» și mărturisitor al inginerului D. Funda rămâne limpede și măsurat, străbătut de căldura unui crez slujit cu onestitate, capabil să trezească respect chiar și atunci când afirmațiile par discutabile sau insuficiente. Cartea prezintă interes deopotrivă documentar, ideologic, moral și sentimental; fluxul ei depășește cazul individual al autorului și devine mărturie a unei generații crucificate, care reclamă o dreaptă judecată, cu morții și cu viii ei. Pe alocuri, tablourile se colorează, fără ostentație, cu pasta pitorească a vieții aromânești, trec prin ele «armatolii» ca niște umbre legendare și răzbate printre tușe glasul tainic al «dimândării părintești».

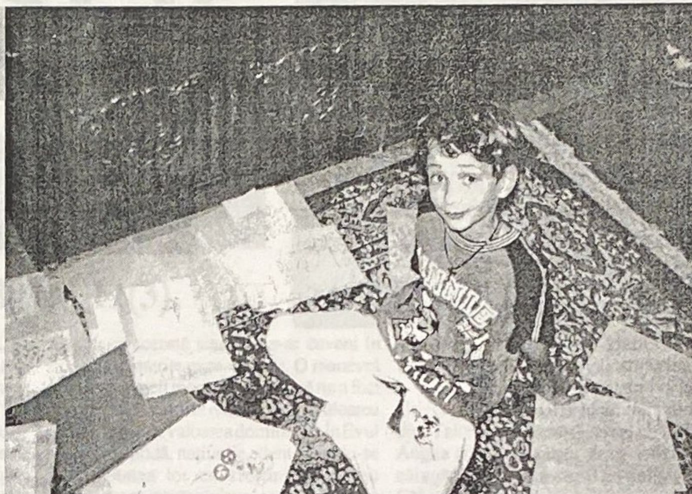
Autorul poate avea sentimentul datoriei împlinite, iar mărturia sa e cu atât mai binevenită cu cât apare în ajunul comemorării a 60 de ani de la trecerea la cele veșnice a lui Corneliu Codreanu și a celorlalți treisprezece camarazi asasinați împreună cu el, în fatidica noapte a Sfântului Andrei.

Răzvan CODRESCU

(pagini extrase din prefața volumului)

«Lăsaţi copiii să vină la Mine...» (Matei 19, 14)

EUGEN VLAD PÂRĂU

O mărturie lirică la 9 ani!

Eugen Vlad Pârău este, probabil, cel mai tânăr poet creştin ortodox din România. Lui i se întâmplă, precum lui Ovidiu odinioară, ca tot ce spune să ia chip de vers... Uneori, comparaţiile poetice sunt dublate de frumoase compoziţii plastice (cum este cea reprodusă mai jos, ilustrând poezia *Lumânare, luminare*). *Anima naturaliter christiana*, ivit în sânul unei familii cuviincioase fără habotnicie, micul poet braşovean ne-a pus la grea încercare: nu ne-a fost uşor să alegem aceste şase poezii din cele câteva zeci care ne-au fost trimise, cu caligrafia impecabilă a autorului. Dacă s-ar găsi un sponsor cu inimă de creştin, din poeziile şi acuarelele lui Eugen Vlad Pârău s-ar putea alcătui o splendidă carte candid-mărturisitoare, "arvună" a unei promiţătoare deveniri artistice şi spirituale. (Autorul şi mama sa, d-na Felicia Pârău, s-ar bucura nespus ca eventualele "impresii" să fie comunicate direct, pe adresa: Str. Apollo Nr. 5B, Bl. 5B, Sc. C, Ap. 27, Braşov-2200; din păcate, familia Pârău nu are telefon).

Biblia

Biblia am deschis cu credinţă,
Alergând la Pocăinţă;
Foile înmulţite,
Ca zilele trăite,
De Iisus
Mi-au spus:
- Deşi ai picioarele pe pământ,
Opincile în Cer îţi sunt.
Altă foaie,
Mai vioaie,
Strigă tare,
Să-i dau ascultare:
- Să nu faci nici un păcat,
Să ai suflet curat,
Ca o perlă strălucitoare,
Luată din mare...
Cum Biblia am închis,
Ca în vis,
Eram mai bun,
Cum îţi spun!...

5.04.1998, Braşov

Rusaliile

Se coboară Duhul Sfânt,
De Rusalii pe pământ.
Ceru-albastru s-a deschis,
Sfântul Duh ni l-a promis.
Soarele străluceşte,
Sărbătoare ne vesteşte,
Domnul de noi s-a milostivit,
Sfântul Duh ne-a făgăduit.
Domnul Atotţiitorul,
De oameni Iubitorul,
Ne-a iertat pentru păcate,
Ne-a lăsat în libertate!

18.06.1998, Braşov

Rugăciune către Născătoarea de Dumnezeu

Născătoare de Dumnezeu,
Tu fii Ajutorul meu,
Ascultă, Maică Prea Sfântă,
Rugăciunea ce îţi cântă
Lumea-ntreagă, chiar şi eu,
Roagă-Te la Dumnezeu.
Noi Îţi spunem cu smerire
Pentru-anoastră Mântuire;
Roagă-L, Mama tuturor,
Chiar şi-a Îngerilor
De vrăjmaşi să ne păzească,
De greşeli să ne ferească.
De Dumnezeu Născătoare,
Pururea Ocrotitoare,
Păcătosul ce îţi cere
Tu nu pierde din vedere!

15.08.1997, Băile Herculane

Îngerul cel albăstriu

Ca o adiere de vânt,
Pe pământ,
Ca roua cea strălucitoare,
A venit lângă o floare,
Îngerul cel albăstriu,
Mângâiat de-un cântec viu,
Cu chipul mângâiat de soarele cel blând,
Cu dulce gând,
A venit, pe când,
Biblia se deschidea,
În jur totul strălucea,
Iar în inima cea bună,
Nu intra viscol, furtună.
Peste iarbă şi câmpie,
Era primul Vestitor,
C-avem un Mântuitor!

10-IV-1998, Braşov.

Eugen Vlad Pârău

Fecioarei Maria

Tu eşti Pântec Preacurat,
Ce-ai născut un Împărat,
Tu, Fecioară, ai născut,
Pe Cel făr' de Început,
Tu, Mierea florilor,
Mireasma culorilor,
Talerul-de-Mântuire
Plin de Pace şi Iubire,
"Miriam" te cheamă
Şi eşti a noastră Mamă.
Îngerii te-alint,
Că nu ai argint,
Ai Iubire-adevărată
Că eşti Una Preacurată,
Eşti Armă de Biruinţă,
Iară cei fără Credinţă
În cale nu ţi se-arată,
Că eşti Una Preacurată!

10.04.1998, Braşov

Rugăciune pentru alţii

"Ale Tale dintru ale Tale...!"
Văzând mielul că lupul îi dă târcoale,
Începu să se roage pentru lupi, de-atâţia ani
Deveniţi ai săi duşmani.
Când veni seara,
Lupul vru să pună gheara...
Toate frumoase şi bune
Că printr-o minune
Lupul carnivor
Deveni iubitor.
Dacă te rogi pentru oricine,
Ci nu pentru tine,
Rugăciunea ta
Se va asculta
Şi să ştii
Că şi dorinţa ta se va împlini,
Ca-ntre cele două animale...
"Ale Tale dintru ale Tale!"

27.10.1997, Braşov

Lumânare, Luminare

Lumânarea-a prins scânteie,
Şi-a prins vocea ce urmează
Şi sufletul luminează:
- Copile, copile,
Fii îndelungat în zile,
Căci ai Lumânare,
Ce-ţi dă Luminare,
Sufletul îţi curăţeşte
Inima îţi încălzeşte.
Am primit de la Iisus,
Cum ţi-am spus,
O flacără-n care Duhul Sfânt renaşte,
În ziua de Paşte;
Preasfânta Marie,
Îţi dă bucurie.
Să nu mai păcătuieşti
Nici o dată cât trăieşti!

22.05.1998, Braşov

TALMUDUL

"Eu nu sunt cetățean american de religie mozaică. Eu sunt evreu. Sunt american de 63 de ani, dar sunt evreu de 4000 de ani."
Rabinul Stephen S. Weise

18. CREȘTINISMUL ȘI TALMUDUL (3)

Odată cu cruciadele împotriva musulmanilor și cu reprimarea albigenzilor, și în Franța s-a schimbat atitudinea, atât a autorităților bisericești, cât și a celor laice, față de evrei. Episcopii au început să țină predici și să instige poporul împotriva evreilor. La Béziers, în timpul Săptămânii Mari, cartierul evriesc a fost atacat de creștini. Unii prelați au condamnat astfel de manifestări, dar au pretins comunităților iudaice plata unui impozit special în Dumineca Floriilor. La Toulouse, evreii erau obligați să trimită în fiecare an, în Vinerea Mare, un reprezentant al comunității în catedrală, unde era pălmuit simbolic, în semn de aducere aminte pentru o vinovăție veșnică. În anul 1171, mai mulți evrei din Blois au fost acuzați că au folosit sânge de creștin la ritualul de *Pesah* și, ca pedeapsă, au fost arși pe rug. În a sa *Geschichte der Juden*, Hirsch Graetz relatează că: *"Regele Filip August (1180-1223) a găsit un pretext să obțină bani de la evrei într-un mod ingenios. El i-a azvârlit în închisoare pe toți evreii din regat, sub învinuirea de a fi otrăvit fântânile, și i-a eliberat numai după ce au plătit un preț greu de răscumpărare. În 1181 i-a exilat din Franța, le-a confiscat toate averile și a dat sinagogile Bisericii..."*. Și relatările despre fărădelegile antiiudaice ale acestui rege nu se opresc aici. După seria de persecuții din timpul domniei lui Filip August, ele au continuat cu intensitate sporită în timpul domniei lui Ludovic cel Sfânt (1226-1270), culminând cu izgonirea tuturor evreilor din Franța de către Filip cel Frumos (1285-1314). Privitor la acest moment din istoria evreilor din Franța, iată cum își încheie Graetz relatarea: *"În anul 1306, Filip cel Frumos i-a azvârlit pe toți evreii în închisoare, le-a luat tot ceea ce posedau, până și hainele de pe ei, și i-a izgonit din Franța, permițându-le să ia cu ei numai provizii pentru o zi. Câștigul regelui din această acțiune a fost atât de mare, încât și-a permis să-i dăruiască vizitiului său o sinagogă"*.

Pentru a nu rămâne însă cu impresia că regii Franței incriminați de Graetz au fost niște căpcăuni iudeofagi, să ascultăm și caracterizarea pe care le-o face Jacques Madaule, autorul lucrării în 3 volume *Histoire de France*, publicată la Editura Gallimard între anii 1943-1965. *"Filip August... bun administrator, pe deasupra conștient de autoritatea lui și exercitând-o cu bună-credință, nu va uita niciodată să fie și să pară un rege iubitor de dreptate, ceea ce pentru un Capețian este și o tradiție de familie". "...Ludovic cel Sfânt iubea pacea din virtute și lupta din predilecție. A fost un cavaler curajos și ținea mult la virtutea lui, dacă e să dăm crezare unei binecunoscute relatări a lui Joinville". "Puține personaje din istoria Franței sunt atât de misterioase ca acest rege frumos, nepăsător și pios... Când a murit pe neașteptate, la 30 noiembrie 1314, în pofida eșecurilor relative ale politicii lui flamande și a nemulțumirilor manifestate de unele ligi feudale, Filip cel Frumos era considerat, de la mare distanță, primul monarh al creștinătății"*.

În lucrarea lui Jacques Madaule, pe parcursul a 37 de pagini în care este analizată domnia celor trei regi stigmatizați de Graetz ca persecutori ai evreilor, nu se găsește nici o referire la acțiuni cu caracter antiiudaic inițiate de aceștia. În schimb, în lucrarea de sinteză *Histoire de France* a lui Jacques Bainville, publicată în anul 1924 la Editura Fayard, autorul explică de ce *"Filip cel Frumos, pentru a obține banii de care avea nevoie, s-a adresat celor care îi aveau și în care opinia publică l-a împins să lovească. El a impus taxe împovărătoare negustorilor străini și bancherilor evrei"*. Și, în continuare, istoricul francez explică de ce au fost necesare impozite apăsătoare care, în fapt, nu i-au lovit numai pe evrei, ci întreaga populație a țării. *"A fost plătit prețul pentru crearea Franței. Livra, care în timpul lui Carol cel Mare era o livră de aur, a ajuns în zilele noastre să fie doar o bucată de hârtie. Diferența reprezintă ceea ce a trebuit să plătim pentru a deveni și rămâne Francezi"*.

Istoricii evrei evită însă sistematic să caute cauzele care determină resentimente antiiudaice în mentalitatea popoarelor și națiunilor în mijlocul cărora viețuiesc comunități evreiești. A semnala doar existența unor astfel de resentimente și a unor măsuri cu caracter antiiudaic adoptate de autorități nu este suficient. Producerea lor trebuie explicată și cercetătorul istoric trebuie să țină seama de una din axiomele gândirii științifice - *"ex nihilo nihil"*. Manifestațiile cu caracter antiiudaic au la origine cauze precise, pe care însă istoricii evrei, de cele mai multe ori, le ignoră intenționat. Mai mult chiar, printr-o manevră tipic talmudică, în loc să analizeze problemele specifice minorității iudaice în corelație cu problemele populației majoritare, ei așează comunitatea iudaică în centrul realității istorice și lasă să se înțeleagă că în jurul acestui centru ferm și monolitic gravitează pe orbite diferite segmente ale populației majoritare, distribuite după gradul de afinitate, toleranță, indiferență sau adversitate față de iudaism. Rezultatul: raportul de forțe firesc dintre majoritate și minoritate este anulat, minoritatea reușind să se impună în toate domeniile vieții sociale, ca și cum această situație i s-ar cuveni în urma unor merite excepționale. O manevră specifică epocii moderne, care însă nu a fost posibilă în perioadele istorice în care valoarea religioasă a fost valoarea dominantă. În Evul Mediu, de pildă, națiunile, identificându-se în totalitatea lor cu creștinismul, s-au comportat ca entități unitare, ceea ce a condus la amendarea promptă a tentativelor iudaice de a găsi și exploata fisuri în stilul lor de viață. (O confirmare contemporană a acestui punct de vedere este oferită de incapacitatea iudaismului de a se insinua și a opera dizolvant înlăuntrul lumii islamice, care trăiește sub imperiul unui sistem de valori subordonat valorii religioase.)

*

Abia se definitivase textul Talmudului, când Iustinian l-a caracterizat disprețuitor, ca fiind o țesătură de născociri, absurdități, erezii, blasfemii și mai ales injurii la adresa neevreilor. Considerațiile depreciative la adresa Talmudului au determinat Biserica să-i ignore existența. O atitudine explicabilă și prin faptul că teologii creștini nu cunoșteau limbile ebraică și aramaică în care era redactat acest codex atotcuprinzător al evreimii. Timp de 700 de ani evreii au avut liniște, practicându-și netulburați credința lor, într-un soi de ghetou spiritual. (Ghetoul social, izolarea fizică a evreilor de creștini, își va face apariția mai târziu.)

Indiferența lumii creștine față de Talmud a luat sfârșit în prima jumătate a secolului XIII. În anul 1239, Nicolas Donin, un evreu francez convertit la creștinism (evreii îl acuză de apostazie) i-a prezentat Papii Grigore IX (1227-1241) o reclamație scrisă în care dezvăluie faptul că Talmudul conține atacuri injurioase la adresa lui Iisus și a Sfintei Fecioare Maria. Totodată el denunța faptul că textul talmudic îi incită pe evrei să nu se poarte cinstit cu creștinii. În acuzațiile sale, Donin dovedea cu texte din Talmud că evreilor le era îngăduit să-i înșele pe creștini, că rabinii îi îndemnau pe enoriașii lor să nu-și respecte angajamentele și chiar jurămintele făcute creștinilor. Dar faptul cel mai grav îl constituie prescripția talmudică de a condamna la moarte creștinul care încerca să studieze Legea iudaică. Pentru neevrei, Talmudul trebuia să rămână o Carte cu șapte peceți!

În urma acestei reclamații, Papa Grigore IX a ordonat ca toate exemplarele din Talmud existente în Franța, Italia, Anglia și Spania să fie strânse și predate călugărilor dominicani și franciscani. Călugării trebuiau să verifice cu atenție textele talmudice și, dacă acuzațiile formulate de Donin se dovedeau adevărate, ele urmau să fie arse. În Franța, regele Ludovic cel Sfânt s-a conformat acestei hotărâri papale și a pus în vedere tuturor evreilor, sub amenințarea pedepsei cu moartea, să predea exemplarele din Talmud pe care le posedau, pentru a fi verificate. Totodată a convocat la Paris patru rabini pentru a apăra conținutul Talmudului într-o dezbatere publică - *"dispută religioasă"* - așa cum vor fi denumite de acum înainte confruntările între reprezentanții celor două religii.

"Disputa" s-a desfășurat de față fiind și regina mamă - regina Blanche. Partea creștină a fost reprezentată de Donin și de doi din cei mai de seamă teologi ai timpului - Guillaume d'Auvergne și Albertus Magnus. După trei zile de aprige schimburi de argumente teologice, regele a dat câștig de cauză reprezentanților cauzei creștine, dar la insistența arhiepiscopului de Sens, care a intervenit în sprijinul evreilor, nu a rostit imediat sentința de condamnare a Talmudului. Arhiepiscopul a murit însă la scurt timp după intervenția făcută în sprijinul evreilor, moartea sa fiind interpretată ca o pedeapsă divină pentru vinovăția de a fi luat partea blasfemiatorilor lui Hristos. La intervențiile călugărilor, Ludovic cel Sfânt a ordonat confiscarea tuturor exemplarelor Talmudului existente pe teritoriul Franței. Douăzeci și patru de care au fost confiscate, transportate la Paris și arse în piața Grève. De la această dată, posedarea Talmudului a fost interzisă pe teritoriul francez, consecința fiind un declin al studiilor rabinice.

După ordonanța Papii Grigore IX de a se arde Talmudul, ea a fost reînnoită de papii Inocențiu IV (1244), Honorius V (1286), Ioan XXII (1320) și de Antipapa Benedict XIII (1415). În același timp, autoritățile ecleziastice au cenzurat rugăciunile evreiești și au interzis construirea de noi sinagogi. Cât privește modul în care au fost duse la îndeplinire acțiunile de ardere a Talmudului ordonate de Biserică, după rugul de la Paris și de la Roma din 1244, iată ce precizează Max I. Dimont în lucrarea sa *Evreii, Dumnezeu și Istoria*: *"Au mai fost arse de încă patru ori în Franța sec. XIV, după care n-au mai urmat altele timp de două sute de ani. Doi ani au fost marcați în mod deosebit de arderea Talmudului, și anume 1553 și 1554, când a fost ars pe rug de douăsprezece ori în diferite orașe italiene. Apoi în Roma de două ori, în 1558 și 1559, după care a încetat și moda aceasta. În Europa de Est, Talmudul a fost ars doar o singură dată, în 1757"*.

Evrei ortodocși rugându-se (Ierusalim)

(va urma)

Gabriel CONSTANTINESCU

CARICATURA MORALITĂŢII

În august 1990, la conferinţa naţională de la Cluj a AFDPR, în numele filialei Cluj a Asociaţiei, i-am atras atenţia d-lui Ticu Dumitrescu asupra problemei custodiei arhivelor Securităţii: la primul congres al AFDPR, am predat în scris d-lor Ticu Dumitrescu şi Octavian Rădulescu - preşedintele şi, respectiv, vicepreşedintele de atunci - propunerile filialei Cluj. Între cele patru puncte se afla şi necesitatea unei acţiuni ferme şi tenace din partea AFDPR pentru a i se încredinţa, sub sigiliu, custodia arhivelor Securităţii până la legiferarea gestiunii acestora; era deja destul de târziu, deoarece apăruseră masiv în presă scurgeri de informaţii din dosarele personale ale celor incomozi pentru puterea de atunci. Nu s-a întreprins nimic de către conducerea AFDPR aleasă de noi, în ciuda insistenţelor repetate din partea noastră. Evident, era foarte greu de realizat acea revendicare în condiţiile de atunci, dar trebuia făcut şi susţinut de către AFDPR în totalitatea ei un efort major în acest sens, efort care constituia atât dreptul cât şi obligaţia Asociaţiei şi care ar fi situat-o în locul firesc pe eşicherul politic al vremii, ar fi susţinut şi îndreptăţit prestigiul moral pe care îl revendicam.

În 1993, D-l Ticu Dumitrescu (deja senator) iniţiază un proiect de lege în nume personal privind, după câte am aflat din presă, publicarea de către SRI a listelor de informatori şi colaboratori ai Securităţii. În condiţiile date - regimul Iliescu la putere, Măgureanu director al SRI - publicarea unei asemenea liste ar fi implicat probabil: 1) absenţa de pe liste a informatorilor în continuare activi; 2) prezenţa pe liste a celor ce refuzaseră colaborarea; 3) absenţa de pe liste a celor deja şantajaţi sau şantajabili cu piese compromiţătoare sustrase între timp din dosare de către cei ce aveau acces la ele. Proiectul mi s-a părut de o naivitate suspectă, pe care am şi semnalat-o conducerii PNŢCD în scris, prin părintele Matei Boilă, senator.

În noile condiţii de după 1996 legea trebuia şi trebuie să apară. Atragem însă atenţia, cu toată seriozitatea asupra celei de a treia categorii din enumerarea de mai sus, aspectul cel mai insidios al situaţiei create, cel puţin parţial, din cauza neglijenţei culpabile (?) a conducerii AFDPR din 1991 până azi. Considerăm inevitabilă suspiciunea că printre demnitarii de toate nivelurile se află oameni şantajabili pe toată durata vieţii lor. Şantajul, cu posibile efecte grave în domeniile politic şi economic, este probabil exercitat de grupuri ale mafiilor postcomuniste şi chiar de persoane fizice care au avut acces la arhive. Considerăm că, oricare ar fi forma finală a legii în cauză, este imperios necesară includerea unui articol care să stipuleze obligativitatea absolută ca orice piesă sustrasă cândva din arhive să fie predată în termen scurt, fixat de lege, instituţiei care urmează să gestioneze aplicarea legii, după data fixată toate piesele fiind declarate nule de drept, iar publicarea lor în orice formă, ca şi simpla deţinere în continuare, să fie drastic pedepsite de lege.

În absenţa unui asemenea articol menit să ghilotineze capacităţile de şantaj, legea nu-şi va realiza finalitatea de limpezire şi liniştire a climatului social şi moral; se va reduce la un exerciţiu în mare parte steril şi foarte costisitor, care lasă intact şi operaţional cel mai periculos aspect al veninoasei moşteniri lăsate de fosta Securitate.

Atragem atenţia şi asupra faptului că în Germania comitetele de cetăţeni au luat în custodie arhivele STASI imediat după răsturnarea din 1989, deci legea germană nu avea de ce să se preocupe de acest aspect otrăvit al situaţiei create la noi, repet, cel puţin parţial, din neglijenţa stultă sau reaua intenţie a conducerii AFDPR.

Aflăm abia acum şi că vreo 270.000 de dosare de colaboratori sau informatori membri ai pcr au fost distruse începând din 1967, că dacă un colaborator sau informator al Securităţii era admis în partid, i se distrugea dosarul - probabil un fel de premiu acordat pentru loialitate faţă de pcr. Indiferent de forma finală a legii, tabloul rezultant sugerează o caricatură a ceea ce ar fi trebuit să fie "asanarea morală a societăţii româneşti". Vor fi în mare măsură cruţaţi de griji, îşi vor putea păstra fotoliile de demnitari majoritatea celor care au făcut munca jegoasă de informatori din convingere, de bunăvoie, în orice caz cu aplicaţie entuziastă, fără cruţare sau remuşcări, cei care şi înainte de Insurecţie au profitat de răsplata serviciilor murdare prestate. Vor fi, eventual, penalizaţi mulţi din cei care au minat, schiţat sau chiar realizat "contractul cu diavolul" sub teroare. Vor rămâne, probabil, buni de demnitari chiar şi cei care au exercitat acea teroare. Ne vom pricopsi în acest fel cu o clasă politică şi, mai grav, o clasă capitalistă de o "puritate morală" cu totul ieşită din comun, unică în Europa contemporană şi în istorie. Acest mod de restabilire a echilibrului moral în societatea românească mi se pare de-a dreptul caricatural.

Subliniem cu amărăciune faptul că întârzierea demersului pentru legiferarea accesului la dosare şi gestionarea lor necontrolată timp de opt ani de către cei care le-au instrumentat pot şi trebuie să fie imputate nu numai Securităţii şi regimului Iliescu, ci şi, poate în primul rând, Asociaţiei noastre, care şi-a ignorat o obligaţie majoră ce-i revenea firesc; în acest mod nefericit ne-am retras din istorie, sub conducerea înţeleaptă a domnului Ticu Dumitrescu, acest mare campion al moralităţii naţionale...

Fred NĂDĂBAN
(Filiala Cluj a AFDPR)

COMENTARIU LA CARTEA IEŞIRII

(continuare din pag. 8)

Moise, prezentată în capitolul al doilea al *Ieşirii*. "Odinioară Mariam, sora lui Moise, privind căderea duşmanilor, ridicându-şi chimvalul a condus cântarea de biruinţă a cântăreţelor. Iar acum cea mai mare dintre virtuţi, dragostea, ridicându-se ca să laude sufletul care a biruit patimile, se foloseşte de contemplaţie ca de o chitară, şi nu încetează să laude pe Dumnezeu, veselindu-se cu cele din jurul ei"[23].

"Şi răspundea Mariam înaintea lor: Să cântăm Domnului, căci cu slavă S-a preaslăvit! Pe cal şi pe călăreţ în mare i-a aruncat" (Ieş. 15, 21). Calul "înseamnă patima cea cu multe picioare, cea dobitocească şi furioasă, adică pofta; şi împreună cu ea călăreţul încălecat pe cal care, datorită plăcerilor, lasă slobode frâiele; pe aceştia i-a aruncat în mare; i-a aruncat, adică, în învălmăşelile lumeşti"[24].

"Apoi a ridicat Moise pe fiii lui Israel de la Marea Roşie şi i-a dus în pustia Şur şi au mers trei zile prin pustie şi n-au găsit apă. Au ajuns apoi la Mara, dar n-au putut să bea apă nici din Mara, că era amară, pentru care s-a şi numit locul acela Mara. De aceea cârtea poporul împotriva lui Moise şi zicea: Ce să bem? Atunci Moise a strigat către Domnul şi Domnul i-a arătat un lemn; şi l-a aruncat în apă şi s-a îndulcit apa" (Ieş. 15, 22-25). Sufletul pornit să-l urmeze Domnului, "după ce şi-a curăţit cugetul trecând prin apă, omorând şi alungând de la sine tot ce este de alt neam, va gusta apa amară a Marei, adică din viaţa lipsită de plăceri, ce pare la început amară şi neplăcută celor ce o gustă, dar se face dulce celor ce primesc lemnul (Crucii) în simţurile lor"[25].

"Apoi au venit în Elim. Şi erau acolo douăsprezece izvoare de apă şi şaptezeci de pomi de finic. Şi au tăbărât acolo lângă apă" (Ieş. 15, 27). "Taina lemnului, prin care apa virtuţii se face bună de băut celor însetaţi, ne duce la cele două-sprezece izvoare şi la cei şaptezeci de finici, adică la învăţătura Evangheliei, în care cele douăsprezece izvoare sunt cei doisprezece Apostoli pe care Domnul i-a ales potrivit cu trebuinţa, făcând să izvorască prin ei cuvântul (...). Iar cei şaptezeci de finici sunt apostolii hirotoniţi, trimişi în toată lumea, în afară de cei doisprezece ucenici, fiind la număr câţi spune istoria că erau finicii"[26].

Evreii nu puteau părăsi Egiptul fără Moise, după cum noi nu putem urma lui Hristos fără ajutorul şi mijlocirea Sfinţilor! "Toţi cei ce voim să ieşim din Egipt şi să fugim de Faraon, avem negreşit şi noi nevoie de un Moise oarecare, ca mijlocitor către Dumnezeu şi după Dumnezeu, care stând pentru noi la mijloc cu făptuirea şi cu vederea, să întindă mâinile spre Dumnezeu, ca să trecem, povăţuiţi de el, marea păcatelor şi să punem pe fugă pe Amalic, căpetenia patimilor. S-au înşelat deci cei ce s-au încrezut în ei înşişi şi au socotit că n-au nevoie de nici un povăţuitor"[27].

23. Ilie Ecdicul, *op. cit.*, 186.
24. Clement Alexandrinul, *Stromate*, V, 52, 5.
25. Sf. Grigorie de Nyssa, *op. cit.* (p. 63).
26. *Ibid.* (p. 65).
27. Sf. Ioan Scărarul, *Scara*, 1, 13.

CU INIMA ALĂTURI DE ILIE ILAŞCU

Pe 29 iulie, Ilie Ilaşcu a împlinit 46 de ani. Din nefericire, tot spre sfârşitul lunii iulie s-a stins din viaţă tatăl său, Ştefan Ilaşcu, fără a mai fi apucat să-şi revadă fiul. Presa noastră a consemnat cu zgârcenie aceste lucruri, "cazul Ilaşcu" intrând, de mai multă vreme, în vinovata umbră a uitării româneşti. Reprezentanţii actualei puteri de la Bucureşti, după ce au uzat în campania electorală din 1996 de numele mucenicului de la Tiraspol, în a cărui eliberare vedeau o obligaţie de onoare, n-au mai mişcat nici un deget în sprijinul lui. Ilie Ilaşcu continuă să se afle după gratii, în vreme ce pe noi nu pare să ne mai preocupe altceva decât pariul ratat cu o reformă economică iluzorie...

Dacă va mai fi rămas un dram de conştiinţă compătimitoare în marea de abjecţie curentă a lumii româneşti, nu uitaţi că vă puteţi adresa, pentru un sprijin sufletesc sau moral, dacă nu lui Ilie Ilaşcu însuşi, atunci măcar soţiei sale, D-na Nina Ilaşcu, pe care o puteţi contacta telefonic, fie acasă (022/787396), fie la serviciu (022/445978).

Dumnezeu să-l odihnească pe Ştefan Ilaşcu, să-l întărească pe fiul său Ilie şi să ocrotească neamul românesc, iertându-ne tuturor puţinătatea.

Căci Ilie Ilaşcu nu este un ins oarecare; Ilie Ilaşcu suntem noi toţi, în ultima zvâcnire de demnitate care ne-a rămas, dinaintea oamenilor şi dinaintea lui Dumnezeu...

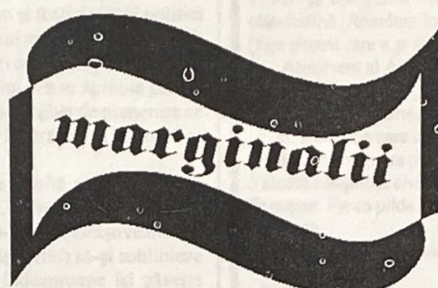
(R. C.)

Editura «Anastasia» oferă, în colecția «Dreapta europeană» (în care au mai apărut anul trecut Joseph de Maistre și Gustave Thibon), o ediție selectivă din monumentala lucrare *Vue de droite. Anthologie critique des idées contemporaines* (1978) a gânditorului francez ALAIN DE BENOIST, până acum netradus în limba română. Ediția românească, propusă și sprijinită de d-l Paul Barbăneagră (prieten apropiat al autorului și apologet neobosit al valorilor tradiționale), a fost realizată (selecție, traducere, prefață și note) de d-l Marius Băditescu (cercetător pasionat al operei lui Céline și al literaturii franceze de dreapta în general). Titlul volumului de la «Anastasia» este *O perspectivă de dreapta. Antologie critică a ideilor contemporane*; în cele 316 pagini ale ediției românești nu a putut fi reținută decât aproximativ a patra parte din materia masivului și densului volum apărut acum 20 de ani la editura pariziană «Copernic»; traducătorul și editorii promit însă o viitoare ediție integrală (realizabilă în anii următori), față de care recenta ediție prescurtată reprezintă doar o convingătoare «arvună».

Incitanta carte a lui Alain de Benoist apare în românește într-un moment în care noțiunea de «dreapta» este agitată la noi cu destulă ușurință (ca să nu spunem iresponsabilitate), fie dinspre cercurile naționaliste de diferite nuanțe (unele de cea mai dubioasă extracție comunistă), fie dinspre anumite cercuri liberale (a se vedea cazul grupării din jurul d-lui Varujan Vosganian, ce a pricinuit reacțiile cele mai diverse), în vreme ce stângismul masono-democratic o tratează în manieră mistificatoare și diabolizantă, reducând-o la reprobabilele excese interbelice (și în special la fundătura ei nazistă). Subtilul și eruditul gânditor francez încearcă să recupereze – cu succes, credem – înțelesul autentic al dreptei, care trimite, dincolo de conjuncturile politice, sociale și economice, la un anumit mod de a vedea lumea (*Weltanschauung*) și de a te așeza în existență, pe temeiurile tradiției, dar și cu percepția realistă a solicitărilor modernității. Cartea, constituită din articole și eseuri publicate de-a lungul mai multor ani, dar integrate într-o vastă simfonie doctrinară, răspunde destins provocărilor ideologice ale stângii și prejudecăților intelectuale ale contemporaneității, limpezind din mers esența unor problematici complexe, pe care mentalitatea curentă s-a obișnuit fie să le ignore, fie să le refuze aprioric. Este un subiect asupra căruia, desigur, vom găsi prilejul să revenim, poate chiar în numerele imediat următoare.

Aceeași editură bucureșteană relansează colecția ««Anastasia» pentru toți», oferind publicului larg, la prețuri foarte accesibile, trei reeditări îndelung solicitate (*Maica Domnului Îndurătoare. Cele mai puternice rugăciuni către Sfânta Fecioară* – în două formate, precum și *Rugăciunile săteanului dreptcredincios*, toate în seria «Rugăciuni de folos la toată vremea») și trei titluri noi: *Ghicitori creștine pentru copii* (100 de ghicitori bazate pe Sfânta Scriptură, inaugurând o atrăgătoare serie intitulată «Biblioteca micului creștin»), *Izvoarele dreptei credințe: Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție* (în seria «Tainele credinței», cu prezentarea pe înțelesul tuturor a celor două izvoare de credință, precum și a raportului dintre ele, din perspectiva Ortodoxiei) și *Rânduieli și rugăciuni pentru cei adormiți* (în seria «Rugăciuni de folos la toată vremea»; cărticica nu se rezumă la reproducerea celor mai importante rugăciuni pentru cei răposați, ci cuprinde, în prima parte, o sistematică trecere în revistă a practicilor ortodoxe legate de înmormântare, cu explicații limpezi asupra semnificațiilor lor adeseori ignorate).

Un excelent *Dicționar general de științe ale limbii* (mult mai funcțional decât *Noul dicționar enciclopedic al științelor limbajului* semnat de Oswald Ducrot și Jean-Marie Schaeffer, apărut în românește acum doi ani, la Editura «Babel» din București) a văzut mai recent lumina tiparului la Editura Științifică, fiind rodul colaborării unor autorități ale lingvisticii românești contemporane (care pare să fi devenit aproape exclusiv o afacere a doamnelor): Angela Bidu-Vrânceanu, Cristina Călărașu, Liliana

Ionescu-Ruxăndoiu, Mihaela Mancaș, Gabriela Pană-Dindelegan. Lucrarea acoperă, mai mult decât onorabil, în cele aproape 600 de pagini dense, o problematică și o terminologie de largă întindere, vizând deopotrivă teoria limbii și a modelelor lingvistice, fonetica și fonologia, gramatica și lexicologia, semantica și semiotica, istoria limbii și dialectologia, stilistica și naratologia, poetica și retorica (aceasta din urmă aflată în grea suferință în ultima jumătate de veac, odată cu eclipsa culturii clasice).

Spicuim din *Introducerea* autoarelor (semnată...«Autorii»!): «*Dicționarul de științe ale limbii* (DSL) încearcă să cuprindă – pentru prima oară în literatura românească de specialitate – 1400 de termeni aparținând celor mai importante domenii ale acestor discipline [...] Ținând seama de evoluția spre o perspectivă interdisciplinară a cercetărilor lingvistice, am inclus în corpusul de termeni al DSL și domenii recente, cum sunt sociolingvistica, modelele lingvistice, semiotica sau naratologia. În concepția noastră, dicționarul de față prezintă – alături de orientările tradiționale – o imagine a ceea ce înseamnă lingvistica modernă azi, în evoluția ei de la structuralismul saussurian, teoria glosematică și descriptivismul american la formalismul chomskyan din teoria guvernării și a legării, de la funcționalismul Școlii de la Praga și al lui A. Martinet la funcționalismul american contemporan, de la înțelegerea limbii ca sistem autonom la conceperea ei ca proces cu multiple condiționări [...] DSL se adresează unui public în parte avizat în legătură cu problematica lingvisticii. Pentru profesorii de limba română sau de limbi moderne, ca și pentru tinerii cercetători, dicționarul este o sursă de completare și de actualizare a informației în variate domenii; studenții sau elevii din ultimele clase liceale [persistă încă iluzia înduioșătoare că în România elevii de liceu, în realitate de un aculturalism deconcertant, ar mai citi sau consulta lucrări de specialitate, ca să-și «clarifice» sau «relaționeze» conceptele! – *n. R. C.*] vor găsi în DSL o posibilitate de a-și clarifica anumite concepte, de a le fixa și de a stabili relații între termenii aferenți unei anumită discipline» (pp. 5-7).

DSL beneficiază de o cuprinzătoare și destul de actuală (menționăm că lucrarea a fost terminată în 1995) *Bibliografie* finală (pp. 547-558), precum și de un util *Indice* (pp. 559-573) – în fapt, «o listă finală de articole, concepută ca indice de materii».

Să mai precizăm că lucrarea reprezintă primul volum dintr-o serie de trei, care vor alcătui, sub egida Editurii Științifice, un inedit (la noi) *Dicționar general de științe* (volumul al doilea urmând să înglobeze așa-numitele «științe umaniste», iar volumul al treilea însumându-le pe «cele exacte și ale naturii»).

O cărțulie ce poate părea stranie, mai ales sub condeiul unui tânăr de douăzeci și ceva de ani, este *Paseism polemic sau Încercare de naționalism critic* (Editura «Agora», Iași, 1996), semnată de ieșeanul MIRCEA PLATON (pe care cititorii presei creștine îl vor fi remarcat desigur, în ultimul timp, mai cu seamă în paginile revistei lunare *Biserica și problemele vremii*). Deși se mișcă deliberat pe la periferia literaturii române postclasice, reînviind figurile a cinci autori mai degrabă uitați (D. Teleor, I. C. Vissarion, I. A. Bassarabescu, Artur Gorovei – reținut de memoria culturală doar ca folclorist, Ilarie Chendi – cunoscut superficial mai mult ca teoretician și critic al sămănătorismului, din umbra lui Nicolae Iorga), autorul vădește rafinament și acuitate analitică, dedându-se necomplexat la temerități aproape călinesciene (în care sunt implicite nota ironică și formularea prețios-memorabilă). Miza cărții este însă alta: reconstituirea pitorească a unui soi de *belle époque* a românismului intelectual, în lumina căreia este amendată sistematic degenerescența națională a momentului actual. De ce tocmai cei cinci «obscuri» au fost aleși să dea seama de epoca respectivă și de naționalismul organic și sănătos în genere? Autorul este de părere că «minuția cu care și-au țesut materia scrierilor este caracteristică oamenilor proveniți dintr-un mediu patriarhal, în care chiar și cel mai mic eveniment, cel mai neînsemnat amănunt capătă o importanță deosebită [...] De aceea ne și propunem să reconstituim autenticul suflet românesc, fragmente de adevărată viață românească, pornind de la operele lor» (pp. 5-6). Poziția e tranșantă (cum stă bine «huliganismului» cultural al vârstei, după vorba lui Noica): «Să fie limpede: noi nu căutăm aici valențele estetice, ci pe cele etice [...] Nu vreau estetic. Vreau etic». Tonul devine discursiv-moralizator, dar păstrându-și aceeași prospețime reconfortantă: «Dacă nu izbutim să redeșteptăm conștiința națională, curând ultimii cărturari români vor scrie într-o limbă moartă. Când sună ceasuri de primejdie pentru neam, agățăm lirele în cui și punem mâna pe spadă. Sau, în cel mai rău caz, le folosim (lirele) pentru a menține trează vitejia armatelor noastre, precum făcea Ossian...» (pp. 6-7).

După 60 de pagini care se citesc cu deliciu, autorul se oprește și ne și spune de ce (nota ironică nu trebuie scăpată din vedere): pe de o parte, «am vrut să ofer doar cheia de lectură a vechii și uitatei literaturi române care ne-ar putea fi de folos astăzi [...] Am oferit metoda, astfel că analiza poate fi continuată de oricine»; pe de altă parte, «intenția mea a fost de a reînvia ideea de "broșură" ce, față de articolul de ziar, are avantajul că rămâne în biblioteca celui care o cumpără și care poate astfel să revină, cu un ochi critic, asupra ei [...] Mai ieftină decât o carte și, deci, mai penetrantă, broșura este, însă, mai scumpă decât un ziar, ceea ce poate favoriza, dacă se revine la "sistemul" broșurilor, o oarecare fermitate a ideilor» (p. 61).

Având în vedere că broșura (de care am luat cunoștință târziu) datează din 1996, credem că autorul a acumulat între timp suficientă maturitate pentru a se măsura și cu «ideea de volum». Publicistica sa de până acum îl recomandă ca pe unul dintre liderii intelectuali ai generației sale, pe linia opțiunii tradiționaliste, prin al cărei echilibru putem nădăjdui să ne regăsim, cândva, pe noi înșine, dincolo de stupiditatea dizolvantă a ideologiilor curente.

Răzvan CODRESCU

"OBIECTIVUL SE ÎNDREAPTĂ SPRE IEŞIRE"

Conform obiceiului statornicit ca, în prima Duminică de după Sf. Ilie, la Mânăstirea Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus, să se oficieze o slujbă creştinească de pomenire pentru luptătorii din Munţii Făgăraşului căzuţi în luptele cu Securitatea, şi anul acesta comemorarea a avut loc.

Pentru a închina un gând pios memoriei celor ce şi-au jertfit viaţa pentru neam şi ţară, au venit rude şi apropiaţi ai celor pomeniţi, precum şi foşti deţinuţi politici din toate colţurile ţării. Îmbucurătoare a fost prezenţa unui număr mare de tineri, veniţi în mod special pentru slujba de pomenire. Dar şi alţi credincioşi, aflaţi la Sf. Mânăstire din nevoia de a evada din apăsările cotidianului şi a se apropia pentru câteva ceasuri de Dumnezeu, aflând care este semnificaţia slujbei de pomenire ce se oficia la crucea pe care sunt dăltuite numele martirilor făgărăşeni, au ţinut să se alăture şi să se închine în rând cu ceilalţi.

Două prezenţe la această impresionantă ceremonie merită a fi menţionate distinct, datorită caracterului lor oarecum insolit. Prima, un grup compact de 12 tineri şi tinere, dar şi un bătrân trecut bine de 80 de ani, D-l Bucur Braşoveanu din Constanţa, au ţinut ca prin vestimentaţia arborată (cămăşi verzi) să-şi sublinieze convingerile legionare. Un gest simbolic, care privit îndeaproape îşi găseşte temeiul în faptul că cei pe care veniseră să-i cinstească fuseseră educaţi în Frăţiile de Cruce, organizaţia de tineret a Mişcării Legionare.

Cea de a doua prezenţă, oarecum surprinzătoare, a fost ministrul de Interne Gavril Dejeu, însoţit de fostul ministru al Învăţământului, Virgil Petrescu, şi, bineînţeles, de ceata de gărzi de corp, costumaţi în civil şi echipaţi cu telefoane celulare, având misiunea de a asigura paza şi integritatea celor două înalte personaje. Că prezenţa reprezentanţilor Puterii (ramura PNŢCD) nu a fost întâmplătoare o dovedeşte dotarea grupului ministerial cu o coroană pe care D-l Gavril Dejeu ar fi urmat să o depună pe soclul crucii comemorative.

Din păcate, lucrurile nu au urmat acest curs lin. În incinta mânăstirii, ministrul Dejeu a dat cu ochii de câţiva dintre tinerii îmbrăcaţi în cămăşi verzi. Şi de aici încep necazurile. Domnia Sa a văzut în vestimentaţia acelor tineri un adevărat atentat la adresa regimului democrat şi a statului de drept. Surprinzător daltonism politic! Pe ţărănistul Gavril Dejeu, trimis în fruntea ministerului de Interne de partidul care se vrea a fi continuatorul liniei politice pentru care Iuliu Maniu şi Ion Mihalache au suferit martiriul în temniţele comuniste, nu-l deranjează că întreg aparatul de stat colcăie de comunişti. Nu-l deranjează că, la Cotroceni, consilierii preşedintelui sunt, într-o copleşitoare majoritate, comunişti, şi nu comunişti oarecare, ci comunişti din categoria "ucigătorilor de suflete", care, prin poziţiile pe care le-au deţinut în învăţământul superior şi în cultură, au schilodit sufletele generaţiilor ce le-au trecut prin mână. Nu-l deranjează că figuri din cele mai odioase, cu trecutul împovărat de serviciile aduse regimului de dictatură comunistă, aşa cum sunt, de pildă, un Silviu Brucan şi un Adrian Păunescu, se lăfăie cu neruşinare pe ecranele televizoarelor, dându-ne lecţii de patriotism şi democraţie. Nu-l deranjează că este "coleg" de guvern cu oamenii lui Petre Roman, cărora Ion Diaconescu şi ceilalţi "seniori" din PNŢCD le-au conferit, cu o senilă inconştienţă, certificate de onorabilitate politică, ignorând primejdia pe care o reprezintă pentru viitorul ţării legăturile lor oculte cu un anumit tip de socialism occidental. Nu-l deranjează că patronează Clubul sportiv Dinamo, pepiniera din care Securitatea îşi recruta "băieţii cu ochi albaştri" pentru "misiuni speciale". Nu-l deranjează că în jurul său viermuiesc aceiaşi securişti şi miliţieni cu grade mari, despre ale căror fapte, de sfidătoare încălcare a legilor, presa nu mai conteneşte să scrie. L-au deranjat însă tinerele şi tinerii în cămăşi verzi, cu privirile senine şi cu sufletele pline de speranţă şi credinţă într-un viitor cu adevărat românesc al ţării şi al neamului.

Încercând să-i domolească ţâfna antilegionară, D-l Constantin Iulian, Preşedintele Partidului Pentru Patrie, fost deţinut politic, i-a amintit ministrului Dejeu că în vremurile de restrişte, în temniţe, ţărăniştii şi legionarii s-au stimat reciproc. Răspunsul mai marelui ministerului de Interne a răbufnit tăios: *"Aşa a fost atunci; acum vom lua măsurile ce se impun"*. După care, ofuscat, s-a îndreptat, urmat de suită, spre încăperile pe care Mânăstirea le ţine rezervate pentru VIP-uri. Ce soartă a avut jerba care trebuia depusă pe soclul monumentului comemorativ, nu se ştie...

Incidentul relatat mai sus a fost considerat de cei care veniseră din chemare sufletească la slujba de pomenire (iar nu ca, prin participare, să-şi mărească zestrea electorală) ca un detaliu nesemnificativ. Parastasul oficiat de un sobor de preoţi-călugări, căruia i s-a alăturat şi preotul greco-catolic Gheorghe Bogdan, s-a desfăşurat după tipic, în cel mai autentic spirit de ecumenism româno-român. După încheierea slujbei religioase, au rostit câteva cuvinte impresionante şi pline de miez Ion Gavrilă Ogoranu, unul dintre conducătorii rezistenţei armate din Munţii Făgăraşului, Părintele Gheorghe Bogdan, preşedintele filialei AFDPR Sibiu şi Olimpiu Borza, simbol viu al luptei anticomuniste. După terminarea slujbei religioase, participanţii la ceremonie, au intonat *Imnul legionarilor căzuţi*. În timp ce erau intonate primele versuri ale impresionantului imn *"Plânge printre ramuri luna..."*, o apariţie de lângă mine, contrastând strident cu atmosfera solemnă din jur, rostea profesional la telefonul mobil: *"Obiectivul de îndreptă spre ieşire"*. Nefamiliariazat cu acest limbaj, mi-am îndreptat privirea spre poarta mânăstirii, prin care dispărea în trombă maşina ministerială...

Gabriel CONSTANTINESCU

Cuvine-se ... Cuvine-se ... Cuvine-se ...

† ANTON UNCU

La sfârşitul lunii iulie ne-a părăsit, în urma unui accident cerebral, distinsul gazetar Anton Uncu (n. 13 XI 1938, la Bucureşti), cunoscut mai cu seamă pentru activitatea sa la cotidianele *România Liberă* şi *Curentul*, dar şi pentru curajosul său gest de a edita (împreună cu Mihai Creangă, Petre Mihai Băcanu, Ştefan Niculescu-Maier şi tipograful Alexandru Chivoiu) o foaie clandestină (*România* în ultimii ani ai comunismului (fapt pentru care a şi fost arestat în ianuarie 1989).

Absolvent al Academiei Superioare de Marină şi al Facultăţii de Filologie din Bucureşti, Anton Uncu a lucrat în presă vreme de aproape 30 de ani, lăsându-i "ştafeta" fiului său, Daniel Uncu, alături de care compătimim în aceste momente grele.

Prin neaşteptata plecare dintre noi a lui Anton Uncu, presa românească pierde o aleasă conştiinţă civică şi profesională, într-un moment în care reperele sunt atât de puţine. Fie ca pilda lui să rodească în cei tineri, iar amintirea lui să nu asfinţească niciodată.

Odihnească-se în pace.

† ANATOLIE OŢEL

S-a stins, retras şi cuvios, cum a şi trăit, în căsuţa lui din satul Moldoveni, judeţul Neamţ, cu cinci zile după ce împlinise 73 de ani.

O vecină, care-i lăsa în fiecare dimineaţă o sticlă de lapte la uşă, a aflat laptele neatins şi s-a uitat pe fereastră. Anatolie era culcat în pat, pe o parte, cu palma mâinii sub obraz. Vecina`a deschis uşa. Candela de sub icoană ardea, încă. Îi luminase trecerea pe cealaltă lume. Lângă pat, ceaslovul era deschis la sfârşitul rugăciunilor de la miezul nopţii. Ochelarii erau pe carte. Îşi citise singur rugăciunea de iertare a păcatelor, înainte de a adormi. L-a luat Dumnezeu cu două zile înainte de Înălţare, ca să-l scutească de cele 24 de vămi ale văzduhului...

Soţia lui, Angela, după ani de suferinţă în închisoarea Mislea, i-a dăruit doi copii, Mihai şi Gabriela, botezaţi cu nume de arhangheli, ca şi copiii lui Ion Moţa...

La liceul "Aron Pumnul" din Cernăuţi, Anatolie ne încânta cu vocea lui caldă de tenor. Acum: "Numai vântul mai suspină dulcele tău cânt,/peste florile ce-alină tristul tău mormânt..."

Pentru mine, cel ce scriu aceste rânduri, Toli a fost cel ce mi-a deschis un drum nou în viaţă, o cărare strâmtă pe care nu am fost întotdeauna vrednic să o străbat.

"Bate vântul peste ape, trece timpul greu,
Noi mereu te plângem, frate, iar tu dormi mereu..."

Dormi în pace, frate drag!

Erast CĂLINESCU

† CONSTANTIN PASCU

Din rândurile celor mulţi trecuţi prin închisori şi lagăre în regimul comunist, a mai plecat unul. Un om adevărat. În noaptea de 21 iunie 1998 inima lui Constantin Pascu a încetat să mai bată, cu o săptămână înainte de a împlini vârsta de 77 de ani.

Era născut la 28 iunie 1921, în comuna Balta Doamnei, jud. Prahova. A intrat în Frăţiile de Cruce la Şcoala Agricolă din Roman. Acolo a simţit şi a înţeles duhul lui Corneliu Codreanu, asumându-şi riscul unei vieţi de luptă întru ridicarea neamului românesc.

În timpul lui Ion Antonescu a făcut închisoare, ca mai toţi fraţii de cruce.

După eliberarea din închisoarea antonesciană (1945), vine la Timişoara, înscriindu-se la Facultatea de Agronomie, împreună cu fratele său mai mic, Alexandru. Aici, ca student, se confruntă cu realitatea crudă a vremii. Ne zvârcoleam cu toţii sub şenilele tancurilor ruseşti. Constantin Pascu era pregătit şi gata de jertfă. În Banat se organiza mişcarea de rezistenţă împotriva comunsimului. După arestările din 15 mai 1948, s-a făcut o nouă organizare a mişcării de rezistenţă. Constantin Pascu ajunge la conducerea regionalei Banat. Nu după mult timp este arestat, fiind condamnat la ani grei de închisoare în 1950. Ajunge la Gherla, unde trece prin tot iadul reeducării de acolo, conduse de Ţurcanu. A fost printre puţinii oameni care au rezistat până la capăt, trecând prin toate încercările satanice ale reeducării. Acest lucru l-a costat însă sănătatea. Inima şi plămânii i-au adus suferinţe până la sfârşitul vieţii. De la Gherla a fost adus la Aiud, unde a fost internat în spital, la secţia TBC. Acolo l-am cunoscut.

În 1964 aveam să ne eliberăm cu toţii din lagărul de la Periprava. După un timp el face Facultatea de Biologie la Bucureşti şi ajunge profesor la Liceul Agricol din Lugoj şi, în acelaşi timp, directorul Câmpului Experimental de acolo.

Evenimentele din Decembrie 1989 îl prind la pensie.

Acum pentru noi, cei din România, care o jumătate de secol stătusem sub comunism, Occidentul era un petec de rai. Apăruse fenomenul integrării europene, dar cu preţul limitării suveranităţii statului naţional. Pascu nu se împăca deloc cu aceste idei. O dreaptă în România, care să facă faţă noii stângi, părea o urgenţă. Noi, cei care constituiam această dreaptă, eram însă puţini şi slabi. Singur, în camera lui, sta şi cugeta, cu multă părere de rău, că, după o atât de îndelungată luptă pentru neamul românesc, nimic nu s-a schimbat în bine. El spunea că numai prin *Credinţă* se ajunge la *Unitate*. Salvarea noastră o vedea numai în tinda Bisericii.

Frate Constantin Pascu, noi, cei care am rămas, vom striga *Prezent!* pentru tine. Ca o mare pildă, tu trăieşti în noi şi-n cei ce vin după noi.

Prof. Atanasie BERZESCU

CÂND ȚIPARUL SE VISEAZĂ BALENĂ...

Opera D-lui Diaconescu, mediatizată în ziarul *Curentul*

Cine și-a luat osteneala să parcurgă cu atenție textul volumului de memorialistică al D-lui Ion Diaconescu, *Temnița - destinul generației noastre* (Ed. Nemira, 1998), este cu neputință să nu fi fost surprins de confuzia făcută de autor în următorul pasaj de la pag. 223: "*Ce plăcere mi-a făcut atunci când l-am auzit pe un asemenea deținut, pe care îl știam de mult și pe care l-am recunoscut după voce, recitând tare, în curte, prima strofă din poezia cunoscută a lui Emil Gârleanu: Afară ninge liniștit,/În casă arde focul,/Iar noi pe lângă mama stând/De mult uitarăm jocul.*"

Într-adevăr, poezia din care D-l Diaconescu citează "*prima strofă*" este "*cunoscută*", cu precizarea însă că în acest caz Euterpe, muza poeziei lirice, nu l-a inspirat pe prozatorul Emil Gârleanu, ci pe poetul George Coșbuc. (Este vorba de începutul primei strofe a poeziei *Colindătorii* din volumul *Fire de tort*, în care primul vers a fost redat într-o formă vulgarizată.)

Observației de mai sus i s-ar putea aduce obiecțiunea că, în fond, este vorba de o eroare măruntă, neafectând economia generală a unui op de 335 de pagini care, înainte de a ajunge în vitrinele librăriilor, s-a bucurat de aprecieri elogioase cu prilejul celor două lansări. Prima, pentru uzul Occidentului, a avut loc în luna Martie la Târgul de Carte de la Leipzig, unde prezentarea a fost făcută, în prezența președintelui Emil Constantinescu, de două personalități marcante ale actualei protipendade politice, D-na Zoe Petre și D-l Gabriel Țepelea. Cea de a doua, pentru uz intern, s-a consumat la sfârșitul lunii Mai în incinta Palatului Elisabeta, semn că izul de parvenitism al actualilor guvernanți este la fel de urât mirositor ca și al predecesorilor lor. (Văzând nesfârșita coloană de limuzine de lux cu care s-au deplasat participanții la acest "*eveniment*", este cu neputință să nu te întrebi unde este împlinirea solemnelor angajamente de austeritate făcute în campania electorală din 1996, dar mai ales unde este transpunerea în fapt a promisiunii făcute de Emil Constantinescu, alesul Convenției Democrate, că "de acum înainte cei care se vor sacrifica sunt guvernanții, nu populația"). Participarea - "*lume multă și bună, cam toată floarea vieții politice, inclusiv câțiva camarazi de închisoare*", așa cum relatau a doua zi ziarele despre "*eveniment*". (Cât privește acel "*inclusiv*", țin să precizez că de fapt au fost prezenți doar patru "*camarazi de închisoare*": semnatarul acestor rânduri, însoțit de colegul de redacție Demostene Andronescu, prezenți din curiozitate profesională, Pr. Matei Boilă, senator național-țărănist, și Acad. Gabriel Țepelea, veniti probabil din spirit de solidaritate de partid.)

După o așteptare de 20 de minute, răstimp în care D-l Diaconescu a sperat că va veni și președintele Emil Contantinescu, ceremonia lansării a fost deschisă de D-na Zoe Petre, consilier prezidențial, urmată la microfon pe primul-ministru Radu Vasile și de academicianul Gabriel Țepelea, vicepreședinte PNȚCD. În legătură cu alocuțiunile rostite, ne îngăduim să facem următoarele observații.

● D-na Zoe Petre a semnat prefața cărții, ceea ce ar trebui să ne facă să presupunem că a citit manuscrisul înainte ca acesta să fie încredințat tiparului. Așa fiind lucrurile, să nu fi sesizat Domnia sa gafa pe care o comite președintele PNȚCD, confundându-l pe G. Coșbuc cu E. Gârleanu? Greu de presupus! În această situație nu pot fi avansate decât două ipoteze. Fie autoarea prefeței a lăsat intenționat greșeala, pentru a amenda în acest fel submediocritatea notorie și lacunele de cultură elementară ale autorului, fie a prefațat o carte pe care nu a citit-o, ci doar a frunzărit-o.

● Acolo unde însă sfătuitoarea de taină a președintelui țării este, fără rezerve, de acord cu autorul, sunt pasajele din cartea acestuia referitoare la Mișcarea Legionară. Cu mai multă îndemânare în a formula idei, D-na Zoe Petre caracterizează în următorii termeni antilegionarismul liderului țărănist: "*Nicăieri nu am găsit o poziție atât de clară și de consecventă a acestui partid față de mișcarea legionară; fără emfază, dar și fără nici o urmă de concesivitate, autorul măsoară incompatibilitatea esențială dintre doctrina și practica politică a unui partid și negarea democrației pe care legionarii nu au încetat să o practice*".

● Concluziile D-nei Zoe Petre cu privire la antilegionarismul lui Ion Diaconescu, purtătorul de cuvânt al liniei politice a Partidului Național Țărănesc, sunt confirmate de următorul fapt autentic. În anul 1953, în lagărul de muncă forțată de la mina de plumb Valea Nistrului, Ion Diaconescu încerca să-l lămurească pe camaradul său de temniță, legionarul Mircea Finichiu, deținut politic din anul 1941, despre viitorul Mișcării Legionare. "*Măi Mircea, tu trebuie să înțelegi că în curând vor veni americanii și noi vom fi chemați la guvernare. Voi legionarii veți rămâne însă, în continuare, în pușcărie, să vă executați condamnările. Bineînțeles, cu un regim civilizat, scrisori, pachete, vorbitor, dar nu veți fi eliberați decât la expirarea condamnărilor*". Noroc că eliberarea din temnițe din 1964 au făcut-o comuniștii, nu țărăniștii lui Ion Diaconescu!

● Alinierea D-nei Zoe Petre la poziția antilegionară, aliniere pe care o confirmă, fără rezerve, în prefața la *Temnița* lui Ion Diaconescu, nu trebuie să surprindă. Ea își are rădăcinile în orientarea "*antifascistă*" la care a aderat încă din perioada interbelică o parte a intelectualității românești și care după 23 August 1944 s-a pus, fără rezerve, în slujba comunismului. Din rândurile acestor intelectuali roșii s-a recrutat cea mai nocivă ramură a Partidului Comunist, **ucigașii de suflete**. Exercitând un monopol total asupra propagandei, educației, învățământului și culturii, intelectualitatea roșie, prin ideologia marxistă pe care a profesat-o din convingere și cu pasiune, a schilodit sufletele generațiilor pe care le-a format și le-a îndrumat. Un proces nefast care, din nefericire, continuă și astăzi, într-o formă mai discretă, dar suficient de insistentă pentru a împiedica accesul tineretului la valorile creștine și naționale.

● Spectacolul prilejuit de acest *laudatio* țărănist a continuat cu alocuțiunile rostite de prim-ministrul Radu Vasile și de "*Venerabilul*" Gabriel Țepelea, personalitatea "*numărul doi*" în conducerea PNȚCD. Primul, după elogiile de rigoare la adresa autorului și operei, pe care "*a avut privilegiul să o citească încă în manuscris dactilografiat*", a încheiat prin a recomanda cineaștilor români să transpună conținutul *Temniței* într-un film documentar, pentru ca lumea să afle rolul major pe care l-au jucat țărăniștii în organizarea rezistenței anticomuniste din România. O necuviință la care "*Venerabilul*" a subscris fără rezerve.

● La sfârșitul ceremoniei, relatează ziarele, "*toată lumea s-a înghesuit să obțină autografe, însă singurul care a primit o dedicație a fost liderul PD Petre Roman*". O dezgustătoare abdicare de la "*minima moralia*" care ar trebui să guverneze atitudinea și comportamentul foștilor deținuți politici. Se pare însă că pentru unii țărăniști participarea la guvernare, indiferent de condiții, precumpănește față de îndatoririle morale la care temnița îi obligă.

*

Lectura cărții lui Ion Diaconescu mi-a întărit convingerea că după apariția unor lucrări fundamentale, având ca subiect universul concentraționar comunist, așa cum sunt *Arhipelagul Gulag* al lui Aleksandr Soljenițîn sau *Jurnalul Fericirii* al lui N. Steinhardt, sau a cărților-document pe aceeași temă, dintre care unele de o valoare deosebită, este din ce în ce mai greu să abordezi acest gen literar, ocolind primejdia de a-i pastișa pe predecesori. Dacă autorul *Temniței* ar fi acceptat această situație, n-ar fi fost nimic grav. Am fi aflat încă o dată ceea ce știam din multele cărți de memorii apărute după Decembrie '89. Dar liderul țărănist a ocolit această cale onestă și a ales soluția cea mai nefericită. **A transformat lupta anticomunistă a neamului românesc într-o afacere țărănistă cu pronunțată coloratură antilegionară, iar pe sine s-a prezentat ca liderul charismatic, căruia cele trei președinții pe care le deține astăzi - președintele PNȚCD, președintele Convenției Democrate și președintele Camerei Deputaților - sunt împlinirea, chiar dacă tardivă, a unei predestinări.**

● În cruciada sa antilegionară, primii loviți au fost capii. Pe Gabriel Bălănescu, conducătorul grupului legionar, același Ion Diaconescu de astăzi, deficitar grav la capitolul cultură generală, incapabil să lege două fraze coerente și certat cu gramatica limbii române, îl desființează în câteva cuvinte. "*Mi-am dat seama că îi lipsesc cele mai elementare noțiuni sau informații despre viața politică internațională. În atari condiții, complet dezarmat pentru a continua un dialog principial, am renunțat la discuții*". Oare nu s-a găsit printre "*intelectualii*" din PNȚ (de pildă, academicianul Gabriel Țepelea) nimeni care să-i atragă atenția lui Ion Diaconescu că presupusul "*jurist*" Gabriel Bălănescu este un nume cunoscut în cultura românească interbelică, că a debutat în literatură încă din anul 1934 cu romanul *Acteon*, că monografia *Avram Iancu*, apărută în Ed. Cugetarea în 1940 - lucrare de referință pentru viața și lupta tribunului ardelean - a fost prefațată de Liviu Rebreanu și că în deceniul 1934-1944 numele său a fost prezent în paginile tuturor publicațiilor de dreapta? Dar mai ales să nu fi luat Ion Diaconescu act de volumul lui Gabriel Bălănescu *Din împărăția morții* ("*încercare de cronică*" a tragediei din temnițele comuniste, așa cum își caracterizează, autorul, cu modestie, cartea)?

● "*În scurtă vreme am reușit să atrag în jurul meu un număr foarte mare de deținuți din colonie... Astfel că sub raport politic, situația din colonie s-a echilibrat, numărul celor din jurul meu fiind cel puțin egal cu al celor ce gravitau în jurul liderilor legionari*". Charisma politică a lui Ion Diaconescu producea efecte. **În timp ce țara sângera în încrâncenarea dintre români și comuniști, Ion Diaconescu înregistra succese spectaculoase în războiul său personal țărănisto-legionar!**

● Paginile dedicate lui Ion Vețeleanu, singurul om căruia Ion Diaconescu îi recunoaște superioritatea și calitatea de mentor, sunt o adevărată perlă de ipocrizie. "*Vețeleanu, pe lângă preocupările politice, avea și o puternică înclinație religioasă. El considera că morala creștină poate și trebuie să constituie baza viitoarei oganizări a societății noastre*". La insistențele lui Ion Vețeleanu, prin legăturile deținuților care lucrau în fabrica de la Aiud, s-a obținut un exemplar din Noul Testament. "*Mărturisesc* - scrie Ion Diaconescu - *că niciodată nu l-am citit mai cu interes ca acolo în clandestinitate și niciodată nu i-am înțeles profunzimea ca atunci când beneficiam de interpretările lui Vețeleanu*". Un singur lucru uită însă autorul să le spună cititorilor săi, și în primul rând D-nei Zoe Petre, anume că Ion Vețeleanu a fost legionar. Că a fost format în spiritul Gărzii de Fier, că a militat în Legiune până în August 1944 și că după această nefastă dată, pentru a continua fățiș lupta împotriva comunismului, s-a alăturat lui Iuliu Maniu, împreună cu grupul de legionari condus de Horațiu Comaniciu.

● După alegerile din 1996, Ion Diaconescu a dobândit multă putere politică, dar și îndatoriri față de ceea ce a însemnat Temnița, destinul generației noastre. Datorii pe care însă nu și le-a îndeplinit. Chiar dacă nu ar fi existat îndemnul testamentar al lui Mircea Vulcănescu ("*Să nu ne răzbunați!*"), deținuții politici nu ar fi cerut Puterii, în cadrul căreia Ion Diaconescu are un cuvânt greu de spus, să întreprindă acțiuni de vendetă politică împotriva celor care au schingiuit, au ucis și au schilodit suflete. Singurul lucru pe care foștii deținuți politici l-au cerut actualei Puteri a fost să afle unde se găsesc miile și miile de morminte fără cruce, pentru a li se face martirilor înmormântare creștinească în pământ sfințit. Dar glasul de solidaritate cu camarazii răpuși în temnițe a răsunat în pustiu. Nici măcar pentru a se afla groapa în care au fost azvârlite rămășițele pământești ale lui Iuliu Maniu nu s-a făcut nimic. Oare la gândul că cel al cărui nume și prestigiu politic îl exploatează zace undeva, neștiut de nimeni și fără cruce la cap, nu l-a făcut pe Ion Diaconescu să se cutremure în clipa în care semna dedicația pe *Temnița* dăruită, în semn de prețuire, lui Petre Roman?

Gabriel CONSTANTINESCU

Colegiul redacțional: Gabriel CONSTANTINESCU, redactor-șef;
Demostene ANDRONESCU, Răzvan CODRESCU,
Constantin IORGULESCU, Marcel PETRIȘOR
Ligia BANEA
secretar de redacție
2400 SIBIU - Calea Dumbrăvii nr. 109
telefon 069/422536

Tehnoredactare computerizată "PUNCTE CARDINALE"
Masib S.R.L
Printing Company